

Prezes Rady Ministrów

Donald Tusk

Warszawa, dnia /elektroniczny znacznik czasu/

RM-0610-26-24
UA9

Pan Szymon HOŁOWNIA
Marszałek Sejmu

Szanowny Panie Marszałku,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi projekt ustawy o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic”.

Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Z poważaniem
Donald Tusk
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Do wiadomości:
wnioskodawca

U S T A W A

z dnia

o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic”¹⁾

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa warunki nabywania prawa do świadczeń wspierających rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka, zwanych dalej „świadczeniami „aktywny rodzic””, oraz zasady przyznawania i wypłacania tych świadczeń.

Art. 2. 1. Świadczeniami „aktywny rodzic” są:

- 1) świadczenie „aktywni rodzice w pracy”;
- 2) świadczenie „aktywnie w żłobku”;
- 3) świadczenie „aktywnie w domu”.

2. Celem świadczeń „aktywny rodzic” jest ułatwienie rodzicom i innym osobom wypełniającym funkcje rodzicielskie pogodzenie zadań związanych z rodzicielstwem z aktywizacją zawodową.

Art. 3. Ilekroć w niniejszej ustawie jest mowa o:

- 1) opiekunie faktycznym – oznacza to osobę faktycznie opiekującą się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka;

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, ustawę z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, ustawę z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawę z dnia 30 listopada 1995 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych, ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawę z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ustawę z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, ustawę z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, ustawę z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej, ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawę z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny, ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz ustawę z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

- 2) przepisach o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego – oznacza to rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 166 z 30.04.2004, str. 1, z późn. zm.²⁾) – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 5, str. 72, z późn. zm.) oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 284 z 30.10.2009, str. 1, z późn. zm.³⁾);
- 3) żłobku, klubie dziecięcym, dziennym opiekunie lub niani – oznacza to odpowiednio żłobek, klub dziecięcy, dziennego opiekuna lub nianię w rozumieniu ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338).

Art. 4. Na to samo dziecko, za dany miesiąc, przysługuje tylko jedno ze świadczeń „aktywny rodzic”.

Art. 5. 1. Minister właściwy do spraw rodziny może prowadzić działania promocyjne dotyczące wspierania rodziców w aktywności zawodowej oraz opieki, wychowania dziecka, a także przeprowadzać w tym obszarze badania, ekspertyzy i analizy.

2. Realizację zadań, o których mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw rodziny może zlecić w drodze konkursu ofert, o którym mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571), lub zlecić na podstawie przepisów o zamówieniach publicznych.

3. Realizacja zadań, o których mowa w ust. 1, może odbywać się we współpracy z wojewodą.

Rozdział 2

Świadczenie „aktywni rodzice w pracy”

Art. 6. Ilekroć w niniejszym rozdziale jest mowa o:

²⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 284 z 30.10.2009, str. 43, Dz. Urz. UE L 338 z 22.12.2010, str. 35, Dz. Urz. UE L 344 z 29.12.2010, str. 1, Dz. Urz. UE L 149 z 08.06.2012, str. 4, Dz. Urz. UE L 349 z 19.12.2012, str. 45, Dz. Urz. UE L 158 z 10.06.2013, str. 1, Dz. Urz. UE L 188 z 09.07.2013, str. 10, Dz. Urz. UE L 346 z 20.12.2013, str. 27, Dz. Urz. UE L 76 z 22.03.2017, str. 13, Dz. Urz. UE L 186 z 11.07.2019, str. 21 oraz Dz. Urz. UE L 338 z 15.10.2020, str. 18.

³⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 338 z 22.12.2010, str. 35, Dz. Urz. UE L 344 z 29.12.2010, str. 1, Dz. Urz. UE L 149 z 08.06.2012, str. 4, Dz. Urz. UE L 349 z 19.12.2012, str. 45, Dz. Urz. UE L 346 z 20.12.2013, str. 27, Dz. Urz. UE L 366 z 20.12.2014, str. 15, Dz. Urz. UE L 288 z 22.10.2016, str. 58, Dz. Urz. UE L 76 z 22.03.2017, str. 13 oraz Dz. Urz. UE L 54 z 24.02.2018, str. 18.

- 1) dziecku – oznacza to dziecko własne, dziecko pozostające pod opieką opiekuna faktycznego lub dziecko umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej – na które jest ustalane lub weryfikowane prawo do świadczenia „aktywni rodzice w pracy”;
- 2) aktywności zawodowej – oznacza to:
 - a) podleganie obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 1–8, 10 i 23 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 497),
 - b) pobieranie zasiłku macierzyńskiego, zasiłku chorobowego, zasiłku opiekuńczego, zasiłku wyrównawczego albo świadczenia rehabilitacyjnego na podstawie ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 2780), zasiłku chorobowego, zasiłku wyrównawczego albo świadczenia rehabilitacyjnego na podstawie ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2189), z wyjątkiem zasiłków i świadczeń przysługujących po ustaniu tytułu do ubezpieczenia chorobowego albo wypadkowego, oraz pobieranie wynagrodzenia chorobowego na podstawie ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1465),
 - c) podleganie obowiązkowo ubezpieczeniu zdrowotnemu na podstawie art. 66 ust. 1 pkt 4–15 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 146) – w stosunku do osób, których zgłoszenie jest dokonywane za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
 - d) podleganie, na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2024 r. poz. 90), ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu rolników z mocy ustawy albo przez nieprzerwany okres co najmniej 12 miesięcy ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu rolników na wniosek;
- 3) minimalnym wynagrodzeniu za pracę – oznacza to minimalne wynagrodzenie za pracę, o którym mowa w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2020 r. poz. 2207 oraz z 2023 r. poz. 1667).

Art. 7. 1. Świadczenie „aktywni rodzice w pracy” przysługuje:

- 1) obywatelom polskim;
- 2) cudzoziemcom:
 - a) do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego,

- b) jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską dwustronnych umów międzynarodowych o zabezpieczeniu społecznym,
- c) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznościami, o których mowa w art. 127 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2023 r. poz. 519, 185 i 547), jeżeli zamieszkują z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- d) posiadającym kartę pobytu z adnotacją „dostęp do rynku pracy”, jeżeli zamieszkują z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem obywateli państw trzecich, którzy uzyskali zezwolenie na pracę na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej na okres nieprzekraczający 6 miesięcy, obywateli państw trzecich przyjętych w celu podjęcia studiów lub pracy sezonowej oraz obywateli państw trzecich, którzy mają prawo do wykonywania pracy na podstawie wizy,
- e) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
 - na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 139a ust. 1 lub art. 139o ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub
 - w związku z korzystaniem z mobilności krótkoterminowej pracownika kadry kierowniczej, specjalisty lub pracownika odbywającego staż w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa na warunkach określonych w art. 139n ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach
 - jeżeli zamieszkują z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt i pracę na okres nieprzekraczający 9 miesięcy, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej,
- f) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
 - na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 151 lub art. 151b ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
 - na podstawie wizy krajowej w celu prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych,
 - w związku z korzystaniem z mobilności krótkoterminowej naukowca na warunkach określonych w art. 156b ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach

– z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres nieprzekraczający 6 miesięcy, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej,

- g) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelom Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej oraz członkom ich rodzin, o których mowa w art. 10 ust. 1 lit. b, d, e lub f umowy z dnia 24 stycznia 2020 r. o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Dz. Urz. UE L 29 z 31.01.2020, str. 7, z późn. zm.⁴⁾).

2. Prawo do świadczenia „aktywni rodzice w pracy” przysługuje osobom, o których mowa w ust. 1, jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres, w jakim mają otrzymywać świadczenie „aktywni rodzice w pracy”, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Art. 8. 1. Świadczenie „aktywni rodzice w pracy” przysługuje na nieobjęte opieką w żłobku, klubie dziecięcym, przedszkolu albo sprawowaną przez dziennego opiekuna dziecko aktywnym zawodowo:

- 1) matce albo ojcu, jeżeli dziecko wspólnie zamieszkuje i pozostaje na utrzymaniu matki albo ojca, z uwzględnieniem art. 10 ust. 3, albo
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka, albo
- 3) osobie pełniącej funkcję rodziny zastępczej albo osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177).

2. Na dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka świadczenie „aktywni rodzice w pracy” przysługuje wyłącznie odpowiednio aktywnej zawodowo osobie pełniącej funkcję rodziny zastępczej albo aktywnej zawodowo osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka.

⁴⁾ Zmiany wymienionej umowy zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 187 z 12.06.2020, str. 12, Dz. Urz. UE L 225 z 14.07.2020, str. 53, Dz. Urz. UE L 443 z 30.12.2020, str. 1 i 3, Dz. Urz. UE L 43 z 24.02.2022, str. 84, Dz. Urz. UE L 131 z 05.05.2022, str. 9 oraz Dz. Urz. UE L 184 z 21.07.2023, str. 111.

Art. 9. 1. W przypadku osoby ubiegającej się lub otrzymującej świadczenie „aktywni rodzice w pracy”, która wspólnie z małżonkiem lub wspólnie z rodzicem dziecka wychowuje dziecko albo zgodnie z oświadczeniem wspólnie z inną osobą zamieszkuje i wychowuje dziecko, świadczenie „aktywni rodzice w pracy” przysługuje, jeżeli zarówno osoba ubiegająca się lub otrzymująca świadczenie „aktywni rodzice w pracy”, jak i osoba wspólnie z nią wychowująca dziecko, z tytułu aktywności zawodowej podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym od podstawy, której łączna wysokość wynosi nie mniej niż 100% minimalnego wynagrodzenia za pracę, przy czym podstawa, od której są opłacane składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe każdego z nich nie może być niższa niż:

- 1) 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w danym okresie, na który jest ustalane prawo do świadczenia „aktywni rodzice w pracy”;
- 2) 30% minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w danym okresie, na który jest ustalane prawo do świadczenia „aktywni rodzice w pracy” – w przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, o których mowa w ust. 4 lub w art. 18a i art. 18c ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

2. W przypadku osoby ubiegającej się lub otrzymującej świadczenie „aktywni rodzice w pracy” będącej, zgodnie z oświadczeniem, osobą samodzielnie wychowującą dziecko świadczenie „aktywni rodzice w pracy” przysługuje, jeżeli osoba ubiegająca się lub otrzymująca świadczenie „aktywni rodzice w pracy” z tytułu aktywności zawodowej podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu od podstawy, której wysokość wynosi nie mniej niż 100% minimalnego wynagrodzenia za pracę.

3. Niepodleganie ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu z tytułu wykonywania aktywności zawodowej, o której mowa w art. 6 pkt 2 lit. c, jest równoważne z opłacaniem składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od podstawy, której łączna wysokość wynosi 100% minimalnego wynagrodzenia za pracę.

4. Niepodleganie ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2024 r. poz. 236) jest równoważne z opłacaniem składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od podstawy, której łączna wysokość wynosi 30% minimalnego wynagrodzenia za pracę.

5. Podleganie, na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu rolników z mocy ustawy albo przez

nieprzerwany okres co najmniej 12 miesięcy ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu rolników na wniosek, jest równoważne z opłacaniem składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od podstawy, której łączna wysokość wynosi 100% minimalnego wynagrodzenia za pracę.

6. W przypadku osoby pobierającej zasiłek, świadczenie albo wynagrodzenie, o których mowa w art. 6 pkt 2 lit. b, przy ustalaniu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe przyjmuje się podstawę wymiaru składek, jaka byłaby przyjęta, gdyby zasiłek, świadczenie lub wynagrodzenie nie były pobierane w tym okresie. Dla tych celów przyjmuje się podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe ostatnio przyjętą do obliczenia składek. Jeśli nie jest możliwe ustalenie podstawy wymiaru składek w ten sposób, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę zasiłku, świadczenia albo wynagrodzenia.

7. W przypadku osoby pobierającej zasiłek wyrównawczy przy ustalaniu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się kwotę tego zasiłku.

Art. 10. 1. Świadczenie „aktywni rodzice w pracy” przysługuje od pierwszego dnia miesiąca, w którym dziecko ukończyło 12. miesiąc życia, do ostatniego dnia miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym dziecko ukończy 36. miesiąc życia.

2. Świadczenie „aktywni rodzice w pracy” przysługuje w wysokości 1500 zł miesięcznie na dziecko, a w przypadku dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji – w wysokości 1900 zł miesięcznie.

3. W przypadku gdy dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obydwójga rodziców rozwiedzionych, żyjących w separacji lub żyjących w rozłączeniu, sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach, kwotę świadczenia „aktywni rodzice w pracy” ustala się każdemu z rodziców w wysokości połowy kwoty przysługującego świadczenia.

4. W przypadku gdy osoba pobierająca świadczenie „aktywni rodzice w pracy”, drugi rodzic dziecka, małżonek lub inna osoba, która wspólnie z nią wychowuje dziecko, nie spełniają warunków, o których mowa w art. 9, osoba pobierająca świadczenie „aktywni rodzice w pracy” zachowuje prawo do tego świadczenia do końca miesiąca następującego po miesiącu, w którym nie spełniają warunków, o których mowa w art. 9. Zachowanie prawa do świadczenia

„aktywni rodzice w pracy” na zasadach określonych w zdaniu pierwszym przysługuje nie więcej niż dwa razy w okresie, o którym mowa w ust. 1.

5. Jeżeli zgodnie z przepisami o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego ustawodawstwo polskie nie jest ustawodawstwem wyznaczonym jako mające pierwszeństwo, świadczenie „aktywni rodzice w pracy” przysługuje w wysokości określonej odpowiednio w ust. 2 albo 3.

Art. 11. Świadczenie „aktywni rodzice w pracy” nie przysługuje, jeżeli:

- 1) osoba ubiegająca się o świadczenie „aktywni rodzice w pracy” albo osoba pobierająca to świadczenie została pozbawiona władzy rodzicielskiej;
- 2) na to samo dziecko, za dany miesiąc:
 - a) zostało przyznane świadczenie „aktywnie w żłobku”,
 - b) zostało przyznane świadczenie „aktywnie w domu”;
- 3) członkowi rodziny przysługuje za granicą na dziecko świadczenie o podobnym charakterze do świadczenia „aktywni rodzice w pracy”, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Art. 12. W przypadku gdy matka albo ojciec marnotrawią wypłacane im świadczenie „aktywni rodzice w pracy” albo wydatkują je niezgodnie z celem, należne świadczenie „aktywni rodzice w pracy” w całości lub w części jest im przekazywane odpowiednio przez kierownika ośrodka pomocy społecznej albo dyrektora centrum usług społecznych w formie rzeczowej lub w formie opłacania usług.

Rozdział 3

Świadczenie „aktywnie w żłobku”

Art. 13. Ilekroć w niniejszym rozdziale jest mowa o rodzicach rozumie się przez to także opiekunów prawnych oraz inne osoby, którym sąd powierzył sprawowanie opieki nad dzieckiem.

Art. 14. 1. Świadczenie „aktywnie w żłobku” przysługuje rodzicom na dziecko, które uczęszcza do żłobka, klubu dziecięcego albo jest objęte opieką sprawowaną przez dziennego opiekuna, nie dłużej jednak niż do ukończenia roku szkolnego, w którym dziecko ukończy 3. rok życia, lub w przypadku gdy niemożliwe lub utrudnione jest objęcie dziecka wychowaniem przedszkolnym – 4. rok życia.

2. Świadczenie „aktywnie w żłobku” przysługuje na dofinansowanie kosztów objęcia dziecka opieką w żłobku, klubie dziecięcym albo sprawowaną przez dziennego opiekuna.

3. Świadczenie „aktywnie w żłobku” przysługuje w wysokości 1500 zł miesięcznie na dziecko w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna, a w przypadku dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji – w wysokości 1900 zł miesięcznie. Wysokość świadczenia „aktywnie w żłobku” nie może być jednak wyższa niż wysokość opłaty ponoszonej przez rodziców za pobyt dzieci w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna.

4. Świadczenie „aktywnie w żłobku” przysługuje, jeżeli wysokość opłaty ponoszonej przez rodziców za pobyt dzieci w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna nie jest wyższa niż 120% uśrednionego kosztu pobytu dziecka w żłobku lub klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna rozumianego jako uśrednione miesięczne wydatki ponoszone przez jednostki samorządu terytorialnego na zapewnienie jednemu dziecku opieki odpowiednio w żłobku lub klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna.

5. Przez opłatę ponoszoną przez rodziców za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna rozumie się miesięczną opłatę ponoszoną przez rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna, z uwzględnieniem:

- 1) środków finansowych pozyskanych z programów służących rozwojowi instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, w tym rządowych lub resortowych;
- 2) ulg przyznanych:
 - a) przez podmiot prowadzący żłobek lub klub dziecięcy lub zatrudniający dziennego opiekuna – w przypadku odpowiednio żłobków lub klubów dziecięcych prowadzonych przez podmioty, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 lub 3 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, oraz dziennych opiekunów zatrudnionych przez podmioty, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 lub 3 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, lub dziennych opiekunów prowadzących działalność na własny rachunek,
 - b) w związku z uzyskaniem przez podmiot prowadzący żłobek lub klub dziecięcy lub zatrudniający dziennego opiekuna dotacji z budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

6. Do opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna nie wlicza się opłaty za wyżywienie.

7. Wysokość kosztu ustalonego na podstawie ust. 4 zaokrąglą się do pełnych dziesiątek złotych w górę.

8. Wysokość kosztu, o którym mowa w ust. 4, jest ogłaszana w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, w drodze obwieszczenia, przez ministra właściwego do spraw rodziny, w terminie do dnia 31 marca danego roku na okres od dnia 1 kwietnia danego roku do dnia 31 marca następnego roku.

9. W przypadku gdy dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obydwójga rodziców rozwiedzionych, żyjących w separacji lub żyjących w rozłączeniu, sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach, kwotę świadczenia „aktywnie w żłobku” ustala się każdemu z rodziców w wysokości połowy kwoty przysługującego świadczenia, nie więcej jednak niż wysokość opłaty ponoszonej przez danego rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna.

10. Świadczenie „aktywnie w żłobku” jest przekazywane na rachunek bankowy podmiotu prowadzącego żłobek, klub dziecięcy, zatrudniającego dziennego opiekuna lub rachunek bankowy dziennego opiekuna prowadzącego działalność na własny rachunek w terminie do 20. dnia każdego miesiąca, za miesiąc poprzedni.

Art. 15. Świadczenie „aktywnie w żłobku” nie przysługuje, jeżeli na to samo dziecko, za dany miesiąc:

- 1) zostało przyznane świadczenie „aktywni rodzice w pracy”;
- 2) zostało przyznane świadczenie „aktywnie w domu”.

Rozdział 4

Świadczenie „aktywnie w domu”

Art. 16. Ilekroć w niniejszym rozdziale jest mowa o dziecku oznacza to dziecko własne oraz dziecko znajdujące się pod opieką opiekuna faktycznego.

Art. 17. 1. Świadczenie „aktywnie w domu” przysługuje:

- 1) obywatelom polskim;
- 2) cudzoziemcom:
 - a) do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego,
 - b) jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską dwustronnych umów międzynarodowych o zabezpieczeniu społecznym,

- c) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznościami, o których mowa w art. 127 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, jeżeli zamieszkują z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- d) posiadającym kartę pobytu z adnotacją „dostęp do rynku pracy”, jeżeli zamieszkują z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem obywateli państw trzecich, którzy uzyskali zezwolenie na pracę na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej na okres nieprzekraczający 6 miesięcy, obywateli państw trzecich przyjętych w celu podjęcia studiów lub pracy sezonowej oraz obywateli państw trzecich, którzy mają prawo do wykonywania pracy na podstawie wizy,
- e) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
 - na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 139a ust. 1 lub art. 139o ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub
 - w związku z korzystaniem z mobilności krótkoterminowej pracownika kadry kierowniczej, specjalisty lub pracownika odbywającego staż w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa na warunkach określonych w art. 139n ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach
 - jeżeli zamieszkują z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt i pracę na okres nieprzekraczający 9 miesięcy, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej,
- f) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
 - na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 151 lub art. 151b ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
 - na podstawie wizy krajowej w celu prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych,
 - w związku z korzystaniem z mobilności krótkoterminowej naukowca na warunkach określonych w art. 156b ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach
 - z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres nieprzekraczający 6 miesięcy, chyba że

przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej,

- g) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelom Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej oraz członkom ich rodzin, o których mowa w art. 10 ust. 1 lit. b, d, e lub f umowy z dnia 24 stycznia 2020 r. o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej.

2. Prawo do świadczenia „aktywnie w domu” przysługuje osobom, o których mowa w ust. 1, jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres, w jakim mają otrzymywać świadczenie „aktywnie w domu”, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Art. 18. 1. Świadczenie „aktywnie w domu” przysługuje matce albo ojcu albo opiekunowi faktycznemu dziecka, z uwzględnieniem art. 19 ust. 2.

2. Świadczenie „aktywnie w domu” przysługuje od pierwszego dnia miesiąca, w którym dziecko ukończyło 12. miesiąc życia, do ostatniego dnia miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym dziecko ukończy 36. miesiąc życia.

Art. 19. 1. Świadczenie „aktywnie w domu” przysługuje w wysokości 500 zł miesięcznie na dziecko w rodzinie.

2. W przypadku gdy dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obydwójga rodziców rozwiedzionych, żyjących w separacji lub żyjących w rozłączeniu, sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach, kwotę świadczenia „aktywnie w domu” ustala się każdemu z rodziców w wysokości połowy kwoty przysługującego świadczenia.

3. Jeżeli zgodnie z przepisami o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego ustawodawstwo polskie nie jest ustawodawstwem wyznaczonym jako mające pierwszeństwo, świadczenie „aktywnie w domu” przysługuje odpowiednio w wysokości określonej w ust. 1 i 2.

Art. 20. Świadczenie „aktywnie w domu” nie przysługuje, jeżeli:

- 1) dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej;
- 2) rodzic dziecka został pozbawiony władzy rodzicielskiej;
- 3) na to samo dziecko, za dany miesiąc:

- a) zostało przyznane świadczenie „aktywni rodzice w pracy”,
 - b) zostało przyznane świadczenie „aktywnie w żłobku”;
- 4) członkowi rodziny przysługuje za granicą na dziecko świadczenie o podobnym charakterze do świadczenia „aktywnie w domu”, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Art. 21. W przypadku gdy matka albo ojciec albo opiekun faktyczny dziecka marnotrawią wypłacane im świadczenie „aktywnie w domu” albo wydatkują je niezgodnie z celem, należne świadczenie „aktywnie w domu” w całości lub w części jest im przekazywane odpowiednio przez kierownika ośrodka pomocy społecznej albo dyrektora centrum usług społecznych w formie rzeczowej lub w formie opłacania usług.

Rozdział 5

Podmioty realizujące zadania w zakresie świadczeń „aktywny rodzic”

Art. 22. 1. Postępowanie w sprawie świadczeń „aktywny rodzic” prowadzi oraz świadczenia te wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

2. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych może wyznaczyć do realizacji całości lub części zadań, o których mowa w ust. 1, jednostki organizacyjne Zakładu Ubezpieczeń Społecznych inne niż jednostki właściwe ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się lub otrzymującej świadczenie „aktywni rodzice w pracy”.

Art. 23. Nadzór nad zgodnością działań Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie realizacji świadczeń „aktywny rodzic” z obowiązującymi przepisami sprawuje minister właściwy do spraw rodziny. Nadzór ten nie może dotyczyć spraw indywidualnych.

Art. 24. 1. Funkcję instytucji właściwej w związku z udziałem Rzeczypospolitej Polskiej w koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w przypadku przemieszczania się osób między państwami Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Konfederacji Szwajcarskiej i Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej pełnią:

- 1) Zakład Ubezpieczeń Społecznych,
- 2) wojewoda

– na zasadach określonych w art. 42.

2. Wojewoda może, w formie pisemnej, upoważnić pracownika urzędu wojewódzkiego do wykonywania w jego imieniu czynności wynikających z funkcji określonej w ust. 1 pkt 2

oraz do przekazywania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych informacji, o których mowa w art. 42.

3. Wojewoda wymienia dane w zakresie świadczenia „aktywni rodzice w pracy” oraz świadczenia „aktywnie w domu” w ramach Systemu Elektronicznej Wymiany Informacji dotyczących Zabezpieczenia Społecznego, o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącym wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, za pośrednictwem punktu kontaktowego, o którym mowa w art. 25 ust. 2.

4. W postępowaniach w sprawie świadczenia „aktywni rodzice w pracy” oraz świadczenia „aktywnie w domu” realizowanych w związku z koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego komunikacja między Zakładem Ubezpieczeń Społecznych a wojewodą odbywa się wyłącznie przy użyciu systemów teleinformatycznych. W przypadku dokumentów, które posiadają wyłącznie postać papierową, jest przekazywana ich elektroniczna kopia. Kopia stanowi dowód w postępowaniach w sprawie świadczenia „aktywni rodzice w pracy” oraz świadczenia „aktywnie w domu”.

Art. 25. 1. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego jest władzą właściwą oraz instytucją łącznikową w zakresie świadczenia „aktywni rodzice w pracy” oraz świadczenia „aktywnie w domu” w związku z udziałem Rzeczypospolitej Polskiej w koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego i w tym zakresie nadzoruje wojewodę.

2. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego prowadzi punkt kontaktowy, o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącym wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, służący do wymiany danych w ramach Systemu Elektronicznej Wymiany Informacji dotyczących Zabezpieczenia Społecznego w zakresie świadczenia „aktywni rodzice w pracy” oraz świadczenia „aktywnie w domu”.

3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego przetwarza dane osobowe, jeżeli jest to niezbędne do prowadzenia punktu kontaktowego, o którym mowa w ust. 2, w tym do realizacji praw lub obowiązków wynikających z przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Rozdział 6

Postępowanie w sprawach świadczeń „aktywny rodzic”

Art. 26. 1. Ustalenie prawa do świadczeń „aktywny rodzic” oraz ich wypłata następują na wniosek:

- 1) odpowiednio matki, ojca, opiekuna faktycznego dziecka, osoby pełniącej funkcję rodziny zastępczej albo osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka – w przypadku świadczenia „aktywni rodzice w pracy”;
- 2) rodzica w rozumieniu art. 13 – w przypadku świadczenia „aktywnie w żłobku”;
- 3) odpowiednio matki, ojca albo opiekuna faktycznego dziecka – w przypadku świadczenia „aktywnie w domu”.

2. Wniosek o ustalenie prawa do świadczenia „aktywny rodzic” składa się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

3. Informacje przedstawione we wniosku o ustalenie prawa do świadczeń „aktywny rodzic” i załącznikach do wniosku składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli o następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

Art. 27. 1. Wniosek o ustalenie prawa do świadczenia „aktywni rodzice w pracy” zawiera odpowiednio:

- 1) dane dotyczące wnioskodawcy:
 - a) w przypadku matki lub ojca – imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, obywatelstwo, numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość, stan cywilny, adres poczty elektronicznej, numer telefonu oraz informację, czy osoba ubiegająca się o świadczenie „aktywni rodzice w pracy”, członek rodziny tej osoby lub rodzic dziecka wykonuje pracę najemną lub pracę na własny rachunek w państwie, o którym mowa w art. 24 ust. 1,
 - b) w przypadku opiekuna faktycznego dziecka – imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, obywatelstwo, numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość, adres poczty elektronicznej, numer telefonu oraz informację, czy osoba występująca

- o świadczenie „aktywni rodzice w pracy” lub członek rodziny wykonują pracę najemną lub pracę na własny rachunek w państwie, o którym mowa w art. 24 ust. 1,
- c) w przypadku rodziny zastępczej i osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka – imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, obywatelstwo, numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość, adres poczty elektronicznej i numer telefonu,
 - d) w zakresie aktywności zawodowej wykonywanej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz aktywności zawodowej poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w państwach, do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego;
- 2) dane osoby, z którą wnioskodawca wspólnie wychowuje dziecko: imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, obywatelstwo, numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość oraz dane dotyczące aktywności zawodowej wykonywanej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz aktywności zawodowej poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w państwach, do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego;
- 3) dane dotyczące dziecka, na które wnioskodawca ubiega się o świadczenie „aktywni rodzice w pracy”:
- a) imię i nazwisko,
 - b) datę urodzenia,
 - c) adres miejsca zamieszkania – w przypadku gdy w sprawie mają lub mogą mieć zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego,
 - d) obywatelstwo,
 - e) numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość,
 - f) inne informacje wynikające z innych dokumentów, w tym oświadczeń, niezbędnych do ustalenia prawa do świadczenia „aktywni rodzice w pracy”;
- 4) numer rachunku płatniczego w kraju lub numer wydanego w kraju instrumentu płatniczego w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz. U. z 2024 r. poz. 30), chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe stanowią inaczej.

2. W przypadku osób ubiegających się o świadczenie „aktywni rodzice w pracy”, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, które wykonują lub członek ich rodziny wykonuje pracę najemną lub pracę na własny rachunek w państwie, o którym mowa w art. 24 ust. 1, wniosek o ustalenie prawa do świadczenia „aktywni rodzice w pracy” zawiera także:

- 1) zagraniczny numer identyfikacyjny służący do identyfikacji ludności;
- 2) państwo pobytu;
- 3) okres pobytu poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) adres miejsca zamieszkania poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) nazwę i adres pracodawcy poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej;
- 6) miejsce prowadzenia działalności gospodarczej poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Do wniosku o ustalenie prawa do świadczenia „aktywni rodzice w pracy” dołącza się odpowiednio zaświadczenia lub oświadczenia oraz dowody niezbędne do ustalenia prawa do tych świadczeń:

- 1) zaświadczenie sądu opiekuńczego lub ośrodka adopcyjnego o prowadzonym postępowaniu sądowym w sprawie o przysposobienie dziecka, zawierające w szczególności datę wystąpienia do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie jego przysposobienia;
- 2) oświadczenie o dacie przyjęcia na wychowanie dziecka, w stosunku do którego osoba, która przyjęła je na wychowanie, wystąpiła do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie jego przysposobienia;
- 3) prawomocne orzeczenie sądu orzekające rozwód lub separację;
- 4) zaświadczenie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej o umieszczeniu dziecka odpowiednio w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka, wraz z datą umieszczenia;
- 5) kartę pobytu – w przypadku cudzoziemca przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznościami, o których mowa w art. 127 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- 6) kartę pobytu i decyzję o udzieleniu cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub inny dokument uprawniający cudzoziemca do pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, który uprawnia do wykonywania pracy;

- 7) orzeczenie sądu wskazujące na pozostawanie dziecka pod opieką naprzemienną obojga rodziców sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach;
- 8) oświadczenie o wychowywaniu dziecka z inną osobą albo o samodzielnym wychowywaniu dziecka;
- 9) inne dokumenty, w tym oświadczenia, niezbędne do ustalenia prawa do odpowiednio do świadczenia „aktywni rodzice w pracy”.

Art. 28. 1. Wniosek o ustalenie prawa do świadczenia „aktywnie w żłobku” zawiera odpowiednio:

- 1) dane dotyczące wnioskodawcy, w tym: imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, obywatelstwo, numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość oraz adres poczty elektronicznej i numer telefonu, a w przypadku wnioskodawcy będącego dyrektorem placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektorem regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej lub dyrektorem interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego dodatkowo – nazwę, adres, NIP i REGON placówki lub ośrodka, którymi kieruje dyrektor;
- 2) dane dotyczące dziecka, w tym:
 - a) imię i nazwisko,
 - b) datę urodzenia,
 - c) numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość,
 - d) inne informacje wynikające z innych dokumentów, w tym oświadczeń, niezbędnych do ustalenia prawa do świadczenia „aktywnie w żłobku”;
- 3) informację o uczęszczaniu dziecka do żłobka lub klubu dziecięcego lub objętego opieką dziennego opiekuna ze wskazaniem żłobka lub klubu dziecięcego, do którego dziecko uczęszcza, lub dziennego opiekuna, który sprawuje opiekę nad dzieckiem.

2. Do wniosku o ustalenie prawa do świadczenia „aktywnie w żłobku” dołącza się inne dokumenty, w tym oświadczenia, niezbędne do ustalenia prawa do tego świadczenia.

Art. 29. 1. Wniosek o ustalenie prawa do świadczenia „aktywnie w domu” zawiera odpowiednio:

- 1) dane dotyczące wnioskodawcy:
 - a) w przypadku matki lub ojca – imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, obywatelstwo, numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru

PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość, stan cywilny, adres poczty elektronicznej, numer telefonu oraz informację, czy osoba ubiegająca się o świadczenie „aktywnie w domu”, członek rodziny tej osoby lub rodzic dziecka wykonuje pracę najemną lub pracę na własny rachunek w państwie, o którym mowa w art. 24 ust. 1,

- b) w przypadku opiekuna faktycznego dziecka – imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, obywatelstwo, numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość, adres poczty elektronicznej, numer telefonu oraz informację, czy osoba występująca o świadczenie „aktywni rodzice w pracy” lub członek rodziny wykonują pracę najemną lub pracę na własny rachunek w państwie, o którym mowa w art. 24 ust. 1;
- 2) dane dotyczące dziecka, na które wnioskodawca ubiega się o świadczenie „aktywnie w domu”:
- a) imię i nazwisko,
 - b) datę urodzenia,
 - c) adres miejsca zamieszkania – w przypadku gdy w sprawie mają lub mogą mieć zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego,
 - d) obywatelstwo,
 - e) numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość,
 - f) inne informacje wynikające z innych dokumentów, w tym oświadczeń, niezbędnych do ustalenia prawa do świadczenia „aktywnie w domu”;
- 3) numer rachunku płatniczego w kraju lub numer wydanego w kraju instrumentu płatniczego w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe stanowią inaczej.

2. W przypadku osób ubiegających się o świadczenie „aktywnie w domu”, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, które wykonują lub członek ich rodziny wykonuje pracę najemną lub pracę na własny rachunek w państwie, o którym mowa w art. 24 ust. 1, wniosek o ustalenie prawa do świadczenia „aktywnie w domu” zawiera także:

- 1) zagraniczny numer identyfikacyjny służący do identyfikacji ludności;
- 2) państwo pobytu;
- 3) okres pobytu poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej;

- 4) adres miejsca zamieszkania poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) nazwę i adres pracodawcy poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej;
- 6) miejsce prowadzenia działalności gospodarczej poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Do wniosku o ustalenie prawa do świadczenia „aktywnie w domu” dołącza się odpowiednio zaświadczenia lub oświadczenia oraz dowody niezbędne do ustalenia prawa do tych świadczeń:

- 1) zaświadczenie sądu opiekuńczego lub ośrodka adopcyjnego o prowadzonym postępowaniu sądowym w sprawie o przysposobienie dziecka, zawierające w szczególności datę wystąpienia do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie jego przysposobienia;
- 2) oświadczenie o dacie przyjęcia na wychowanie dziecka, w stosunku do którego osoba, która przyjęła je na wychowanie, wystąpiła do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie jego przysposobienia;
- 3) prawomocne orzeczenie sądu orzekające rozwód lub separację;
- 4) kartę pobytu – w przypadku cudzoziemca przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznościami, o których mowa w art. 127 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- 5) kartę pobytu i decyzję o udzieleniu cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub inny dokument uprawniający cudzoziemca do pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, który uprawnia do wykonywania pracy;
- 6) orzeczenie sądu wskazujące na pozostawanie dziecka pod opieką naprzemienną obojga rodziców sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach;
- 7) inne dokumenty, w tym oświadczenia, niezbędne do ustalenia prawa do świadczenia „aktywnie w domu”.

Art. 30. Ustalając prawo do świadczeń „aktywny rodzic”, uwzględnia się informacje i dokumenty, o których mowa w art. 27–29, oraz informacje uzyskane z rejestrów publicznych lub zweryfikowane w rejestrach publicznych, o których mowa w art. 43.

Art. 31. Jeżeli wnioskodawca nie może złożyć w formie dokumentu elektronicznego zaświadczenia wymaganego dla potwierdzenia faktów lub stanu prawnego lub innego dokumentu niezbędnego w postępowaniu w sprawie o świadczenia „aktywny rodzic”,

wnioskodawca może złożyć elektroniczną kopię takiego dokumentu, po uwierzytelnieniu jej kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym, podpisem osobistym albo w inny sposób zapewniający możliwość potwierdzenia pochodzenia i integralności weryfikowanych danych w postaci elektronicznej.

Art. 32. 1. Wniosek o ustalenie prawa do świadczenia „aktywny rodzic” i załączniki do tego wniosku są składane wyłącznie w postaci elektronicznej za pomocą:

- 1) profilu informacyjnego utworzonego w systemie teleinformatycznym udostępnionym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych;
- 2) systemu teleinformatycznego banków krajowych oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych świadczących usługi drogą elektroniczną, spełniających wymogi określone w informacji zamieszczonej na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych;
- 3) systemu teleinformatycznego utworzonego przez ministra właściwego do spraw rodziny.

2. Osobie składającej wniosek o ustalenie prawa do świadczenia „aktywny rodzic” i załączniki do tego wniosku w sposób określony w ust. 1 pkt 2 lub 3, która nie posiada profilu informacyjnego w systemie teleinformatycznym udostępnionym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, profil ten zakłada Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

3. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie porozumienia, może zapewnić dostęp do środków technicznych umożliwiających złożenie wniosku i załączników do wniosku oraz zapewnić pomoc przy wnoszeniu tych dokumentów w miejscu innym niż siedziba, oddział lub wyznaczona jednostka organizacyjna Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 33. 1. Wniosek o ustalenie prawa do świadczenia „aktywny rodzic” i załączniki do tego wniosku składa się za pomocą:

- 1) profilu informacyjnego, o którym mowa w art. 32 ust. 1 pkt 1, po opatrzeniu ich kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym lub wykorzystując sposób potwierdzania pochodzenia oraz integralności danych udostępniony przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych bezpłatnie w systemie teleinformatycznym;
- 2) systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 32 ust. 1 pkt 2, po uwierzytelnieniu ich przy użyciu danych uwierzytelniających stosowanych przez bank krajowy lub spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową do weryfikacji w drodze elektronicznej posiadacza rachunku;

3) systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 32 ust. 1 pkt 3, po uwierzytelnieniu wnioskodawcy przy użyciu profilu zaufanego, profilu osobistego, innego środka identyfikacji elektronicznej wydanego w systemie identyfikacji elektronicznej przyłączonym do węzła krajowego identyfikacji elektronicznej, o którym mowa w art. 21a ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 422), adekwatnie do poziomu bezpieczeństwa środka identyfikacji elektronicznej wymaganego dla usług świadczonych w tym systemie, danych weryfikowanych za pomocą kwalifikowanego certyfikatu podpisu elektronicznego, jeżeli te dane pozwalają na identyfikację i uwierzytelnienie wymagane w celu realizacji usługi online, albo innych technologii, jeżeli zostaną udostępnione w tym systemie.

2. Na potrzeby złożenia wniosku o ustalenie prawa do świadczenia „aktywny rodzic” i załączników do tego wniosku bank krajowy na wniosek klienta, spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa na wniosek członka i minister właściwy do spraw rodziny na wniosek osoby, o której mowa w art. 27 ust. 1, przekazują do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dane niezbędne do uwierzytelnienia, pozwalające na założenie profilu informacyjnego, o którym mowa w art. 32 ust. 1 pkt 1.

Art. 34. 1. Przyznanie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych świadczeń „aktywny rodzic” nie wymaga wydania decyzji.

2. Zakład Ubezpieczeń Społecznych udostępnia osobie ubiegającej się o świadczenie „aktywny rodzic” informację o przyznaniu świadczenia na jej profilu informacyjnym utworzonym w systemie teleinformatycznym udostępnionym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Informacja o przyznaniu świadczenia „aktywny rodzic” lub zawiadomienie o umieszczeniu tej informacji na profilu informacyjnym mogą zostać przesłane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych osobie ubiegającej się o świadczenie „aktywny rodzic” na wskazany we wniosku adres poczty elektronicznej lub numer telefonu.

3. Nieodebranie informacji o przyznaniu świadczenia „aktywny rodzic” nie wstrzymuje wypłaty tego świadczenia.

4. W sprawach odmowy przyznania świadczenia „aktywny rodzic”, uchylenia lub zmiany prawa do świadczenia „aktywny rodzic” oraz nienależnie pobranego świadczenia „aktywny rodzic” Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję.

5. Decyzje, postanowienia, zawiadomienia, wezwania, zaświadczenia, informacje i inne pisma w sprawie świadczenia „aktywny rodzic” Zakład Ubezpieczeń Społecznych doręcza

osobie ubiegającej się o świadczenie „aktywny rodzic” i osobie otrzymującej świadczenie „aktywny rodzic” wyłącznie w postaci elektronicznej na jej profilu informacyjnym utworzonym w systemie teleinformatycznym udostępnionym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Informacja o umieszczeniu na profilu informacyjnym decyzji, postanowienia, zawiadomienia, wezwania, zaświadczenia, informacji i innego pisma w sprawie świadczenia „aktywny rodzic” może zostać przesłana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych osobie ubiegającej się lub otrzymującej świadczenia „aktywny rodzic” na wskazany we wniosku adres poczty elektronicznej lub numer telefonu.

6. W przypadku, o którym mowa w ust. 5, decyzje, postanowienia, zawiadomienia, wezwania, zaświadczenia, informacje i inne pisma w sprawie świadczenia „aktywny rodzic” uznaje się za doręczone:

- 1) w momencie ich odbioru przez osobę ubiegającą się lub otrzymującą świadczenie „aktywny rodzic” na profilu informacyjnym w systemie teleinformatycznym Zakładu Ubezpieczeń Społecznych;
- 2) po upływie 14 dni od dnia umieszczenia decyzji, postanowienia, zawiadomienia, wezwania, zaświadczenia, informacji lub innego pisma w sprawie świadczenia „aktywny rodzic” na profilu informacyjnym w systemie teleinformatycznym Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – w przypadku ich nieodebrania.

7. Osoba ubiegająca się o świadczenie „aktywny rodzic” i osoba otrzymująca świadczenie „aktywny rodzic” doręczają do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych pisma wyłącznie w postaci elektronicznej na swoim profilu informacyjnym utworzonym w systemie teleinformatycznym udostępnionym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

8. Decyzje, postanowienia, zawiadomienia, wezwania, zaświadczenia, informacje i inne pisma, o których mowa w ust. 5, opatruje się kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym, podpisem osobistym, kwalifikowaną pieczęcią elektroniczną Zakładu Ubezpieczeń Społecznych albo zamieszcza się w nich imię, nazwisko i stanowisko służbowe osoby upoważnionej do ich wydania.

9. Pisma, o których mowa w ust. 7, doręczane do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w postaci elektronicznej na profilu informacyjnym założonym w systemie teleinformatycznym udostępnionym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych składa się, opatrując je kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym, podpisem osobistym albo wykorzystując sposób potwierdzania pochodzenia oraz integralności danych udostępniony bezpłatnie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w systemie teleinformatycznym.

10. Zakład Ubezpieczeń Społecznych może podejmować rozstrzygnięcia w sprawach świadczenia „aktywny rodzic”, w tym rozstrzygnięcia w sprawach indywidualnych, w oparciu o wyłącznie zautomatyzowane przetwarzanie danych osobowych, pod warunkiem zapewnienia stronie, której dotyczy podejmowane rozstrzygnięcie, prawa do otrzymania stosownych wyjaśnień co do podstaw podjętego rozstrzygnięcia oraz prawa do uzyskania interwencji ludzkiej, do wyrażenia własnego stanowiska i do zakwestionowania takiego rozstrzygnięcia. W stosunku do rozstrzygnięć następujących w drodze decyzji strona, której dotyczy decyzja, może skorzystać z tych uprawnień w terminie miesiąca od dnia doręczenia decyzji.

11. Zakład Ubezpieczeń Społecznych gromadzi dokumentację w sprawie świadczeń „aktywny rodzic” w systemie teleinformatycznym Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w formie dokumentów elektronicznych oraz skanów dokumentów papierowych i innych załączników do wniosków.

12. Zakład Ubezpieczeń Społecznych udostępnia stronom postępowania, na ich wniosek, oraz organom uprawnionym na podstawie ustawy dokumentację zgromadzoną w sprawie świadczenia „aktywny rodzic” w formie wydruków z systemu teleinformatycznego lub w formie elektronicznej określonej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, o ile strona postępowania lub inny organ ma techniczne możliwości odczytania tej dokumentacji. Tak udostępniona dokumentacja nie wymaga uwierzytelnienia.

13. Wydruki dokumentów z systemu teleinformatycznego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w szczególności decyzji, wniosków oraz wezwań, mają moc równoważną z dokumentem elektronicznym znajdującym się w systemie teleinformatycznym Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i nie wymagają uwierzytelnienia w postępowaniach administracyjnych oraz w postępowaniach sądowych.

Art. 35. Zakład Ubezpieczeń Społecznych może udostępnić na swojej stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej wzór wniosku o ustalenie prawa do świadczenia „aktywni rodzice w pracy”, wzór wniosku o ustalenie prawa do świadczenia „aktywnie w żłobku” oraz wzór wniosku o ustalenie prawa do świadczenia „aktywnie w domu”.

Art. 36. Wojewoda realizuje zadania wynikające z niniejszej ustawy za pomocą systemów teleinformatycznych stanowiących integralne części systemów teleinformatycznych stosowanych do realizacji świadczeń rodzinnych określonych w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 323).

Art. 37. 1. Informacje, o których mowa w art. 27 ust. 1 i 2, art. 28 ust. 1 i art. 29 ust. 1 i 2, informacje wynikające z dokumentów i oświadczeń, o których mowa w art. 27 ust. 3, art. 28 ust. 2 i art. 29 ust. 3, oraz informacje o wartości wypłaconych świadczeń „aktywny rodzic” przetwarza Zakład Ubezpieczeń Społecznych w celu realizacji świadczeń „aktywny rodzic” i w celu weryfikacji prawa do świadczeń „aktywny rodzic”.

2. Minister właściwy do spraw informatyzacji po otrzymaniu od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych numerów PESEL osób uprawnionych do świadczeń „aktywny rodzic” i członków ich rodzin niezwłocznie przekazuje posiadane dane z rejestru PESEL w zakresie informacji o zgonach oraz informacje, o których mowa w art. 8 pkt 26 ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. z 2022 r. poz. 1191 oraz z 2023 r. poz. 497, 1394 i 1941).

Art. 38. 1. Bank krajowy oraz spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa, o których mowa w art. 32 ust. 1 pkt 2, oraz minister właściwy do spraw rodziny, na potrzeby złożenia wniosku o ustalenie prawa do świadczenia „aktywny rodzic” wraz z załącznikami, składanego w postaci elektronicznej za pomocą systemu, o którym mowa odpowiednio w art. 32 ust. 1 pkt 2 lub 3, w imieniu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, przetwarzają dane osobowe dotyczące osób, o których mowa w art. 27 ust. 1, art. 28 ust. 1 i art. 29 ust. 1.

2. Osoby upoważnione przez bank krajowy, spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową albo ministra właściwego do spraw rodziny do przetwarzania danych osobowych, o których mowa w ust. 1, są obowiązane do zachowania ich w poufności.

3. Bank krajowy, spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa oraz minister właściwy do spraw rodziny, którzy zapewniają możliwość złożenia wniosku o ustalenie prawa do świadczenia „aktywny rodzic” wraz z załącznikami, za pomocą systemu, o którym mowa odpowiednio w art. 32 ust. 1 pkt 2 lub 3, zapewniają niezbędne środki techniczne i organizacyjne służące zapewnieniu bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych, o których mowa w ust. 1, oraz środki określone w art. 32 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.⁵⁾).

⁵⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 127 z 23.05.2018, str. 2 oraz Dz. Urz. UE L 74 z 04.03.2021, str. 35.

4. Bank krajowy, spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa oraz minister właściwy do spraw rodziny, którzy zapewniają możliwość złożenia wniosku o ustalenie prawa do świadczenia „aktywny rodzic” wraz z załącznikami, za pomocą systemu, o którym mowa odpowiednio w art. 32 ust. 1 pkt 2 lub 3, udostępniają Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych informacje służące potwierdzeniu spełniania obowiązków określonych w art. 28 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), a także umożliwiają Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych przeprowadzenie audytów i inspekcji.

5. Bank krajowy, spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa oraz minister właściwy do spraw rodziny, którzy zapewniają możliwość złożenia wniosku o ustalenie prawa do świadczenia „aktywny rodzic” wraz z załącznikami, za pomocą systemu, o którym mowa odpowiednio w art. 32 ust. 1 pkt 2 lub 3, usuwają dane objęte treścią wniosku o ustalenie prawa do świadczenia „aktywny rodzic” i załączników do tego wniosku niezwłocznie po otrzymaniu informacji o potwierdzeniu złożenia wniosku przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

6. W przypadku gdy bank krajowy, spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa lub minister właściwy do spraw rodziny, w celu umożliwienia złożenia wniosku o ustalenie prawa do świadczenia „aktywny rodzic” wraz z załącznikami, za pomocą systemu, o którym mowa odpowiednio w art. 32 ust. 1 pkt 2 lub 3, korzystają z usług innego podmiotu, który będzie przetwarzał dane osobowe, o których mowa w ust. 1, uważa się, że podmiot ten przetwarza dane osobowe w imieniu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Przepisy ust. 2–5 stosuje się odpowiednio.

Art. 39. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przechowuje informacje, o których mowa w art. 27 ust. 1 i 2, art. 28 ust. 1 i art. 29 ust. 1 i 2, oraz informacje o wartości wypłaconych świadczeń „aktywny rodzic”, dotyczące osób, którym świadczenie „aktywny rodzic” zostało przyznane, przez okres 2 lat od dnia zaprzestania udzielania świadczenia „aktywny rodzic”, a informacje dotyczące osób, którym świadczenie „aktywny rodzic” nie zostało przyznane, przechowuje przez okres 1 roku od dnia, w którym decyzja w sprawie świadczenia „aktywny rodzic” stała się ostateczna, lub od dnia pozostawienia wniosku o ustalenie prawa do świadczenia „aktywny rodzic” bez rozpatrzenia.

Art. 40. Informacje, o których mowa w art. 27 ust. 1 i 2, art. 28 ust. 1 i art. 29 ust. 1 i 2, informacje wynikające z dokumentów i oświadczeń, o których mowa w art. 27 ust. 3, art. 28 ust. 2 i art. 29 ust. 3, oraz informacje o wartości wypłaconych świadczeń „aktywny rodzic” usuwa się niezwłocznie po upływie okresów przechowywania, o których mowa w art. 39.

Art. 41. 1. Jeżeli w stosunku do osoby ubiegającej się lub otrzymującej świadczenie „aktywny rodzic” wystąpią wątpliwości dotyczące sprawowania przez osobę uprawnioną opieki nad dzieckiem, w tym również w przypadkach, o których mowa w art. 48, wydatkowania świadczenia „aktywni rodzice w pracy” albo świadczenia „aktywnie w domu” niezgodnie z celem lub marnotrawienia świadczenia „aktywni rodzice w pracy” albo świadczenia „aktywnie w domu”, Zakład Ubezpieczeń Społecznych może zwrócić się do właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się lub otrzymującej świadczenie „aktywny rodzic” kierownika ośrodka pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. poz. 1818) – do dyrektora centrum usług społecznych, o przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego, o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901, 1693, 1938 i 2760), w celu weryfikacji tych wątpliwości.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, Zakład Ubezpieczeń Społecznych może wystąpić do ośrodka pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych – do centrum usług społecznych, z wnioskiem o udzielenie informacji o okolicznościach dotyczących sprawowania opieki nad dzieckiem, wydatkowania świadczenia „aktywny rodzic” niezgodnie z celem lub marnotrawienia świadczenia „aktywny rodzic”, jeżeli informacje te zostały ustalone w rodzinnym wywiadzie środowiskowym przeprowadzonym nie wcześniej niż 3 miesiące przed dniem otrzymania przez ośrodek pomocy społecznej albo centrum usług społecznych wniosku o udzielenie informacji.

3. Jeżeli odpowiednio kierownik ośrodka pomocy społecznej albo dyrektor centrum usług społecznych, w wyniku rodzinnego wywiadu środowiskowego, o którym mowa w ust. 1 albo 2, ustali, że świadczenie odpowiednio „aktywni rodzice w pracy” albo świadczenie „aktywnie w domu” jest wydatkowane niezgodnie z celem lub marnotrawione, przekazuje informację o tym Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 3, Zakład Ubezpieczeń Społecznych przekazuje należne osobie uprawnionej odpowiednio świadczenie „aktywni rodzice w pracy” albo świadczenie „aktywnie w domu” na rachunek płatniczy lub na instrument płatniczy w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych odpowiednio ośrodka pomocy społecznej albo centrum usług społecznych w celu wypłaty odpowiednio świadczenia „aktywni rodzice w pracy” albo świadczenia „aktywnie w domu” w sposób określony w art. 12.

5. Zakład Ubezpieczeń Społecznych informuje osobę uprawnioną odpowiednio do świadczenia „aktywni rodzice w pracy” albo świadczenia „aktywnie w domu” o przekazaniu odpowiednio kierownikowi ośrodka pomocy społecznej albo dyrektorowi centrum usług społecznych wypłaty odpowiednio świadczenia „aktywni rodzice w pracy” albo świadczenia „aktywnie w domu” w formie rzeczowej lub w formie opłacania usług.

6. W przypadku gdy ustaną okoliczności wskazujące na wydatkowanie odpowiednio świadczenia „aktywni rodzice w pracy” albo świadczenia „aktywnie w domu” niezgodnie z celem lub jego marnotrawienie, odpowiednio kierownik ośrodka pomocy społecznej albo dyrektor centrum usług społecznych informują Zakład Ubezpieczeń Społecznych o zasadności wznowienia przekazywania odpowiednio świadczenia „aktywni rodzice w pracy” albo świadczenia „aktywnie w domu” na rachunek płatniczy lub na instrument płatniczy w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych osoby uprawnionej odpowiednio do świadczenia „aktywni rodzice w pracy” albo świadczenia „aktywnie w domu”.

Art. 42. 1. W sprawach o świadczenia „aktywni rodzice w pracy” i świadczenia „aktywnie w domu”, w których mają albo mogą mieć zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych i wojewoda wymieniają się informacjami niezbędnymi do realizacji tych przepisów, w szczególności:

- 1) danymi określonymi w art. 27 ust. 1, art. 28 ust. 1 i art. 29 ust. 1;
- 2) informacjami dotyczącymi rozstrzygnięcia w sprawie;
- 3) danymi obejmującymi wnioskodawcę, członka jego rodziny oraz drugiego rodzica dziecka, w szczególności:
 - a) imię i nazwisko,
 - b) numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość, jeżeli są znane,
 - c) zagraniczny numer identyfikacyjny służący do identyfikacji ludności, jeżeli jest znany,

- d) państwo pobytu, jeżeli jest znane,
- e) okres pobytu poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli jest znany,
- f) adres miejsca zamieszkania poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli jest znany,
- g) nazwę i adres pracodawcy poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli są znane,
- h) miejsce prowadzenia działalności gospodarczej poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli jest znane.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, Zakład Ubezpieczeń Społecznych prowadzi postępowanie w sprawie świadczenia „aktywni rodzice w pracy” i świadczenia „aktywnie w domu” zgodnie z art. 22.

3. Po ustaleniu, że w sprawie mają lub mogą mieć zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych przekazuje wojewodzie informacje w zakresie wskazanym w ust. 1. Przekazanie informacji wojewodzie nie wstrzymuje postępowania w sprawie odpowiednio świadczenia „aktywni rodzice w pracy” lub świadczenia „aktywnie w domu” zgodnie z art. 22.

4. Wojewoda wykonuje obowiązki instytucji właściwej przewidziane w przepisach o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, z wyjątkiem obowiązków, o których mowa w ust. 2.

5. Wojewoda na podstawie informacji pozyskanych w wyniku zastosowania przepisów ust. 1 i 4, a także informacji znanych mu z urzędu oraz uzyskanych bezpośrednio od osób, o których mowa w ust. 1, ustala, czy i w jakim okresie w sprawie mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, a także wyznacza ustawodawstwo jako mające pierwszeństwo zgodnie z przepisami o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

6. Wojewoda niezwłocznie przekazuje do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych informacje o ustaleniach, o których mowa w ust. 5.

7. Informacje przekazane przez wojewodę zgodnie z ust. 6 stanowią dla Zakładu Ubezpieczeń Społecznych podstawę do wydania rozstrzygnięcia w przedmiocie świadczenia „aktywni rodzice w pracy” i świadczenia „aktywnie w domu”, jeżeli mają wpływ na prawo do tych świadczeń lub na ich wysokość.

8. W przypadku gdy wojewoda otrzymał zgodnie z przepisami o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego wnioski o ustalenie prawa do świadczenia rodzinnego w rozumieniu przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego przekazany przez

instytucję właściwą w innym państwie określonym w art. 24 ust. 1 wojewoda wzywa wnioskodawcę do uzupełnienia wniosku przez złożenie wniosku do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w sposób określony w art. 32 ust. 1. Przepis art. 44 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

9. W przypadku, o którym mowa w ust. 8, przepisy ust. 4 i 5 stosuje się odpowiednio.

Art. 43. 1. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, ustalając lub weryfikując prawo do świadczenia „aktywni rodzice w pracy” lub świadczenia „aktywnie w domu”, jest obowiązany do samodzielnego uzyskania lub weryfikacji, drogą elektroniczną z rejestrów publicznych, w tym z rejestru PESEL, o którym mowa w przepisach o ewidencji ludności, z systemu informacji oświatowej, z Centralnego Wykazu Ubezpieczonych, o którym mowa w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, z rejestru żłobków i klubów dziecięcych oraz wykazu dziennych opiekunów i podmiotów zatrudniających dziennych opiekunów, o których mowa w przepisach o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, oraz z własnych rejestrów odpowiednio:

- 1) informacji, o których mowa w art. 27 ust. 1 pkt 1–3 i art. 29 ust. 1 pkt 1 i 2, jeżeli są dostępne w tych rejestrach;
- 2) informacji o podleganiu ubezpieczeniu zdrowotnemu w związku z aktywnością zawodową w rozumieniu art. 6 pkt 2;
- 3) informacji o podleganiu oraz podstawie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego oraz o zasiłkach, świadczeniach i wynagrodzeniach, o których mowa w art. 6 pkt 2 lit. b;
- 4) informacji o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników;
- 5) informacji o legitymowaniu się przez dziecko orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, wydanym na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44) oraz okresie, na jaki orzeczenie zostało wydane;
- 6) informacji o objęciu dziecka opieką w żłobku, klubie dziecięcym, przedszkolu albo sprawowaną przez dziennego opiekuna – w przypadku świadczenia „aktywni rodzice w pracy”;
- 7) informacji o dziecku umieszczonym w pieczy zastępczej, obejmujących następujące dane:
 - a) imię i nazwisko,

- b) datę urodzenia,
 - c) obywatelstwo,
 - d) numer PESEL, a w razie gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość,
 - e) informację o pozbawieniu rodziców władzy rodzicielskiej nad dzieckiem, ze wskazaniem sądu wydającego postanowienie, daty wydania postanowienia oraz sygnatury sprawy,
 - f) formę rodzinnej pieczy zastępczej, w której zostało umieszczone dziecko, województwo, powiat i adres odpowiednio zamieszkania rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, powiat, który zawarł umowę z rodziną zastępczą zawodową, lub powiat organizujący rodzinny dom dziecka oraz imię i nazwisko osoby tworzącej rodzinę zastępczą lub osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka,
 - g) daty pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 8) informacji o rodzinie zastępczej lub osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka, obejmujących następujące dane:
- a) imię i nazwisko,
 - b) numer PESEL, a w razie gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość,
 - c) adres miejsca zamieszkania, ze wskazaniem powiatu i województwa.

2. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, ustalając lub weryfikując prawo do świadczenia „aktywnie w żłobku”, jest obowiązany do samodzielnego uzyskania lub weryfikacji drogą elektroniczną z rejestrów publicznych, w tym z rejestru PESEL, o którym mowa w przepisach o ewidencji ludności, z Centralnego Wykazu Ubezpieczonych, o którym mowa w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, z rejestru żłobków i klubów dziecięcych oraz wykazu dziennych opiekunów i podmiotów zatrudniających dziennych opiekunów, o których mowa w przepisach o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, oraz z własnych rejestrów odpowiednio informacji:

- 1) określonych w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2, jeżeli są dostępne w tych rejestrach;
- 2) określonych w art. 28 ust. 1 pkt 3;
- 3) o prawie do świadczeń opieki zdrowotnej;
- 4) o legitymowaniu się przez dziecko orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby

w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, wydanym na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, oraz okresie, na jaki orzeczenie zostało wydane;

- 5) o pozbawieniu rodziców władzy rodzicielskiej nad dzieckiem, sądzie wydającym postanowienie, dacie wydania postanowienia oraz sygnaturze sprawy;
- 6) o ustanowieniu opiekuna prawnego dziecka, sądzie ustanawiającym opiekuna prawnego, dacie wydania postanowienia oraz sygnaturze sprawy;
- 7) o formie rodzinnej pieczy zastępczej, w której zostało umieszczone dziecko, województwie, powiecie i adresie odpowiednio zamieszkania rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, powiecie, który zawarł umowę z rodziną zastępczą zawodową, lub powiecie organizującym rodzinny dom dziecka oraz imieniu, nazwisku i numerze PESEL, a w razie gdy nie nadano numeru PESEL – numerze i serii dokumentu potwierdzającego tożsamość osoby tworzącej rodzinę zastępczą lub osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka;
- 8) o formie i typie instytucjonalnej pieczy zastępczej, w której zostało umieszczone dziecko, województwie, powiecie, adresie, nazwie, numerze NIP i numerze REGON odpowiednio placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego oraz imieniu, nazwisku i numerze PESEL, a w razie gdy nie nadano numeru PESEL – numerze i serii dokumentu potwierdzającego tożsamość osoby kierującej odpowiednio tą placówką lub tym ośrodkiem, a w przypadkach, o których mowa w art. 97 ust. 1a, 1b i 2a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – również adresie, ze wskazaniem powiatu i województwa, numerze NIP i numerze REGON odpowiednio jednostki zapewniającej wspólną obsługę placówek opiekuńczo-wychowawczych, podmiotu, któremu zlecono realizację obsługi placówek opiekuńczo-wychowawczych, lub podmiotu, któremu powiat zlecił prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych, oraz imieniu, nazwisku i numerze PESEL, a w razie gdy nie nadano numeru PESEL – numerze i serii dokumentu potwierdzającego tożsamość dyrektora odpowiednio tej jednostki lub podmiotu;
- 9) o datach pobytu dziecka w pieczy zastępczej;

- 10) o zaprzestaniu pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub o rozwiązaniu umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej, w tym o dacie i okresie wypowiedzenia umowy;
- 11) o rozwiązaniu umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka, w tym o dacie i okresie wypowiedzenia umowy;
- 12) o likwidacji lub o cofnięciu zezwolenia na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej i interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego;
- 13) o wysokości opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna w rozumieniu art. 14 ust. 5.

3. W przypadku awarii systemów teleinformatycznych służących do wymiany, drogą elektroniczną, informacji, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lub ust. 2 pkt 1 i 4–11, Zakład Ubezpieczeń Społecznych weryfikuje te informacje w drodze pisemnej wymiany informacji. Podmioty prowadzące rejestry publiczne przekazują te informacje niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

4. W przypadku braku możliwości samodzielnego pozyskania lub weryfikacji przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych informacji, o których mowa w ust. 1 i 2, z przyczyn niezależnych po stronie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wzywa wnioskodawcę do przedstawienia dokumentów potwierdzających te informacje.

Art. 44. 1. W przypadku złożenia nieprawidłowo wypełnionego wniosku Zakład Ubezpieczeń Społecznych wzywa wnioskodawcę do poprawienia lub uzupełnienia wniosku w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania. Niezastosowanie się do wezwania skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia.

2. W przypadku gdy wnioskodawca złoży wniosek o ustalenie prawa do świadczenia „aktywny rodzic” bez wymaganych dokumentów, w tym oświadczeń, Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjmuje wniosek i wyznacza termin nie krótszy niż 14 dni i nie dłuższy niż 30 dni na uzupełnienie brakujących dokumentów. Niezastosowanie się do wezwania skutkuje pozostawieniem wniosku o ustalenie prawa do świadczenia „aktywny rodzic” bez rozpatrzenia.

3. W przypadku gdy przyczyną niedostarczenia wymaganego dokumentu przez osobę składającą wniosek jest brak wydania dokumentu przez właściwą instytucję w ustawowo określonym w odrębnych przepisach terminie, świadczenie „aktywny rodzic” przysługuje począwszy od dnia, w którym wniosek został złożony.

Art. 45. 1. W przypadku zmiany informacji przekazanych we wniosku lub dołączonych do niego załącznikach osoba ubiegająca się lub otrzymująca świadczenie „aktywny rodzic” jest obowiązana do powiadomienia o tym Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na swoim profilu informacyjnym założonym w systemie teleinformatycznym udostępnionym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w terminie 7 dni od dnia wystąpienia tych zmian.

2. Osoby ubiegające się lub otrzymujące świadczenie „aktywny rodzic”, instytucje publiczne i organizacje pozarządowe są obowiązane do udzielania, na żądanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, wyjaśnień oraz informacji co do okoliczności mających wpływ na prawo do tego świadczenia.

3. Osoby ubiegające się lub otrzymujące świadczenie „aktywny rodzic”, instytucje publiczne i organizacje pozarządowe są obowiązane do udzielania, na żądanie wojewody, wyjaśnień oraz informacji niezbędnych do realizacji obowiązków, o których mowa w art. 42 ust. 4.

4. W sytuacji gdy mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, w przypadku powzięcia informacji o zmianie miejsca zamieszkania osoby, której przyznano świadczenie „aktywni rodzice w pracy” albo świadczenie „aktywnie w domu”, powodującej zmianę właściwości wojewody, dotychczasowy wojewoda przekazuje sprawę wojewodzie właściwemu ze względu na nowe miejsce zamieszkania osoby, której przyznano odpowiednio świadczenie „aktywni rodzice w pracy” albo świadczenie „aktywnie w domu”. Wojewoda właściwy realizuje zadania wynikające z art. 24.

Art. 46. 1. Prawo do świadczenia „aktywni rodzice w pracy” lub świadczenia „aktywnie w domu” ustala się począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek z prawidłowo wypełnionymi dokumentami i załącznikami.

2. Prawo do świadczenia „aktywnie w żłobku” ustala się począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek z prawidłowo wypełnionymi dokumentami i załącznikami, nie wcześniej jednak niż od dnia rozpoczęcia uczęszczania przez dziecko do żłobka lub klubu dziecięcego lub objęcia dziecka opieką sprawowaną przez dziennego opiekuna.

3. W przypadku złożenia wniosku o ustalenie prawa do świadczenia „aktywnie w żłobku” w terminie 2 miesięcy od dnia rozpoczęcia odpowiednio uczęszczania przez dziecko do żłobka lub klubu dziecięcego lub objęcia dziecka opieką sprawowaną przez dziennego opiekuna świadczenie „aktywnie w żłobku” przysługuje od miesiąca rozpoczęcia uczęszczania przez dziecko do żłobka lub klubu dziecięcego lub objęcia dziecka opieką sprawowaną przez dziennego opiekuna.

4. W przypadku zmiany wysokości opłaty za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna w miesiącu, za który zostało już wypłacone świadczenie „aktywnie w żłobku”, różnica w wysokości przyznanego i przysługującego świadczenia jest rozliczana w świadczeniu przysługującym w kolejnych miesiącach. Rozliczenie nie wymaga wydania decyzji.

Art. 47. 1. Ustalenie prawa do świadczenia „aktywni rodzice w pracy” albo świadczenia „aktywnie w domu” następuje w terminie 2 miesięcy od dnia złożenia wniosku wraz z dokumentami.

2. Wypłata przysługującego świadczenia „aktywni rodzice w pracy” albo świadczenia „aktywnie w domu” następuje nie wcześniej niż w miesiącu, od którego przysługuje prawo odpowiednio do świadczenia „aktywni rodzice w pracy” albo świadczenia „aktywnie w domu”.

3. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłaca świadczenie „aktywni rodzice w pracy” i świadczenie „aktywnie w domu” w formie bezgotówkowej na wskazany we wniosku numer rachunku płatniczego w kraju lub numer wydanego w kraju instrumentu płatniczego w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Art. 48. 1. W przypadku zbiegu prawa osób uprawnionych do świadczeń „aktywny rodzic” świadczenie „aktywny rodzic” przysługuje tej osobie, która faktycznie sprawuje opiekę nad dzieckiem.

2. Jeżeli opieka nad dzieckiem jest sprawowana równocześnie przez więcej niż jedną osobę, świadczenie „aktywny rodzic” przysługuje tej osobie, która pierwsza złoży wniosek. W przypadku gdy po złożeniu wniosku o ustalenie prawa do świadczenia „aktywny rodzic” przez osobę uprawnioną inna osoba uprawniona złoży wniosek o ustalenie prawa do świadczenia „aktywny rodzic” w związku z opieką nad tym samym dzieckiem, Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustala, kto sprawuje opiekę i w tym celu może zwrócić się do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego, o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w celu ustalenia osoby sprawującej opiekę nad dzieckiem. Przepis art. 41 ust. 2 stosuje się.

Art. 49. 1. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmawia przyznania prawa odpowiednio do świadczenia „aktywni rodzice w pracy” lub świadczenia „aktywnie w domu”, jeżeli osoba ubiegająca się odpowiednio o świadczenie „aktywni rodzice w pracy” lub świadczenie

„aktywnie w domu” uniemożliwi przeprowadzenie wywiadu, o którym mowa w art. 41 ust. 1, lub nie udzieli podczas tego wywiadu wyjaśnień co do okoliczności objętych wywiadem.

2. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w przypadku wątpliwości dotyczących spełniania warunków do otrzymywania odpowiednio świadczenia „aktywni rodzice w pracy” lub świadczenia „aktywnie w domu”, w szczególności warunku zamieszkiwania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o którym mowa w art. 7 ust. 2 i art. 17 ust. 2, może wezwać osobę ubiegającą się lub otrzymującą odpowiednio świadczenie „aktywni rodzice w pracy” lub świadczenie „aktywnie w domu” do udzielenia, w tym osobistego, wyjaśnień oraz informacji co do okoliczności mających wpływ na prawo do świadczenia, w wyznaczonym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych terminie.

3. Zakład Ubezpieczeń Społecznych pozostawia wniosek bez rozpatrzenia, jeżeli osoba, która została wezwana do udzielenia wyjaśnień lub informacji co do okoliczności mających wpływ na prawo do odpowiednio świadczenia „aktywni rodzice w pracy” lub świadczenia „aktywnie w domu”, w szczególności spełniania warunku zamieszkiwania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o którym mowa w art. 7 ust. 2 i art. 17 ust. 2, nie udzieli tych wyjaśnień lub informacji w wyznaczonym terminie.

4. Wypłata odpowiednio świadczenia „aktywni rodzice w pracy” lub świadczenia „aktywnie w domu” podlega wstrzymaniu, jeżeli osoba otrzymująca odpowiednio świadczenie „aktywni rodzice w pracy” lub świadczenie „aktywnie w domu” odmówiła udzielenia lub nie udzieliła w wyznaczonym terminie wyjaśnień co do okoliczności mających wpływ na prawo do odpowiednio świadczenia „aktywni rodzice w pracy” lub świadczenia „aktywnie w domu”, w tym uniemożliwiła przeprowadzenie wywiadu, o którym mowa w art. 41 ust. 1, lub nie udzieliła podczas tego wywiadu wyjaśnień co do okoliczności objętych wywiadem.

5. W przypadku przeprowadzenia wywiadu, o którym mowa w art. 41 ust. 1, lub udzielenia wyjaśnień, o których mowa w ust. 4, odpowiednio świadczenie „aktywni rodzice w pracy” lub świadczenie „aktywnie w domu” wypłaca się od miesiąca, w którym przeprowadzono wywiad lub wpłynęły wyjaśnienia, do końca okresu, w jakim przysługuje dane świadczenie, jeżeli są spełnione warunki określone w ustawie.

6. Jeżeli wznowienie wypłaty wstrzymanego świadczenia „aktywni rodzice w pracy” lub świadczenia „aktywnie w domu” nie nastąpi do końca okresu, na jaki przyznano prawo do danego świadczenia, prawo do odpowiednio świadczenia „aktywni rodzice w pracy” lub świadczenia „aktywnie w domu” wygasa.

Art. 50. 1. Osoba, która pobrała nienależnie świadczenie „aktywny rodzic”, przez co rozumie się również wypłacenie świadczenia „aktywnie w żłobku”, jest obowiązana do jego zwrotu.

2. Za nienależnie pobrane świadczenie „aktywny rodzic” uważa się świadczenie wypłacone:

- 1) na podstawie fałszywych oświadczeń lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę otrzymującą świadczenie;
- 2) mimo braku prawa do tego świadczenia;
- 3) osobie innej niż osoba uprawniona do tego świadczenia z przyczyn niezależnych od organu, który przyznał świadczenie „aktywny rodzic”.

3. Od kwot nienależnie pobranego świadczenia „aktywny rodzic” są naliczane odsetki ustawowe za opóźnienie, chyba że przyznanie świadczenia było następstwem błędu podmiotu realizującego zadania w zakresie świadczenia „aktywny rodzic”.

4. Należności z tytułu nienależnie pobranego świadczenia „aktywny rodzic” ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia, w którym decyzja o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranego świadczenia „aktywny rodzic” stała się ostateczna.

5. Bieg przedawnienia przerywa:

- 1) odroczenie terminu płatności należności,
- 2) rozłożenie spłaty należności na raty,
- 3) zastosowanie środka egzekucyjnego, o którym dłużnik został powiadomiony,
- 4) ogłoszenie upadłości dłużnika

– przy czym po przerwaniu biegu terminu przedawnienia biegnie on na nowo odpowiednio od dnia następującego po dniu odroczenia terminu płatności należności, rozłożenia spłaty należności na raty, zastosowania środka egzekucyjnego, o którym dłużnik został powiadomiony, lub ogłoszenia upadłości.

6. Decyzja o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranego świadczenia „aktywny rodzic” nie jest wydawana, jeżeli od jego pobrania upłynęło więcej niż 2 lata.

7. Kwoty nienależnie pobranego świadczenia „aktywny rodzic” łącznie z odsetkami ustawowymi za opóźnienie ustalone ostateczną decyzją podlegają potrąceniu z wypłacanego świadczenia „aktywny rodzic”, wypłacanego świadczenia wychowawczego, wypłacanego świadczenia dobry start oraz ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych wypłacanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

8. Nienależnie pobrane świadczenie „aktywny rodzic” podlega egzekucji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

9. Kwoty nienależnie pobranego świadczenia „aktywny rodzic” podlegają zwrotowi łącznie z odsetkami ustawowymi za opóźnienie na rachunek bankowy wskazany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Odsetki są naliczane od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu wypłaty świadczenia „aktywny rodzic” do dnia spłaty.

10. Zakład Ubezpieczeń Społecznych może odstąpić od żądania zwrotu kwoty nienależnie pobranego świadczenia „aktywny rodzic” łącznie z odsetkami w całości lub w części, odroczyć termin płatności albo rozłożyć na raty, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności dotyczące sytuacji rodziny. Do nienależnie pobranego świadczenia „aktywny rodzic” stosuje się odpowiednio przepisy art. 84 ust. 8a–8e ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

11. W przypadku śmierci osoby, która pobrała nienależnie świadczenie „aktywny rodzic”, należności, o których mowa w ust. 2 i 9, wygasają.

Art. 51. 1. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572), przy czym organem wyższego stopnia w stosunku do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jest Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

2. W sprawach o świadczenia „aktywny rodzic” realizowane w związku z koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego przez wojewodę przepisu art. 37 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego nie stosuje się.

3. Do rozpoznania spraw sędowo-administracyjnych w rozumieniu ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2023 r. poz. 1634, 1705 i 1860) właściwy jest wojewódzki sąd administracyjny, na którego obszarze właściwości ma miejsce zamieszkania osoba ubiegająca się lub otrzymująca świadczenie „aktywny rodzic”.

4. Jeżeli osoba ubiegająca się lub otrzymująca świadczenie „aktywny rodzic” nie ma miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, do rozpoznania spraw sędowo-administracyjnych w rozumieniu ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi właściwy jest wojewódzki sąd administracyjny dla obszaru dzielnicy Śródmieście w mieście stołecznym Warszawie.

5. Przepisu ust. 3 nie stosuje się do spraw, o których mowa w art. 42.

Rozdział 7

Finansowanie zadań wynikających z ustawy

Art. 52. 1. Zadania wynikające z niniejszej ustawy, w tym koszty ich obsługi, są finansowane z budżetu państwa lub ze środków Funduszu Pracy.

2. Koszty obsługi, o których mowa w ust. 1, wynoszą 0,4% kwoty przeznaczonej na wypłatę świadczeń „aktywny rodzic”.

3. Zwroty nienależnie pobranych świadczeń „aktywny rodzic” w trakcie danego roku budżetowego nie mają wpływu na wysokość kosztów obsługi, o których mowa w ust. 2.

4. Minister właściwy do spraw finansów publicznych, na wniosek ministra właściwego do spraw rodziny, działającego w porozumieniu z właściwymi dysponentami części budżetowych, może dokonywać przeniesień wydatków budżetowych między częściami budżetu państwa, działami, rozdziałami i paragrafami klasyfikacji wydatków, z przeznaczeniem na zadania wynikające z niniejszej ustawy.

5. Minister właściwy do spraw finansów publicznych, na wniosek Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, może dokonywać przeniesień wydatków budżetowych w ramach części, której dysponentem jest Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, z przeznaczeniem na zadania wynikające z niniejszej ustawy.

6. Wydatki zaplanowane na zadania wynikające z niniejszej ustawy, w częściach budżetowych, z wyłączeniem rezerw celowych, oraz przeniesione w trybie, o którym mowa w ust. 4 i 5, nie mogą być przeznaczane na realizację innych zadań.

7. W celu realizacji zadań, o których mowa w art. 5 ust. 1, Prezes Rady Ministrów może dokonać, w drodze rozporządzenia, przeniesienia planowanych dochodów i wydatków budżetowych, w tym wynagrodzeń, między częściami budżetu państwa, z zachowaniem przeznaczenia środków publicznych wynikającego z ustawy budżetowej.

Art. 53. 1. Zakład Ubezpieczeń Społecznych sporządza:

- 1) miesięczne sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania zadań z zakresu świadczeń „aktywny rodzic” i przekazuje je drogą elektroniczną ministrowi właściwemu do spraw rodziny w terminie do 10. dnia miesiąca następującego po upływie każdego miesiąca;
- 2) roczne sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania zadań z zakresu świadczeń „aktywny rodzic” i przekazuje je drogą elektroniczną ministrowi właściwemu do spraw

rodziny w terminie do dnia 20 lutego roku następującego po roku, za który jest przekazywane sprawozdanie.

2. Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania zadań z zakresu realizacji ustawy są przekazywane zgodnie ze wzorami udostępnionymi drogą elektroniczną przez ministra właściwego do spraw rodziny.

3. Minister właściwy do spraw rodziny może, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, wystąpić do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o sporządzenie i przekazanie sprawozdań z wykonywania zadań z zakresu świadczeń „aktywny rodzic” w innych terminach i za inne okresy niż określone w ust. 1.

Rozdział 8

Zmiany w przepisach

Art. 54. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1550, 1429, 1606, 1615, 1667, 1860 i 2760) w art. 833 § 6 otrzymuje brzmienie:

„§ 6. Nie podlegają egzekucji świadczenia alimentacyjne, świadczenia pieniężne wypłacane w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, świadczenia rodzinne, dodatki rodzinne, pielęgnacyjne, porodowe, dla sierot zupełnych, zasiłki dla opiekunów, świadczenia z pomocy społecznej, świadczenia integracyjne, świadczenie wychowawcze, świadczenie dobry start, jednorazowe świadczenie, o którym mowa w art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1923), dodatek osłonowy, o którym mowa w ustawie z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 759 i 2760 oraz z 2024 r. poz. 123), dodatek węglowy, o którym mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1630), dodatek dla gospodarstw domowych z tytułu wykorzystywania niektórych źródeł ciepła i dodatek dla niektórych podmiotów niebędących gospodarstwami domowymi z tytułu wykorzystania niektórych źródeł ciepła, o których mowa w ustawie z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1772, 1693 i 2760), dodatek elektryczny, o którym mowa w ustawie z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku oraz w 2024 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1704, 1785 i 2760), refundacja podatku VAT, o której mowa w art. 18 ustawy z dnia 15 grudnia 2022 r. o szczególnej ochronie

niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. oraz w 2024 r. w związku z sytuacją na rynku gazu (Dz. U. z 2024 r. poz. 303), świadczenie wspierające, o którym mowa w ustawie z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz. U. poz. 1429 i 2760), a także świadczenia „aktywny rodzic”, o których mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic” (Dz. U. poz. ...).”.

Art. 55. W ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2023 r. poz. 2505 i 2760) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 10 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Nie podlegają egzekucji świadczenia alimentacyjne, świadczenia pieniężne wypłacane w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, świadczenia rodzinne, dodatki rodzinne, pielęgnacyjne, porodowe, dla sierot zupełnych, zasiłki dla opiekunów, świadczenia z pomocy społecznej, świadczenie wychowawcze, jednorazowe świadczenie, o którym mowa w art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1923), dodatek osłonowy, o którym mowa w ustawie z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 759 i 2760 oraz z 2024 r. poz. 123), dodatek węglowy, o którym mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1630), dodatek dla gospodarstw domowych z tytułu wykorzystywania niektórych źródeł ciepła i dodatek dla niektórych podmiotów niebędących gospodarstwami domowymi z tytułu wykorzystania niektórych źródeł ciepła, o których mowa w ustawie z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1772, 1693 i 2760), dodatek elektryczny, o którym mowa w ustawie z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku oraz w 2024 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1704, 1785 i 2760), refundacja podatku VAT, o której mowa w art. 18 ustawy z dnia 15 grudnia 2022 r. o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. oraz w 2024 r. w związku z sytuacją na rynku gazu (Dz. U. z 2024 r. poz. 303), świadczenie wspierające, o którym mowa w ustawie z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz. U. poz. 1429 i 2760), oraz świadczenia „aktywny rodzic”, o których mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic” (Dz. U. poz. ...).”;

2) w art. 80 w § 2a pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) świadczeń alimentacyjnych, świadczeń pieniężnych wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, świadczeń rodzinnych, dodatków rodzinnych, pielęgnacyjnych, porodowych, dla sierot zupełnych, zasiłków dla opiekunów, świadczeń z pomocy społecznej, świadczeń integracyjnych, świadczeń wychowawczych, jednorazowych świadczeń, o których mowa w art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, świadczenia dobry start, dodatku osłonowego, o którym mowa w ustawie z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym, dodatku węglowego, o którym mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym, dodatku dla gospodarstw domowych z tytułu wykorzystywania niektórych źródeł ciepła i dodatku dla niektórych podmiotów niebędących gospodarstwami domowymi z tytułu wykorzystania niektórych źródeł ciepła, o których mowa w ustawie z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw, oraz dodatku elektrycznego, o którym mowa w ustawie z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku oraz w 2024 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej, refundacji podatku VAT, o której mowa w art. 18 ustawy z dnia 15 grudnia 2022 r. o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. oraz w 2024 r. w związku z sytuacją na rynku gazu, a także świadczeń „aktywny rodzic”, o których mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic”;

Art. 56. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 226 i 232) w art. 21 w ust. 1:

1) uchyla się pkt 8c i 8d;

2) po pkt 8e dodaje się pkt 8f w brzmieniu:

„8f) świadczenia „aktywny rodzic”, o których mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic” (Dz. U. poz. ...);”.

Art. 57. W ustawie z dnia 30 listopada 1995 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom

wypłaconych premii gwarancyjnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1446) w art. 8 w ust. 2 zdanie trzecie otrzymuje brzmienie:

„Do dochodu gospodarstwa domowego kredytobiorcy nie wlicza się także świadczenia dobry start oraz świadczenia „aktywny rodzic”, o których mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic” (Dz. U. poz. ...).”.

Art. 58. W ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44) w art. 6d w ust. 4a w pkt 9 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 10 w brzmieniu:

„10) Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych – w celu weryfikacji danych dotyczących dziecka, na które jest ustalane lub weryfikowane prawo do świadczenia „aktywni rodzice w pracy” lub świadczenia „aktywnie w żłobku”, i osób pobierających te świadczenia.”.

Art. 59. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1251, 1429 i 1672) w art. 139 w ust. 1:

- 1) uchyla się pkt 7a;
- 2) po pkt 7b dodaje się pkt 7c w brzmieniu:

„7c) kwoty nienależnie pobranych świadczeń „aktywny rodzic”, o których mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic” (Dz. U. poz. ...);”.

Art. 60. W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901, 1693, 1938 i 2760) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 8 w ust. 4 uchyla się pkt 14 i 15;
- 2) w art. 23a w ust. 3 uchyla się pkt 4a;
- 3) w art. 107 w ust. 1a:

- a) uchyla się pkt 5,
- b) w pkt 5 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6) art. 41 ustawy z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic” u osoby ubiegającej się o świadczenie „aktywny rodzic” lub osoby pobierającej to świadczenie w celu weryfikacji wątpliwości dotyczących sprawowania opieki nad dzieckiem.”.

Art. 61. W ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2024 r. poz. 475) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 108 w ust. 1:

a) pkt 60 otrzymuje brzmienie:

„60) kosztów związanych z realizacją zadań, o których mowa w art. 62 ust. 1, art. 63a ust. 1 i art. 63b ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3;”;

b) po pkt 60 dodaje się pkt 60a w brzmieniu:

„60a) kosztów związanych z realizacją zadań wynikających z ustawy z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic” (Dz. U. poz. ...);”;

2) art. 109i otrzymuje brzmienie:

„Art. 109i. 1. Minister właściwy do spraw pracy może przekazać, corocznie, na zadania realizowane przez ministra właściwego do spraw rodziny, środki Funduszu Pracy na realizację zadań, o których mowa w art. 62 ust. 1, art. 63a ust. 1 i art. 63b ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.

2. Minister właściwy do spraw pracy może przekazać, corocznie, na zadania realizowane przez ministra właściwego do spraw rodziny, środki Funduszu Pracy na realizację zadań wynikających z ustawy z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic” (Dz. U. poz. ...).

3. Na zadania, o których mowa w ust. 1 i 2, przeznaczają się środki w kwocie nie większej niż 250 mln zł rocznie.

4. Na zadania, o których mowa w ust. 1, realizowane przez wojewodę środki są przekazywane na wyodrębniony rachunek wojewody na wniosek wojewody.”.

Art. 62. W ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 146) w art. 188 w ust. 5e pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych w celu weryfikacji prawa do świadczenia wychowawczego, o którym mowa w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2023 r. poz. 810), świadczenia dobrego start, świadczenia wspierającego, o którym mowa w ustawie z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym, oraz świadczeń „aktywny rodzic”, o których mowa

w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic” (Dz. U. poz. ...).”.

Art. 63. W ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, z późn. zm.⁶⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 50 w ust. 6:
 - a) uchyla się pkt 4a,
 - b) po pkt 4b dodaje się pkt 4c w brzmieniu:

„4c) wypłat i obsługi świadczeń „aktywny rodzic”, o których mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic” (Dz. U. poz. ...);”;
- 2) w art. 210 po ust. 1c dodaje się ust. 1d w brzmieniu:

„1d. Minister Finansów udostępnia informacje zawarte w rejestrze, o którym mowa w ust. 1, wojewodom w zakresie wykonywanych przez nich zadań określonych w art. 62 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338).”.

Art. 64. W ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3a ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Podmiot prowadzący żłobek lub klub dziecięcy, podmiot zatrudniający dziennego opiekuna oraz dzienny opiekun prowadzący działalność na własny rachunek przetwarzają dane, o których mowa w ust. 1, wyłącznie w związku z rekrutacją oraz w zakresie i w celu zapewnienia dziecku prawidłowej opieki oraz w celu realizacji przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych świadczenia „aktywnie w żłobku”, o którym mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic” (Dz. U. poz. ...).”;
- 2) w art. 5 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) podejmuje działania zmierzające do zapewnienia właściwych warunków i jakości świadczonej opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, w szczególności mające na celu wsparcie wójta, burmistrza lub prezydenta miasta w sprawowaniu w tym zakresie nadzoru nad żłobkiem, klubem dziecięcym oraz dziennym opiekunem;”;

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2023 r. poz. 1273, 1407, 1429, 1641, 1693 i 1872.

3) art. 6c otrzymuje brzmienie:

„Art. 6c. Minister właściwy do spraw rodziny określi, w drodze rozporządzenia, standardy opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3, w tym standardy niezbędne i standardy fakultatywne, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia dzieciom w wieku do lat 3 wysokiej jakości opieki dostosowanej do ich potrzeb rozwojowych.”;

4) w art. 6d wyrazy „mogą uwzględnić” zastępuje się wyrazami „uwzględniają niezbędne”;

5) w art. 11 w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) warunki przyjmowania dzieci, z uwzględnieniem preferencji dzieci niepełnosprawnych oraz z możliwością uwzględnienia preferencji dla rodzin wielodzietnych;”;

6) po art. 25 dodaje się art. 25a w brzmieniu:

„Art. 25a. 1. Podmiot prowadzący żłobek lub klub dziecięcy jest obowiązany do obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka odpowiednio w żłobku lub klubie dziecięcym o kwotę otrzymanego świadczenia „aktywnie w żłobku”, o którym mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic”.

2. Podmiot prowadzący żłobek lub klub dziecięcy, który otrzymał świadczenie aktywnie w żłobku”, o którym mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic”, i nie obniżył opłaty rodzica za pobyt dziecka odpowiednio w żłobku lub klubie dziecięcym o kwotę otrzymanego świadczenia „aktywnie w żłobku”, jest obowiązany do zwrotu tego świadczenia. Przepisy art. 50 ust. 3–6 i 8–10 ustawy z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic” stosuje się odpowiednio.”;

7) w art. 27:

a) w ust. 4:

– po pkt 9 dodaje się pkt 9a w brzmieniu:

„9a) informację o uwzględnieniu przez żłobek lub klub dziecięcy poszczególnych standardów opieki określonych:

a) w przepisach wydanych na podstawie art. 6c z podziałem na poszczególne standardy niezbędne i fakultatywne,

b) na podstawie przepisów odrębnych;”;

– w pkt 11:

- lit. a otrzymuje brzmienie:
 - „a) imię (imiona) i nazwisko,”
- uchyla się lit. ca,
- lit. e otrzymuje brzmienie:
 - „e) wysokość opłaty za pobyt danego dziecka w żłobku lub klubie dziecięcym w poszczególnych miesiącach, z uwzględnieniem:
 - środków finansowych pozyskanych z programów, w tym rządowych lub resortowych, służących rozwojowi instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3,
 - ulg przyznanych:
 - przez podmiot prowadzący żłobek lub klub dziecięcy – w przypadku odpowiednio żłobków lub klubów dziecięcych prowadzonych przez podmioty, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 lub 3,
 - w związku z uzyskaniem przez podmiot prowadzący żłobek lub klub dziecięcy dotacji z budżetu jednostki samorządu terytorialnego,”
- dodaje się lit. f w brzmieniu:
 - „f) informację, czy dziecko jest niepełnosprawne lub wymagające szczególnej opieki;”
- w pkt 12:
 - lit. a otrzymuje brzmienie:
 - „a) imię (imiona) i nazwisko,”
 - uchyla się lit. ca,
- pkt 14 otrzymuje brzmienie:
 - „14) informacje o dofinansowaniu miejsc opieki ze środków publicznych obejmujące:
 - a) informację, czy żłobek lub klub dziecięcy otrzymał lub otrzymuje środki finansowe pozyskane z programów, w tym rządowych lub resortowych, służących rozwojowi instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, ze wskazaniem źródła pochodzenia poszczególnych środków finansowych, ich wysokości i kwocie przypadającej na jedno miejsce na dane dziecko odpowiednio w żłobku lub klubie dziecięcym,

b) informację, czy żłobek lub klub dziecięcy otrzymał lub otrzymuje środki finansowe pozyskane z dotacji z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, ze wskazaniem źródła pochodzenia poszczególnych środków finansowych, ich wysokości i kwocie przypadającej na jedno miejsce na dane dziecko odpowiednio w żłobku lub klubie dziecięcym.”,

b) ust. 5 i 6 otrzymują brzmienie:

„5. Adres będącego osobą fizyczną podmiotu prowadzącego żłobek lub klub dziecięcy, jeżeli jest inny niż adres prowadzenia przez tę osobę żłobka lub klubu dziecięcego, informacja o spełnianiu poszczególnych fakultatywnych standardów opieki określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 6c oraz dane i informacje, o których mowa w ust. 4 pkt 11–13, nie podlegają ujawnieniu na stronach podmiotowych gminy prowadzącej rejestr i ministra właściwego do spraw rodziny.

6. Informacje, o których mowa w ust. 4, są przetwarzane przez ministra właściwego do spraw rodziny w celu umożliwienia prowadzenia rejestru, monitorowania spełniania przez żłobki i kluby dziecięce standardów opieki określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 6c oraz w celu umożliwienia uzyskania przez rodziców świadczenia „aktywni rodzice w pracy” lub świadczenia „aktywnie w żłobku”, o których mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic”, realizacji prawa do tych świadczeń przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, a także w celu monitorowania realizacji tego prawa.”;

8) w art. 28:

a) w ust. 1 po pkt 5 dodaje się pkt 5a w brzmieniu:

„5a) oświadczenie o uwzględnianiu przez żłobek lub klub dziecięcy niezbędnych standardów opieki określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 6c;”,

b) w ust. 5 w pkt 1 wyrazy „o których mowa w art. 27 ust. 4 pkt 5, 6, 8 i 10–14” zastępuje się wyrazami „o których mowa w art. 27 ust. 4 pkt 5, 6, 9a, 8 i 10–14”;

9) w art. 35 w ust. 1 w pkt 2 w lit. a wyrazy „o których mowa w art. 27 ust. 4 pkt 5, 6, 8 i 10” zastępuje się wyrazami „o których mowa w art. 27 ust. 4 pkt 5, 6, 9a, 8 i 10”;

10) w art. 46:

a) w ust. 2:

- po pkt 7 dodaje się pkt 7a w brzmieniu:
 - „7a) informację o uwzględnieniu przez dziennego opiekuna poszczególnych standardów opieki określonych:
 - a) w przepisach wydanych na podstawie art. 6c z podziałem na poszczególne standardy niezbędne i fakultatywne,
 - b) na podstawie przepisów odrębnych;”,
- w pkt 9:
 - lit. a otrzymuje brzmienie:
 - „a) imię (imiona) i nazwisko;”,
 - uchyla się lit. ca,
 - lit. e otrzymuje brzmienie:
 - „e) wysokość opłaty za pobyt danego dziecka u dziennego opiekuna w poszczególnych miesiącach, z uwzględnieniem:
 - środków finansowych pozyskanych z programów służących rozwojowi instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, w tym rządowych lub resortowych,
 - ulg przyznanych:
 - przez podmiot zatrudniający dziennego opiekuna – w przypadku odpowiednio dziennych opiekunów zatrudnionych przez podmioty, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 lub 3, lub dziennych opiekunów prowadzących działalność na własny rachunek,
 - w związku z uzyskaniem przez podmiot zatrudniający dziennego opiekuna dotacji z budżetu jednostki samorządu terytorialnego;”,
 - dodaje się lit. f w brzmieniu:
 - „f) informację, czy dziecko jest niepełnosprawne lub wymagające szczególnej opieki;”,
- w pkt 10:
 - lit. a otrzymuje brzmienie:
 - „a) imię (imiona) i nazwisko;”,
 - uchyla się lit. ca,
- pkt 12 otrzymuje brzmienie:

„12) informacje o dofinansowaniu miejsc opieki ze środków publicznych obejmujące:

- a) informację, czy odpowiednio podmiot zatrudniający dziennego opiekuna lub dzienny opiekun prowadzący działalność na własny rachunek otrzymał lub otrzymuje środki finansowe pozyskane z programów, w tym rządowych lub resortowych, służących rozwojowi instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, ze wskazaniem źródła pochodzenia poszczególnych środków finansowych, ich wysokości i kwocie przypadającej na jedno miejsce na dane dziecko u dziennego opiekuna,
- b) informację, czy odpowiednio podmiot zatrudniający dziennego opiekuna lub dzienny opiekun prowadzący działalność na własny rachunek otrzymał lub otrzymuje środki finansowe pozyskane z dotacji z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, ze wskazaniem źródła pochodzenia poszczególnych środków finansowych, ich wysokości i kwocie przypadającej na jedno miejsce na dane dziecko u dziennego opiekuna.”,

b) ust. 4 i 5 otrzymują brzmienie:

„4. Adres będącego osobą fizyczną podmiotu zatrudniającego dziennego opiekuna, jeżeli jest inny niż adres sprawowania opieki przez dziennego opiekuna, informacja o spełnianiu poszczególnych fakultatywnych standardów opieki określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 6c oraz dane i informacje, o których mowa w ust. 2 pkt 9–11, nie podlegają ujawnieniu na stronach podmiotowych gminy prowadzącej wykaz i ministra właściwego do spraw rodziny.

5. Informacje, o których mowa w ust. 2, są przetwarzane przez ministra właściwego do spraw rodziny w celu umożliwienia prowadzenia wykazu, monitorowania spełniania przez dziennych opiekunów standardów opieki określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 6c oraz w celu ustalenia lub weryfikacji prawa do świadczenia „aktywni rodzice w pracy” lub świadczenia „aktywnie w żłobku”, o których mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic”, realizacji prawa do tych świadczeń przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, a także w celu monitorowania realizacji tego prawa.”;

11) w art. 46b:

a) w ust. 2 po pkt 4 dodaje się pkt 4a w brzmieniu:

„4a) oświadczenie o uwzględnianiu przez dziennego opiekuna niezbędnych standardów opieki określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 6c;”;

b) w ust. 7 w pkt 1 wyrazy „o których mowa w art. 46 ust. 2 pkt 9–12” zastępuje się wyrazami „o których mowa w art. 46 ust. 2 pkt 7a i 9–12”;

12) po art. 47a dodaje się art. 47b w brzmieniu:

„Art. 47b. 1. Podmiot zatrudniający dziennego opiekuna oraz osoba, o której mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1, są obowiązani do obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka u dziennego opiekuna o kwotę otrzymanego świadczenia „aktywnie w żłobku”, o którym mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic”.

2. Podmiot zatrudniający dziennego opiekuna oraz osoba, o której mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1, którzy otrzymali świadczenie „aktywnie w żłobku”, o którym mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic”, i nie obniżyli opłaty rodzica za pobyt dziecka u dziennego opiekuna o kwotę otrzymanego świadczenia „aktywnie w żłobku”, są obowiązani do zwrotu tego świadczenia. Przepisy art. 50 ust. 3–6 i 8–10 ustawy z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic” stosuje się odpowiednio.”;

13) w art. 50:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Nianią nie może być osoba, która figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przepęstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.”;

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Umowa uaktywniająca jest zawierana w formie pisemnej między nianią a rodzicem.”;

c) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

„4a. Rodzic, zawierając umowę uaktywniającą, jest obowiązany zweryfikować spełnianie przez nianię warunku określonego w ust. 1a.”;

d) uchyla się ust. 5;

14) w art. 51:

a) w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

- „2) rodzic jest zatrudniony, świadczy usługi na podstawie umowy cywilnoprawnej stanowiącej tytuł do ubezpieczeń społecznych, prowadzi pozarolniczą działalność lub działalność rolniczą;”,
- b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:
„4. W przypadku utraty przez rodzica zatrudnienia, zaprzestania świadczenia usług lub działalności, o których mowa w ust. 3 pkt 2, składki opłaca się przez okres 3 miesięcy od dnia zaprzestania wykonywania aktywności zawodowej.”;
- 15) w art. 54 w ust. 2:
- a) pkt 3 otrzymuje brzmienie:
„3) wywiązywania się z obowiązku obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna w związku z otrzymaniem świadczenia „aktywnie w żłobku”, o którym mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic”;”,
- b) po pkt 3 dodaje się pkt 4 w brzmieniu:
„4) spełniania przez odpowiednio żłobek, klub dziecięcy lub dziennego opiekuna standardów opieki określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 6c oraz w przepisach odrębnych.”;
- 16) w art. 55 w ust. 2:
- a) pkt 4 otrzymuje brzmienie:
„4) niewywiązywaniu się z obowiązku obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna w związku z otrzymaniem świadczenia „aktywnie w żłobku”, o którym mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic”;”,
- b) po pkt 4 dodaje się pkt 5 w brzmieniu:
„4) niespełnianiu przez odpowiednio żłobek, klub dziecięcy lub dziennego opiekuna standardów opieki określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 6c oraz w przepisach odrębnych.”;
- 17) w art. 57 w ust. 1:
- a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

- „1) podmiot prowadzący żłobek lub klub dziecięcy albo dzienny opiekun nie spełniają standardów opieki określonych w niniejszej ustawie, w tym na podstawie przepisów art. 6c, oraz na podstawie przepisów odrębnych,”
- b) w pkt 3 na końcu dodaje się przecinek i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:
- „4) podmiot prowadzący żłobek, klub dziecięcy, podmiot zatrudniający dziennego opiekuna lub osoba, o której mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1, nie wywiązuje się z obowiązku obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna w związku z otrzymaniem świadczenia „aktywnie w żłobku”, o którym mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic””;
- 18) w art. 62:
- a) w ust. 1a pkt 4 otrzymuje brzmienie:
- „4) środków na finansowanie planu rozwojowego, o których mowa w art. 14ln ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2024 r. poz. 324).”
- b) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:
- „4a. O przyznanie środków finansowych, o których mowa w ust. 1a, w ramach realizacji programów, o których mowa w ust. 1, mogą ubiegać się podmioty, o których mowa w art. 8 ust. 1, które nie figurują w rejestrze podmiotów wykluczonych z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich, o którym mowa w art. 210 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.”
- c) po ust. 6 dodaje się ust. 6a i 6b w brzmieniu:
- „6a. Wojewoda może przyznawać dofinansowanie do wysokości łącznej kwoty wydatków określonych przez ministra właściwego do spraw rodziny na cały okres realizacji programu, o którym mowa w ust. 1.
- 6b. Do terminu zwrotu środków, o których mowa w ust. 1a pkt 3, stosuje się odpowiednio przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 189 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.”
- d) ust. 7b otrzymuje brzmienie:
- „7b. Organem odwoławczym od decyzji wydanej przez wojewodę jest minister właściwy do spraw rodziny.”

e) uchyla się ust. 8a,

f) dodaje się ust. 10–15 w brzmieniu:

„10. Środki, o których mowa w ust. 1a pkt 3 i 4:

- 1) wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem,
- 2) wykorzystane z naruszeniem procedur obowiązujących przy ich wykorzystaniu,
- 3) pobrane nienależnie,
- 4) pobrane w nadmiernej wysokości

– podlegają zwrotowi wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, liczonymi od dnia przekazania środków, na wskazany w tej decyzji rachunek bankowy.

11. W przypadku stwierdzenia okoliczności, o których mowa w ust. 10, wojewoda wzywa do zwrotu środków w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania.

12. Po bezskutecznym upływie terminu, o którym mowa w ust. 11, wojewoda wydaje decyzję określającą kwotę przypadającą do zwrotu i nie dłuższy niż 14 dni od dnia doręczenia decyzji termin zwrotu, od którego nalicza się odsetki, a także pouczenie o sankcji wynikającej z ust. 13, z zastrzeżeniem ust. 16. Decyzji nie wydaje się, jeżeli dokonano zwrotu środków przed jej wydaniem.

13. W przypadku, o którym mowa w ust. 10, podmiot, o którym mowa w art. 8 ust. 1, korzystający z programów, o których mowa w ust. 1, zostaje wykluczony z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich, jeżeli w zakresie środków, o których mowa w ust. 1a pkt 3 i 4:

- 1) otrzymał płatność na podstawie przedstawionych jako autentyczne dokumentów podrobionych lub przerobionych lub dokumentów potwierdzających nieprawdę lub
- 2) nie zwrócił środków wraz z odsetkami w terminie 14 dni od dnia upływu terminu, o którym mowa w ust. 10, lub
- 3) okoliczności, o których mowa w ust. 10, wystąpiły wskutek popełnienia przestępstwa przez podmiot upoważniony do dokonywania wydatków, a w przypadku gdy podmioty te nie są osobami fizycznymi – przez osobę uprawnioną do wykonywania czynności w imieniu podmiotu, przy czym fakt

popęlnienia przestępstwa przez wyżej wymienione podmioty został potwierdzony prawomocnym wyrokiem sądowym.

14. Do spraw wykluczenia, o którym mowa w ust. 13, stosuje się odpowiednio art. 207 ust. 5–7 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

15. Do spraw dotyczących należności z tytułu zwrotu środków, o których mowa w ust. 1a, przeznaczonych na realizację programów, o których mowa w ust. 1, oraz innych należności związanych z realizacją tych programów, a także odsetek od tych środków i od tych należności, w zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie, stosuje się:

- 1) przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 775 i 803);
- 2) odpowiednio przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, a w sprawach nieuregulowanych w tej ustawie przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2023 r. poz. 2383 i 2760).”;

19) po art. 63 dodaje się art. 63a i art. 63b w brzmieniu:

„Art. 63a. 1. Minister właściwy do spraw rodziny może opracowywać resortowe oraz rządowe programy dofinansowania zadań z zakresu organizacji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.

2. Programy, o których mowa w ust. 1, kieruje się w szczególności do jednostek samorządu terytorialnego.

3. Programy, o których mowa w ust. 1, mogą być dofinansowane z dotacji celowej budżetu państwa oraz ze środków Funduszu Pracy.

4. Do udzielania dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się przepisu art. 128 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Art. 63b. 1. Minister właściwy do spraw rodziny może podejmować działania służące podnoszeniu jakości opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz rozwojowi instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, a także inicjować promocję działań na rzecz opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz przeprowadzanie badań, ekspertyz i analiz dotyczących opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.

2. W celu realizacji zadań, o których mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw rodziny może opracowywać resortowe oraz rządowe programy. Realizację zadań, o

których mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw rodziny może także zlecić w drodze konkursu ofert, o którym mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571), lub zlecić na podstawie przepisów o zamówieniach publicznych.

3. Wydatki na realizację zadań, o których mowa w ust. 1, w tym koszty obsługi tych zadań, są finansowane z budżetu państwa oraz ze środków Funduszu Pracy.

4. Realizacja zadań, o których mowa w ust. 1, może odbywać się we współpracy z wojewodą.

5. W celu realizacji zadań, o których mowa w ust. 1, Prezes Rady Ministrów może dokonać, w drodze rozporządzenia, przeniesienia planowanych dochodów i wydatków budżetowych, w tym wynagrodzeń, między częściami budżetu państwa, z zachowaniem przeznaczenia środków publicznych wynikającego z ustawy budżetowej.

6. Do udzielania dotacji celowych na realizację zadań, o których mowa w ust. 1, przepisów art. 128 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych nie stosuje się.”;

20) art. 64aa otrzymuje brzmienie:

„Art. 64aa. Informacje zawarte w rejestrze oraz wykazie udostępnia się, w zakresie niezbędnym do realizacji zadań ustawowych, Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych – w celu udzielenia świadczenia „aktywnie w żłobku”, o którym mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic”, realizacji prawa do tego świadczenia, a także monitorowania realizacji tego prawa.”;

21) uchyla się rozdział 8a.

Art. 65. W ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 152) w art. 66b wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w celu weryfikacji prawa do świadczenia „aktywni rodzice w pracy” i świadczenia „aktywnie w żłobku”, o których mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic” (Dz. U. poz. ...), świadczenia wychowawczego oraz świadczenia dobry start, pozyskuje z bazy danych SIO dane identyfikacyjne ucznia obejmujące imię (imiona), nazwisko i numer PESEL, a w przypadku ucznia nieposiadającego numeru PESEL – imię (imiona), nazwisko, datę urodzenia, serię i numer paszportu lub innego

dokumentu potwierdzającego tożsamość oraz dane dziedzinowe ucznia obejmujące informacje o:”.

Art. 66. W ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177) w art. 38e:

1) w ust. 1:

- a) uchyla się pkt 17 i 18,
- b) dodaje się pkt 19–21 w brzmieniu:

- „19) Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych i wojewodzie – dane, o których mowa w art. 38d ust. 3 pkt 1, w zakresie danych dotyczących dziecka, pkt 4 – w zakresie daty urodzenia dziecka, pkt 5, pkt 6 – w zakresie danych dotyczących dziecka, pkt 7 lit. b i e, pkt 8 lit. a i b – w zakresie danych dotyczących dziecka, pkt 9 – w zakresie dat pobytu dziecka w pieczy zastępczej, w celu weryfikacji danych dotyczących osób ubiegających się o świadczenie „aktywni rodzice w pracy”, o którym mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic” (Dz. U. poz. ...), osób pobierających to świadczenie oraz członków ich rodzin;
- 20) Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych – dane, o których mowa w art. 38d ust. 3 pkt 1, w zakresie danych dotyczących dziecka, pkt 4 – w zakresie daty urodzenia dziecka, pkt 5, pkt 6 – w zakresie danych dotyczących dziecka, pkt 7 lit. b i e, pkt 8 lit. a i b – w zakresie danych dotyczących dziecka, pkt 9 – w zakresie dat pobytu dziecka w pieczy zastępczej, w celu weryfikacji danych dotyczących osób ubiegających się o świadczenie „aktywnie w żłobku”, o którym mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic”, osób pobierających to świadczenie oraz członków ich rodzin;
- 21) Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych i wojewodzie – dane, o których mowa w art. 38d ust. 3 pkt 1, w zakresie danych dotyczących dziecka, pkt 4 – w zakresie daty urodzenia dziecka, pkt 5, pkt 6 – w zakresie danych dotyczących dziecka, pkt 7 lit. b i e, pkt 9 – w zakresie dat pobytu dziecka w pieczy zastępczej, w celu weryfikacji danych dotyczących osób ubiegających się o świadczenie „aktywnie w domu”, o którym mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic”

(Dz. U. poz. ...), osób pobierających to świadczenie oraz członków ich rodzin.”;

2) w ust. 4:

a) uchyla się pkt 10,

b) dodaje się pkt 11 i 12 w brzmieniu:

„11) Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych i wojewodzie – dane, o których mowa w art. 38d ust. 6 pkt 1, 3, 5 i 23, w celu weryfikacji danych dotyczących osób ubiegających się o świadczenie „aktywni rodzice w pracy”, o którym mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic” (Dz. U. poz. ...), osób pobierających to świadczenie oraz członków ich rodzin;

12) Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych – dane, o których mowa w art. 38d ust. 6 pkt 1, 3, 5 i 23, w celu weryfikacji danych dotyczących osób ubiegających się o świadczenie „aktywnie w żłobku”, o którym mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic”, osób pobierających to świadczenie oraz członków ich rodzin.”;

3) w ust. 5:

a) uchyla się pkt 10,

b) dodaje się pkt 11 i 12 w brzmieniu:

„11) Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych i wojewodzie – dane, o których mowa w art. 38d ust. 7 pkt 1, 3, 5 i 21, w celu weryfikacji danych dotyczących osób ubiegających się o świadczenie „aktywni rodzice w pracy”, o którym mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic” (Dz. U. poz. ...), osób pobierających to świadczenie oraz członków ich rodzin;

12) Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych – dane, o których mowa w art. 38d ust. 7 pkt 1, 3, 5 i 21, w celu weryfikacji danych dotyczących osób ubiegających się o świadczenie „aktywnie w żłobku”, o którym mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic”, osób pobierających to świadczenie oraz członków ich rodzin.”;

4) w ust. 6:

- a) uchyla się pkt 9,
- b) dodaje się pkt 10 w brzmieniu:

„10) Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych – dane, o których mowa w art. 38d ust. 8 pkt 1–3 i 9, w celu weryfikacji danych dotyczących osób ubiegających się o świadczenie „aktywnie w żłobku”, o którym mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic”, osób pobierających to świadczenie oraz członków ich rodzin.”.

Art. 67. W ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2023 r. poz. 2424) w art. 36 w ust. 1 w pkt 9 w lit. b oraz w pkt 10 w lit. b wyrazy „5,60 mln zł” zastępuje się wyrazami „33,50 mln zł”.

Art. 68. W ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2024 r. poz. 421) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 14 w ust. 4 uchyla się pkt 6;
- 2) w art. 25 w ust. 7 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Kwoty nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego łącznie z odsetkami ustawowymi za opóźnienie ustalone ostateczną decyzją podlegają również potrąceniu z wypłacanego świadczenia „aktywny rodzic”, o którym mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic”.”.

Art. 69. W ustawie z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 167 i 232) w art. 26:

- 1) w ust. 1:
 - a) uchyla się pkt 4 i 5,
 - b) dodaje się pkt 6 w brzmieniu,
 - „6) świadczeń „aktywny rodzic”, o których mowa w ustawie z dnia ... o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic” (Dz. U. poz. ...).”;
- 2) ust. 2a otrzymuje brzmienie:
 - „2a. Koszty obsługi świadczeń, o których mowa w ust. 1 pkt 2, 3 i 6, wynoszą 1,5% kwoty przeznaczonej na wypłatę tych świadczeń.”;
- 3) ust. 3a otrzymuje brzmienie:

„3a. Komendant Główny Straży Granicznej udostępnia Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych, ustalającemu prawo do świadczeń, o których mowa w ust. 1 pkt 2, 3 i 6, oraz, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny, organowi właściwemu w rozumieniu ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych ustalającemu prawo do świadczeń, o których mowa w ust. 1 pkt 1, informację o okoliczności, o której mowa w art. 11 ust. 2.”;

4) ust. 3c–4 otrzymują brzmienie:

„3c. Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz organ właściwy w rozumieniu ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych mogą wzywać obywatela Ukrainy przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1, ubiegającego się lub otrzymującego świadczenia, o których mowa w ust. 1 pkt 1–3 i 6, do osobistego stawiennictwa we wskazanej w wezwaniu jednostce organizacyjnej w terminie 3 dni roboczych, w celu złożenia wyjaśnień niezbędnych do prawidłowego ustalenia i realizacji świadczeń.

3d. Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz organ właściwy w rozumieniu ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych pozostawiają bez rozpatrzenia wnioski o ustalenie prawa do świadczeń, o których mowa w ust. 1 pkt 1–3 i 6, jeżeli obywatel Ukrainy przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1, który został wezwany do osobistego stawiennictwa, nie stawił się we wskazanej jednostce organizacyjnej w wyznaczonym terminie.

3e. Wypłata świadczeń, o których mowa w ust. 1 pkt 1–3 i 6, podlega wstrzymaniu, jeżeli otrzymujący te świadczenia obywatel Ukrainy przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1, który został wezwany do osobistego stawiennictwa, nie stawił się we wskazanej jednostce organizacyjnej w wyznaczonym terminie.

3f. W przypadku gdy obywatel Ukrainy przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1, który został wezwany do osobistego stawiennictwa, stawił się we wskazanej jednostce organizacyjnej po upływie wyznaczonego terminu, świadczenia, o których mowa w ust. 1 pkt 1–3 i 6, wypłaca się

od miesiąca następującego po miesiącu, w którym obywatel ten stawił się we wskazanej jednostce organizacyjnej, o ile spełnia warunki uprawniające do świadczeń.

3g. Wypłata świadczeń, o których mowa w ust. 1 pkt 1–3 i 6, podlega wstrzymaniu, jeżeli otrzymujący te świadczenia obywatel Ukrainy przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1, lub dziecko, na które przysługuje świadczenie, wyjedzie z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

3h. W przypadku gdy osoba, o której mowa w ust. 3g, wjedzie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, świadczenia, o których mowa w ust. 1 pkt 1–3 i 6, wypłaca się od miesiąca, w którym wstrzymano ich wypłatę, o ile są spełnione warunki uprawniające do tych świadczeń.

3i. Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz organ właściwy w rozumieniu ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych są obowiązani do weryfikacji dalszego prawa do świadczenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 1–3 i 6, w szczególności na podstawie danych dostępnych z rejestrów publicznych, w tym z rejestru, o którym mowa w art. 3 ust. 3, i z rejestru PESEL.

4. Przysługujące na dziecko świadczenia, o których mowa w ust. 1 pkt 1, z wyłączeniem świadczenia rodzicielskiego, o którym mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, oraz świadczenia, o których mowa w ust. 1 pkt 2, 3 i 6, przysługują także opiekunowi tymczasowemu, o którym mowa w art. 25. Ustalając prawo do świadczeń, o których mowa w ust. 1 pkt 1, przepisy art. 5 ust. 11 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych stosuje się odpowiednio.”;

5) ust. 4b otrzymuje brzmienie:

„4b. W postępowaniach o przyznanie świadczeń, o których mowa w ust. 1, w imieniu i na rzecz opiekuna tymczasowego, o którym mowa w art. 25 ust. 7 zdanie trzecie, wnioski o świadczenia składa i działa w tych postępowaniach wyłącznie starosta lub upoważniony przez niego pracownik jednostki organizacyjnej powiatu.”;

6) ust. 4d–5 otrzymują brzmienie:

„4d. Termin na ustalenie prawa do świadczeń, o których mowa w ust. 1 pkt 2, 3 i 6, oraz wypłatę przysługujących opiekunowi tymczasowemu świadczeń jest liczony nie wcześniej niż od dnia udostępnienia odpowiednio organowi właściwemu w rozumieniu ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych lub Zakładowi

Ubezpieczeń Społecznych elektronicznego dostępu do danych gromadzonych w ewidencji małoletnich.

4e. Zadania związane z realizacją przez powiat świadczeń, o których mowa w ust. 1, dla opiekuna tymczasowego, o którym mowa w art. 25 ust. 7 zdanie trzecie, są zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej.

4f. Koszty obsługi przez powiat świadczeń, o których mowa w ust. 1, wypłacanych opiekunowi tymczasowemu, o którym mowa w art. 25 ust. 7 zdanie trzecie, wynoszą 2% wartości świadczeń przekazanych w formie rzeczowej lub w formie opłacania usług.

5. Do zamówień publicznych niezbędnych do zapewnienia prawa do świadczeń, o których mowa w ust. 1 pkt 1–3 i 6, nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych.”

Rozdział 9

Przepisy przejściowe, dostosowujące i przepis końcowy

Art. 70. 1. Osoby, którym zostało przyznane prawo do dofinansowania, o którym mowa w art. 64c ust. 1 ustawy zmienianej w art. 64 w brzmieniu dotychczasowym, zachowują prawo do tego dofinansowania, jeżeli spełniają warunki określone w ustawie zmienianej w art. 64 w brzmieniu dotychczasowym.

2. W sprawach dotyczących dofinansowania, o którym mowa w art. 64c ust. 1 ustawy zmienianej w art. 64 w brzmieniu dotychczasowym, do którego prawo powstało do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

3. Dofinansowanie, o którym mowa w art. 64c ust. 1 ustawy zmienianej w art. 64 w brzmieniu dotychczasowym, nie przysługuje, jeżeli na to samo dziecko, za dany miesiąc, zostało przyznane prawo do świadczeń „aktywny rodzic”.

4. Świadczenia „aktywny rodzic” nie przysługują, jeżeli na to samo dziecko, za dany miesiąc, zostało przyznane prawo do dofinansowania, o którym mowa w art. 64c ust. 1 ustawy zmienianej w art. 64 w brzmieniu dotychczasowym, z uwzględnieniem ust. 5.

5. W przypadku gdy osoby, które nabyły prawo do dofinansowania, o którym mowa w art. 64c ust. 1 ustawy zmienianej w art. 64 w brzmieniu dotychczasowym, złożą w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy wniosek o uchylenie tego prawa oraz wniosek o ustalenie prawa do świadczenia „aktywnie w żłobku”, prawo do świadczenia „aktywnie w żłobku” ustala się począwszy od miesiąca wejścia w życie niniejszej ustawy, zaliczając odpowiednio wypłacone dofinansowanie, o którym mowa w art. 64c ust. 1 ustawy

zmienianej w art. 64 w brzmieniu dotychczasowym, w poczet przyznanego świadczenia „aktywnie w żłobku”. Przepisy art. 46 ust. 2–4 stosuje się.

6. Osoby, którym zostało przyznane prawo do rodzinnego kapitału opiekuńczego, o którym mowa w ustawie uchylanej w art. 80, zachowują prawo do tego kapitału, jeżeli spełniają dotychczasowe warunki określone w ustawie uchylanej w art. 80.

7. W sprawach dotyczących rodzinnego kapitału opiekuńczego, o którym mowa w ustawie uchylanej w art. 80, do którego prawo powstało do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

8. Rodzinny kapitał opiekuńczy, o którym mowa w ustawie uchylanej w art. 80, nie przysługuje, jeżeli na to samo dziecko, za dany miesiąc, zostało przyznane prawo do świadczeń „aktywny rodzic”.

9. Świadczenia „aktywny rodzic” nie przysługują, jeżeli na to samo dziecko, za dany miesiąc, zostało przyznane prawo do rodzinnego kapitału opiekuńczego, o którym mowa w ustawie uchylanej w art. 80.

10. Łączna maksymalna wysokość rodzinnego kapitału opiekuńczego, o którym mowa w ustawie uchylanej w art. 80, oraz świadczenia „aktywnie w domu” pobranych na dane dziecko nie może być wyższa niż 12 000 zł.

11. Kwoty nienależnie pobranego świadczenia „aktywny rodzic” łącznie z odsetkami ustawowymi za opóźnienie ustalone ostateczną decyzją podlegają potrąceniu z wypłacanego na podstawie przepisów dotychczasowych dofinansowania, o którym mowa w art. 64c ust. 1 ustawy zmienianej w art. 64 w brzmieniu dotychczasowym, i z wypłacanego na podstawie przepisów dotychczasowych rodzinnego kapitału opiekuńczego, o którym mowa w ustawie uchylanej w art. 80.

12. Kwoty nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego łącznie z odsetkami ustawowymi za opóźnienie ustalone ostateczną decyzją podlegają potrąceniu z wypłacanego na podstawie przepisów dotychczasowych dofinansowania, o którym mowa w art. 64c ust. 1 ustawy zmienianej w art. 64 w brzmieniu dotychczasowym, i z wypłacanego na podstawie przepisów dotychczasowych rodzinnego kapitału opiekuńczego, o którym mowa w ustawie uchylanej w art. 80.

13. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w terminie 2 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszego przepisu, informuje osoby pobierające dofinansowanie, o którym mowa w art. 64c ust. 1 ustawy zmienianej w art. 64 w brzmieniu dotychczasowym, oraz osoby pobierające na podstawie przepisów dotychczasowych rodzinny kapitał opiekuńczy, o którym mowa

w ustawie uchylanej w art. 80, o możliwości ubiegania się o świadczenia „aktywny rodzic” i o warunkach uprawniających do tych świadczeń.

Art. 71. 1. Podmioty prowadzące żłobki i kluby dziecięce są obowiązane do złożenia do dnia 28 lutego 2026 r. wniosku, o którym mowa w art. 28 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 64, zawierającego oświadczenie, o którym mowa w art. 28 ust. 1 pkt 5a ustawy zmienianej w art. 64, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

2. Od wniosku, o którym mowa w ust. 1, nie pobiera się opłaty.

3. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta prowadzący rejestr, o którym mowa w art. 26 ustawy zmienianej w art. 64, jest obowiązany do dnia 31 marca 2026 r. do uzupełnienia danych zawartych w tym rejestrze o dane, o których mowa w art. 27 ust. 4 pkt 9a ustawy zmienianej w art. 64, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 72. 1. Podmioty zatrudniające dziennego opiekuna oraz osoby, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy zmienianej w art. 64, są obowiązane do złożenia do dnia 28 lutego 2026 r. wniosku, o którym mowa w art. 46b ust. 1 ustawy zmienianej w art. 64, zawierającego oświadczenie, o którym mowa w art. 46b ust. 2 pkt 4a ustawy zmienianej w art. 63, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

2. Od wniosku, o którym mowa w ust. 1, nie pobiera się opłaty.

3. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta prowadzący wykaz, o którym mowa w art. 36 ust. 1a ustawy zmienianej w art. 64, jest obowiązany do dnia 31 marca 2026 r. do uzupełnienia danych zawartych w tym wykazie o dane, o których mowa w art. 46 ust. 2 pkt 7a ustawy zmienianej w art. 64, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 73. 1. Uznaje się, że od dnia 19 stycznia 2023 r.:

- 1) ogłoszone przed dniem wejścia w życie niniejszego przepisu programy, o których mowa w art. 62 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 64, mogą być dofinansowane ze środków na finansowanie planu rozwojowego, o których mowa w art. 14ln ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2024 r. poz. 324);
- 2) o przyznanie środków finansowych, o których mowa w pkt 1, w ramach realizacji programów, o których mowa w pkt 1, mogą ubiegać się podmioty, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 64, które nie figurują w rejestrze podmiotów wykluczonych z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich, o którym mowa w art. 210 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 63;

- 3) wojewoda może przyznawać dofinansowanie do wysokości łącznej kwoty wydatków określonych przez ministra właściwego do spraw rodziny na cały okres realizacji programów, o których mowa w pkt 1;
- 4) do terminu zwrotu środków, o których mowa w art. 62 ust. 1a pkt 3 ustawy zmienianej w art. 64, stosuje się odpowiednio przepisy wydane na podstawie art. 189 ust. 4 ustawy zmienianej w art. 63.

2. Do ogłoszonych przed dniem wejścia w życie niniejszego przepisu programów, o których mowa w art. 62 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 64, stosuje się przepisy art. 62 ust. 10–15 ustawy zmienianej w art. 64, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. W sprawach o zwrot środków, o których mowa w art. 62 ust. 1a pkt 3 i 4 ustawy zmienianej w art. 64, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, zakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszego przepisu, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 74. 1. Do zamówień na usługi lub dostawy udzielane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w związku z realizacją zadań związanych z określaniem warunków nabywania prawa do świadczeń „aktywny rodzic” oraz zasad przyznawania i wypłacania tych świadczeń nie stosuje się przepisów o zamówieniach publicznych.

2. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w terminie 7 dni od dnia udzielenia zamówienia, o którym mowa w ust. 1, zamieszcza w Biuletynie Zamówień Publicznych informację o udzieleniu tego zamówienia, w której podaje:

- 1) nazwę i adres siedziby zamawiającego;
- 2) datę i miejsce zawarcia umowy lub informację o zawarciu umowy drogą elektroniczną;
- 3) opis przedmiotu umowy, z wyszczególnieniem odpowiednio ilości rzeczy lub innych dóbr oraz zakresu usług;
- 4) cenę albo cenę maksymalną, jeżeli cena nie jest znana w chwili zamieszczenia ogłoszenia;
- 5) okoliczności faktyczne uzasadniające udzielenie zamówienia bez zastosowania przepisów o zamówieniach publicznych;
- 6) nazwę (firmę) podmiotu albo imię i nazwisko osoby, z którymi została zawarta umowa.

Art. 75. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie niniejszej ustawy, zamieści na swojej stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej informację o wymogach, które muszą spełniać, na potrzeby złożenia wniosku o ustalenie prawa do świadczenia „aktywni rodzice w pracy”, wniosku o ustalenie prawa do

świadczenia „aktywnie w żłobku” i wniosku o ustalenie prawa do świadczenia „aktywnie w domu” oraz załączników do tych wniosków, banki krajowe, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe świadczące usługi drogą elektroniczną oraz minister właściwy do spraw rodziny.

Art. 76. 1. W 2024 r. podział rezerw celowych, o którym mowa w art. 154 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 63, na realizację niniejszej ustawy oraz ustawy zmienianej w art. 64, jest dokonywany do dnia 31 grudnia 2024 r.

2. W 2024 r. minister właściwy do spraw rodziny może występować do ministra właściwego do spraw finansów publicznych o podział rezerw celowych, w wyniku którego następuje zwiększenie wydatków części budżetowych państwa, których jest dysponentem, w terminie do dnia 5 listopada 2024 r.

Art. 77. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwi ze względu na miejsce prowadzenia odpowiednio żłobka, klubu dziecięcego lub zatrudniania dziennego opiekuna w terminie do dnia 31 grudnia 2025 r. informuje podmioty prowadzące żłobki i kluby dziecięce, podmioty zatrudniające dziennego opiekuna oraz osoby, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy zmienianej w art. 64, o zmianach w zasadach dotyczących funkcjonowania odpowiednio żłobków, klubów dziecięcych i dziennych opiekunów.

Art. 78. Wysokość kosztu, o którym mowa w art. 14 ust. 4, na okres od dnia 1 października 2024 r. do dnia 31 marca 2025 r. wynosi 2100 zł.

Art. 79. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 6c ustawy zmienianej w art. 64 w brzmieniu dotychczasowym zachowują moc do dnia wydania przepisów wykonawczych na podstawie art. 6c ustawy zmienianej w art. 64, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez okres 24 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 80. Traci moc ustawa z dnia 17 listopada 2021 r. o rodzinnym kapitale opiekuńczym (Dz. U. z 2023 r. poz. 883).

Art. 81. Ustawa wchodzi w życie 1 października 2024 r., z wyjątkiem:

- 1) art. 5, art. 52 ust. 4–7, art. 64 pkt 18 i 19, art. 70 ust. 13 i art. 73–76, które wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia;
- 2) art. 64 pkt 3, który wchodzi w życie z dniem 28 czerwca 2024 r.;

- 3) art. 64 pkt 7 lit. a tiret pierwsze, pkt 8, pkt 9, pkt 10 lit. a tiret pierwsze i pkt 11, art. 71 i art. 72, które wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 2025 r.;
- 4) art. 64 pkt 4, pkt 15 lit. b, pkt 16 lit. b i pkt 17 lit. a, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.

UZASADNIENIE

W obliczu dynamicznych zmian demograficznych, społecznych oraz ekonomicznych, z jakimi mierzy się Polska na początku XXI w., rysuje się potrzeba intensyfikacji działań zmierzających do kompleksowego wsparcia rodzin w ich codziennych wyzwaniach. Istotne w tym kontekście jest zagadnienie umożliwienia i zachęcenia do aktywności zawodowej rodziców dzieci w wieku od 12. do 35. miesiąca życia (tj. w wieku po zakończeniu urlopu macierzyńskiego i rodzicielskiego na dziecko przez rodzica, a przed osiągnięciem przez dziecko wieku uprawniającego do korzystania z opieki przedszkolnej), aby mogli powrócić lub wejść na rynek pracy po przerwie związanej z opieką nad małym dzieckiem. Obecnie rodzice, najczęściej matki, po urodzeniu dziecka muszą wybierać między życiem rodzinnym a zawodowym. Rolą państwa jest stworzenie kompleksowego systemu wsparcia dla tych rodziców, umożliwiającego im efektywne godzenie ról rodzinnych i zawodowych, pozostawiając przy tym możliwość wyboru formy sprawowanej opieki nad dzieckiem.

Analizując aktywność rodziców dzieci na rynku pracy, wśród ojców-pracowników widać stały poziom aktywności zawodowej bez względu na liczbę posiadanych dzieci. Natomiast w przypadku kobiet jest widoczne powiązanie ich aktywności zawodowej z liczbą posiadanych dzieci oraz wiekiem najmłodszego (lub jedyne) dziecka.

Wskaźnik zatrudnienia według płci, liczby dzieci i wieku najmłodszego dziecka, 2022 r.

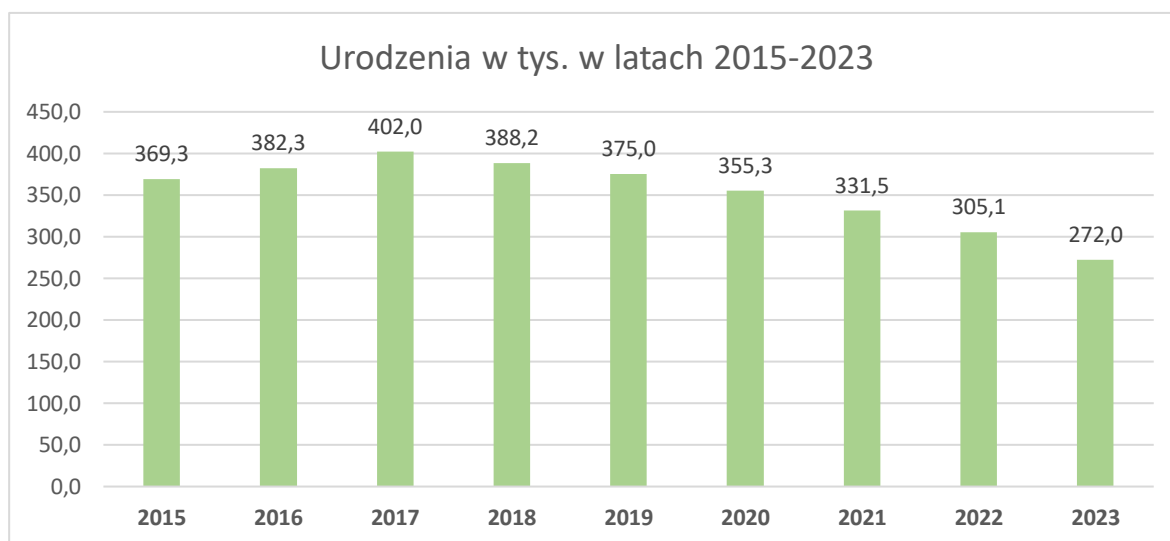
Płeć	Mężczyźni					Kobiety					
	Liczba dzieci	Total	bez dzieci	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci i więcej	Total	bez dzieci	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci i więcej
Ogółem		79,1	75,0	79,6	86,1	84,8	71,6	72,6	73,4	71,9	57,5
poniżej 6 lat		85,6	:	84,5	87,0	84,0	66,1	:	68,9	68,2	56,2
6–11 lat		83,7	:	80,3	85,5	87,9	73,7	:	75,8	74,4	61,0
12 lat i więcej		77,4	:	75,5	84,6	77,3	75,5	:	75,2	78,0	57,6

Źródło: Employment rate of adults by sex, age groups, educational attainment level, number of children and age of youngest child (%) [LFST_HHEREDCH_custom_9201554], opracowanie Departament Analiz Ekonomicznych MRPiPS

Według danych Eurostatu wskaźnik zatrudnienia dla kobiet w wieku 20–49 lat w 2022 r. (ostatnie dane) z dziećmi w wieku do lat 6 wyniósł 66,1%. Współczynnik ten dla kobiet z jednym dzieckiem wyniósł 68,9%, z dwójką 68,2% i z trójką lub więcej dzieci 56,2%.

Oznaczałoby to, że dzietność może być silną motywacją do pracy, jednak przy trójce lub większej liczbie dzieci wskaźnik zatrudnienia jest niższy (w porównaniu do kobiet z 1 lub 2 dziećmi lub bezdzietnych), na co może mieć wpływ wiele czynników, jak m.in. chęć czy konieczność zajęcia się domem i rodziną.

Ponadto nie ulega wątpliwości, że obecna sytuacja demograficzna kraju jest bardzo trudna. Głównym trendem kształtującym sytuację demograficzną Polski jest znaczny spadek liczby urodzeń dzieci. Wg danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2023 r. urodziło się 272 tys. dzieci, tj. o 33,1 tys. mniej niż w roku poprzednim, co stanowi spadek rok do roku o 11%.

Opracowanie własne Departamentu Polityki Rodzinnej MRPiPS w oparciu o dane GUS

Spadkowi ulega także wartość współczynnika dzietności. Po jego wzroście w latach 2015–2017 z poziomu 1,29 do 1,45 nastąpił powrót do tendencji spadkowej i w 2022 r. jego wartość wyniosła 1,26.

Ponadto jest prognozowany wyraźny spadek liczby urodzeń, co będzie związane przede wszystkim ze spadkiem liczby kobiet w wieku prokreacyjnym. Przewiduje się, że między 2022 r. a 2060 r. ich liczba spadnie z 8,7 mln do 6,3 mln – w scenariuszu wysokim – i do 4,8 mln – w niskim. Będzie postępował proces starzenia się ludności Polski, co oznacza wzrost odsetka osób w wieku 65 lat i więcej oraz duży spadek liczby dzieci i młodzieży (0–17 lat). Jedynie w scenariuszu wysokim przewiduje się utrzymanie liczby osób poniżej 18 lat na poziomie zbliżonym do 2022 r. Będą się kurczyć zasoby ludności w wieku produkcyjnym. Według wyników prognozy spadek ten do 2060 r. wyniesie od 25% w scenariuszu niskim do 40% w scenariuszu wysokim. W konsekwencji doprowadzi to do zwiększenia współczynnika obciążenia demograficznego ludnością w wieku nieprodukcyjnym. W 2022 r. na 100 osób

w wieku produkcyjnym (kobiety 18–59, mężczyźni 18–64) przypadało 70 osób w wieku nieprodukcyjnym (0–17, 60+/65+). W 2060 r. będzie to już 105 osób (według scenariusza głównego). Wyniki „Prognozy ludności na lata 2023–2060” wskazują na wyraźny ubytek ludności do 2060 r. W scenariuszu głównym przewiduje się spadek do 30,4 mln osób (natomiast w scenariuszach alternatywnych odpowiednio do 26,7 mln – w niskim – oraz do 34,8 mln – w wysokim)¹⁾. Zagadnienie aktywizacji zawodowej rodziców dzieci w wieku od 12. do 35. miesiąca życia nabiera szczególnego znaczenia w kontekście obserwowanych i wyżej opisanych tendencji demograficznych. Skutki procesów związanych ze spadkiem wskaźnika dzietności, starzeniem się społeczeństwa oraz ubytkiem osób w wieku produkcyjnym są wielowymiarowe i dotyczą zarówno sfery społecznej, jak i ekonomicznej, mając wpływ na finanse publiczne, system emerytalny, rynek pracy i ubezpieczenia społeczne, edukację, zwiększenie wydatków na usługi zdrowotne i opiekę nad osobami starszymi.

Wśród barier wskazywanych przez rodziców w posiadaniu potomstwa Polacy wskazują również brak instytucji opieki dostępnej nie tylko terytorialnie, ale i finansowo, a także brak zaufania do jakości świadczonej opieki nad dziećmi w żłobkach i innych instytucjach opieki nad najmłodszymi dziećmi. Z tego względu jest konieczne wprowadzenie rozwiązań służących zwiększeniu dostępności miejsc i podnoszeniu jakości świadczonych usług w instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do 3. roku życia.

Według dostępnych danych na koniec 2023 r. w Polsce funkcjonowało 8 092 instytucji, z tego 5 702 żłobków i klubów dziecięcych oraz 2 390 dziennych opiekunów. Oferowały one miejsca dla 234 428 dzieci, w tym 219 847 w żłobkach i klubach dziecięcych oraz 14 581 u dziennych opiekunów. Średni koszt pobytu dziecka w instytucji opieki wynosił ok. 1520 zł. Jednocześnie ok. 3,8 tys. osób było zatrudnionych jako niania na podstawie umowy uaktywniającej zawartej z rodzicami, od której budżet państwa opłacał składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. Oznaczało to, że na koniec 2023 r. opieką instytucjonalną lub niani było objętych 36% dzieci w wieku 1–2 lat. Odniesienie liczby miejsc opieki do liczby dzieci w wieku 1–2 lata pokazuje, że w skali kraju średnio co 3. dziecko w tej grupie wiekowej miało zapewnioną opiekę w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna. W analizach nie uwzględniono najmłodszych dzieci, gdyż są najmniej liczną grupą (w 2022 r. było to 1,9 tys. dzieci, tj. 1,0%). Wiąże się to z tym, że rodzice najczęściej osobiście sprawują opiekę nad dziećmi poniżej 1. roku życia, korzystając m.in. z urlopu rodzicielskiego, a dodatkowo, zgodnie z przepisami ustawy, w klubach dziecięcych przebywają dzieci w wieku powyżej 1. roku życia, co wpływa

¹⁾ *Prognoza ludności na lata 2023–2060*, s. 13, GUS.

na procentowy udział tej grupy wiekowej w całej grupie dzieci objętych opieką w różnych formach opieki. To właśnie nowe instrumenty wsparcia zawarte w omawianym projekcie ustawy mają przyczynić się do wzrostu poziomu ww. wskaźnika oraz uczestnictwa dzieci w wieku do lat 3 w formalnej opiece instytucjonalnej, co skutkuje aktywizacją zawodową rodziców, w tym kobiet, które to częściej sprawują opiekę nad dzieckiem.

Jednocześnie należy wskazać na funkcjonujące już rozwiązania w zakresie wsparcia rodziców w wieku żłobkowym.

Z dniem 1 stycznia 2022 r. weszła w życie ustawa z dnia 17 listopada 2021 r. o rodzinnym kapitale opiekuńczym (Dz. U. z 2023 r. poz. 883), która wprowadziła do polskiego systemu prawnego dwa świadczenia kierowane do rodziców dzieci w wieku żłobkowym, tj. rodzinny kapitał opiekuńczy oraz dofinansowanie obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna.

Rodzinny kapitał opiekuńczy jest świadczeniem wypłacanym rodzicom na pokrycie kosztów opieki nad drugim dzieckiem w okresie od 12. miesiąca życia tego dziecka do końca miesiąca, w którym dziecko to kończy 35. miesiąc życia. Kapitał przysługuje w łącznej maksymalnej wysokości 12 tysięcy złotych na dziecko w wysokości 500 zł lub 1 tys. miesięcznie. Kapitał przysługuje niezależnie od dochodu rodziny. Należy jednak podkreślić, że świadczenie to nie ma charakteru aktywizującego rodziców, gdyż podejmowanie aktywności zawodowej nie stanowi okoliczności mającej wpływ na prawo do tego świadczenia.

Uzupełnieniem rodzinnego kapitału opiekuńczego jest uregulowane w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338, z późn. zm.) dofinansowanie obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna.

Dofinansowanie jest świadczeniem przeznaczonym dla rodziców, których dzieci są objęte opieką instytucjonalną w wyżej wymienionych instytucjach opieki. Przysługuje ono na dziecko, które uczęszcza do instytucji opieki i nie korzysta z rodzinnego kapitału opiekuńczego. Wynosi 400 zł miesięcznie, ale nie więcej niż wysokość opłaty ponoszonej przez rodzica za pobyt dziecka w instytucji. Dofinansowanie przysługuje przez okres uczęszczania dziecka do żłobka, klubu dziecięcego lub objęcia opieką przez dziennego opiekuna. Jak zgłaszają podmioty, jest to jednak wsparcie niewystarczające w odniesieniu do poziomu kosztów prowadzenia instytucji opieki nad dziećmi do lat 3, gdyż pokrywa średnio jedynie ok. 26% tychże kosztów.

Cel regulacji

Projektowana ustawa wprowadza do systemu prawnego trzy świadczenia „aktywny rodzic”, wspierające rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka:

- 1) świadczenie „aktywni rodzice w pracy”,
- 2) świadczenie „aktywnie w żłobku” oraz
- 3) świadczenie „aktywnie w domu”.

Ustawa określa warunki nabywania prawa do powyższych świadczeń oraz zasady przyznawania i ich wypłacania. Celem świadczeń „aktywny rodzic” jest ułatwienie rodzicom dziecka i innym osobom wypełniającym funkcje rodzicielskie pogodzenie zadań związanych z rodzicielstwem z aktywizacją zawodową.

Projekt ustawy jest częścią programu „Aktywny Rodzic” – systemowej strategii wspierania rodziców w skutecznym łączeniu ról rodzinnych z aktywnością zawodową. Stanowi on kompleksowe podejście do wspierania rodziców dzieci w tzw. wieku żłobkowym, zapewniając im różnorodne formy wsparcia w zależności od ich potrzeb i sytuacji życiowej.

Każde z wprowadzanych świadczeń pełni inną funkcję.

Świadczenie „aktywni rodzice w pracy” jest kierowane do aktywnych zawodowo rodziców dziecka, ma więc charakter aktywizacyjny. Należy podkreślić, że przesłanka aktywności zawodowej na minimalnym, wskazanym w projekcie ustawy poziomie, co do zasady, będzie dotyczyć zarówno matki, jak i ojca dziecka. Natomiast wymóg ten będzie dotyczył tylko jednego rodzica wyjątkowo – to jest tylko w przypadku deklarowania przez niego samotnego wychowywania dziecka.

Świadczenie „aktywnie w żłobku” zastąpi obecnie funkcjonujące dofinansowanie obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna. W szczególności znaczące podniesienie maksymalnej wysokości świadczenia z 400 zł miesięcznie w przypadku dofinansowania do 1500 zł miesięcznie w przypadku „aktywnie w żłobku” ma zachęcić rodziców w wieku żłobkowym do korzystania z powyższych instytucji opieki oraz podmioty zainteresowane (j.s.t., przedsiębiorców) do tworzenia nowych miejsc opieki.

W związku z powyższym omawiany projekt ustawy uchyla o wiele mniej korzystne przepisy o dofinansowaniu obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna zawarte w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku

do lat 3.

Natomiast świadczenie „aktywnie w domu” przysługuje na analogicznych zasadach co obecnie funkcjonujący rodzinny kapitał opiekuńczy, z tą różnicą, że świadczenie „aktywnie w domu” będzie można uzyskać na każde, w tym na pierwsze i jedyne dziecko w wieku od 12. do 35. miesiąca życia. Jest to wsparcie kierowane do tych rodziców dzieci w wieku od 12. do 35. miesiąca życia, którzy nie będą uprawnieni lub z własnej woli nie zdecydują się na skorzystanie ze świadczenia „aktywni rodzice w pracy” lub „aktywnie w żłobku”, gdyż w szczególności pozostaną nieaktywni zawodowo lub ich dziecko nie uczęszcza do instytucji opieki. Omawiany projekt ustawy przewiduje uchylenie ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o rodzinnym kapitale opiekuńczym przewidującej mniej korzystne świadczenie niż proponowane w projekcie, przy jednoczesnym zachowaniu praw nabytych, tj. zagwarantowaniu rodzicowi prawa do zachowania wcześniej przyznanego rodzinnego kapitału opiekuńczego z możliwością przejścia przez tego rodzica na nowe świadczenie, jeżeli jest ono dla niego bardziej korzystne (np. aktywni zawodowo rodzice pobierający rodzinny kapitał opiekuńczy będą mogli zrezygnować z tego świadczenia i ubiegać się o świadczenie „aktywni rodzice w pracy”).

Wybór jednego z trzech powyższych świadczeń będzie zależny od decyzji rodzica przy założeniu, że na to samo dziecko, za dany miesiąc, może być wypłacone tylko jedno ze świadczeń. Rodzic będzie miał także możliwość wielokrotnej zmiany świadczeń, tj. rezygnacji z jednej formy wsparcia i przejścia na drugą, z zastrzeżeniem że w danym miesiącu na dane dziecko rodzic będzie mógł pobierać tylko jedno z wybranych przez siebie świadczeń.

Nieodzownym elementem w zapewnieniu możliwości aktywizacji zawodowej rodziców dzieci w tzw. wieku żłobkowym jest zwiększenie liczby instytucji opieki nad dziećmi w wieku do 3. roku życia, a także zmniejszenie dysproporcji dostępności terytorialnej tych instytucji między obszarami miejskimi i wiejskimi czy też zwiększenie dostępności finansowej dla rodzin uboższych. Celem rządu jest przede wszystkim umożliwienie podjęcia rodzicom wyboru, w jaki sposób zorganizują opiekę nad dziećmi do 3. roku życia. Rodziny powinny mieć szansę na rozwój i musi się to odbywać w duchu poszanowania i respektowania ich niezależności, autonomii i definiowania potrzeb. Odpowiedzią na te potrzeby jest niniejszy projekt ustawy, który z jednej strony pozwoli aktywizującym się rodzicom wybrać, czy chcą, aby ich dzieckiem zajmował się ktoś bliski bądź niania w warunkach domowych dzięki świadczeniu „aktywni rodzice w pracy” czy dziecko będzie objęte opieką instytucjonalną w żłobku, klubie dziecięcym bądź pod opieką dziennego opiekuna dzięki świadczeniu „aktywnie w żłobku”, czy też pozostaną poza rynkiem pracy, zapewniając samodzielnie opiekę nad dzieckiem i korzystają

ze świadczenia „aktywnie w domu”. Aby umożliwić dokonanie takiego wyboru, konieczne jest podjęcie działań, które sprawią, że w każdym miejscu w Polsce, jeżeli jest taka potrzeba, powstanie żłobek, klub dziecięcy lub dzienny opiekun. Ta ostatnia forma jest dedykowana przede wszystkim małym gminom, gdzie niewielkim kosztem adaptacji lokalu gminnego można stworzyć warunki domowej opieki dla 5-ga dzieci.

Liczba gmin, w których nie funkcjonowała w 2023 r. żadna instytucja wynosi ponad 1 tys. Dzięki Programowi Aktywny Maluch 2022–2029 do końca 2026 r. liczba dostępnych miejsc w placówkach opieki zwiększy się znacznie, tj. o 102 577 nowych miejsc opieki, a następnie będą otrzymywać środki na funkcjonowanie tych miejsc przez 36 miesięcy. Program ten integruje fundusze europejskie – środki pochodzące z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) oraz w ramach programu Europejskie Fundusze Rozwoju Społecznego (FERS) finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) w ramach perspektywy finansowej 2021–2027, a także środki budżetu państwa. Jednocześnie Polska zobowiązała się w ramach KPO w reformie A4.2. **Reforma na rzecz poprawy sytuacji rodziców na rynku pracy poprzez zwiększenie dostępu do wysokiej jakości opieki nad dziećmi do lat 3, kamień milowy A58G** – *Wejście w życie nowelizacji ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, zapewniającej stabilne długoterminowe finansowanie usług opieki nad dziećmi do lat 3* do zbudowania systemu, który zapewni stabilne wieloletnie finansowanie ze środków krajowych placówek opiekuńczych dla dzieci w wieku do lat 3. Miejsca opieki utworzone przed interwencją ze środków FERS oraz KPO, a także instytucje opieki, dla których zakończy się wsparcie ze środków europejskich, dzięki realizacji tego kamienia, będą mogły pozostać na rynku i być dostępne finansowo dla rodziców.

W trakcie prac nad zapisami KPO zdiagnozowano następujące problemy w obszarze opieki nad dziećmi w wieku do lat 3:

- niewystarczająca liczba miejsc opieki w instytucjach na terenie całego kraju – odpowiedzią na to ma być z jednej strony Program Aktywny Maluch 2022–2029, a z drugiej inne działania ze środków krajowych, pozwalające na tworzenie miejsc zwłaszcza na terenie gmin, gdzie nie ma do tej pory żadnej instytucji opieki,
- obawa rodziców, jak i gmin, w zakresie wysokich opłat za pobyt dziecka w instytucji, jak i wysokości kosztów prowadzenia gminnych instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 – odpowiedzią na to jest świadczenie „aktywnie w żłobku” w wysokości do 1500 zł, tj.

prawie średnich kosztów pobytu dziecka w instytucji. Ponadto, jeżeli instytucja będzie chciała otrzymywać świadczenie „aktywnie w żłobku”, instytucje nie będą mogły w pierwszym okresie funkcjonowania ustawy wymagać od rodziców opłaty wyższej niż 2100 zł, co oznacza, że *de facto* rodzic będzie płacił za pobyt dziecka w instytucjach nie więcej niż ok. 500 zł,

- obawa rodziców przed umieszczeniem dziecka w instytucjach opieki ze względu na brak określonych standardów opieki – odpowiedzią na to jest wprowadzenie docelowo od dnia 1 stycznia 2026 r. obligatoryjności w spełnieniu przez instytucje opieki standardów minimum określonych w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw rodziny. Jeżeli instytucje opieki nie spełnią standardów do ww. terminu, zostaną wykreślone z rejestru żłobków i klubów dziecięcych bądź wykazu dziennych opiekunów. Będzie to dodatkowo wypełnieniem kamienia milowego A57G – *Wdrożenie standardów jakości opieki nad dziećmi, w tym wytycznych edukacyjnych oraz standardów usług opiekuńczych dla dzieci do lat 3, zapewniających wysoką jakość, w tym edukacyjną i opiekuńczą*, realizowanego w ramach opisywanej wyżej reformy A.4.2. KPO. Takie przesunięcie w czasie obligatoryjnego dostosowania się instytucji opieki do określonych przez ministra właściwego do spraw rodziny standardów jakości wiąże się przede wszystkim z faktem, że zadania z zakresu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 są zadaniem własnym gminy, na które często gmina nie ma środków własnych i albo nie tworzy instytucji gminnych, albo nie zleca prowadzenia instytucji podmiotom prywatnym. Dopiero zapewnienie stabilnego i długoterminowego finansowania usług opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 dzięki świadczeniu „aktywnie w żłobku”, a z drugiej strony odciążenie w ponoszeniu kosztów tworzenia miejsc opieki dzięki programom rządowym bądź resortowym takim jak m.in. Aktywny Maluch 2022–2029, sprawi, że będzie zasadne skupienie się na pracach związanych z wprowadzeniem standardów jakości świadczonej opieki. Dodatkowym problemem jest brak przeszkolenia kadr zarówno tworzących instytucje, opiekunek zatrudnionych w tych instytucjach, jak i pracowników gmin kontrolujących ww. instytucje do spełnienia chociażby standardów minimum. Stąd też planuje się szkolenia z zakresu wdrażania standardów dla:
 - instytucji nadzorujących funkcjonowanie instytucji opieki w celu nabycia kompetencji z zakresu standardów opieki nad dziećmi, czyli pracowników jednostek samorządu terytorialnego,

- podmiotów prowadzących instytucje opieki w celu wdrażania standardów opieki, w tym głównie właściciele instytucji publicznych, których jest ponad 60% na chwilę obecną,
- opiekunek dziecięcych.

Powyższe szkolenia będą mogły zostać poprzedzone podjęciem przez ministra właściwego do spraw rodziny działań służących podnoszeniu jakości świadczonej opieki, m.in. polegających na wyłonieniu instytucji pełniących funkcję podmiotu wspierającego żłobki, kluby dziecięce i dziennych opiekunów we wdrażaniu standardów opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, w każdym z województw. Instytucje te będą wspierać następnie wszystkie instytucje funkcjonujące w gminach oraz pracowników gmin, którzy będą prowadzić nadzór nad jakością. Celem utworzenia ww. systemu jest skuteczne wprowadzenie standardów jakości opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które będą faktycznie i efektywnie stosowane w ww. instytucjach opieki. Planuje się wdrożenie ww. działań do końca 2025 r.

Projekt ustawy przewiduje również, że minister właściwy do spraw rodziny będzie mógł prowadzić działania promocyjne dotyczące wspierania rodziców w aktywności zawodowej oraz opieki i wychowania dziecka, a także przeprowadzać w tym obszarze badania, ekspertyzy i analizy. Realizacja tych zadań będzie mogła zostać zlecona przez ministra w drodze konkursu ofert, o którym mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571), lub zlecona na podstawie przepisów o zamówieniach publicznych.

I. Świadczenie „aktywni rodzice w pracy”

1. Osoby uprawnione do świadczenia „aktywni rodzice w pracy”

W art. 7 projektu ustawy został określony katalog podmiotowy osób uprawnionych do świadczenia „aktywni rodzice w pracy”. Świadczenie to będzie przysługiwać zamieszkującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:

- 1) obywatelom polskim;
- 2) cudzoziemcom:
 - a) do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego,
 - b) jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską dwustronnych umów międzynarodowych o zabezpieczeniu społecznym,

- c) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznościami, o których mowa w art. 127 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2023 r. poz. 519, z późn. zm.), jeżeli zamieszkują z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- d) posiadającym kartę pobytu z adnotacją „dostęp do rynku pracy”, jeżeli zamieszkują z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem obywateli państw trzecich, którzy uzyskali zezwolenie na pracę na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej na okres nieprzekraczający 6 miesięcy, obywateli państw trzecich przyjętych w celu podjęcia studiów lub pracy sezonowej oraz obywateli państw trzecich, którzy mają prawo do wykonywania pracy na podstawie wizy,
- e) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
 - na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 139a ust. 1 lub art. 139o ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub
 - w związku z korzystaniem z mobilności krótkoterminowej pracownika kadry kierowniczej, specjalisty lub pracownika odbywającego staż w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa na warunkach określonych w art. 139n ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach
 - jeżeli zamieszkują z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt i pracę na okres nieprzekraczający 9 miesięcy, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej,
- f) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
 - na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 151 lub art. 151b ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
 - na podstawie wizy krajowej w celu prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych,
 - w związku z korzystaniem z mobilności krótkoterminowej naukowca na warunkach określonych w art. 156b ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,

- z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres nieprzekraczający 6 miesięcy, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej,
- g) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelom Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej oraz członkom ich rodzin, o których mowa w art. 10 ust. 1 lit. b, d, e lub f umowy z dnia 24 stycznia 2020 r. o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Dz. Urz. UE L 29 z 31.01.2020, str. 7, z późn. zm.).

W świetle powyższego do świadczenia „aktywni rodzice w pracy” będą uprawnieni obywatele polscy oraz cudzoziemcy, którym na podstawie przepisów wspólnotowych oraz umów międzynarodowych zostały przyznane analogiczne do posiadanych przez obywateli polskich prawa w zakresie świadczeń społecznych. Ponadto do ww. świadczenia będą uprawnieni także cudzoziemcy – obywatele państw trzecich posiadający prawo do legalnego pobytu na terytorium RP i prawo dostępu do polskiego rynku pracy, o ile spełnią warunek zamieszkiwania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z dziećmi. Jednocześnie projektowana ustawa warunkuje prawo do świadczenia „aktywni rodzice w pracy” od zamieszkiwania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres, w którym świadczenie to ma przysługiwać, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej. Powyższe rozwiązania stanowią powielenie regulacji funkcjonujących już od wielu lat w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2024 r. poz. 421) i uchylanej ustawie z dnia 17 listopada 2021 r. o rodzinnym kapitale opiekuńczym.

Świadczenie „aktywni rodzice w pracy” będzie przysługiwało aktywnym zawodowo:

- 1) matce albo ojcu,
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka (zdefiniowanemu w projekcie ustawy jako osoba faktycznie opiekująca się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o jego przysposobienie),
- 3) osobie pełniącej funkcję rodziny zastępczej i osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177).

Świadczenie „aktywni rodzice w pracy” jest kierowane na tych samych zasadach albo do matki, albo do ojca dziecka. Istotne jest jednak, że zgodnie z projektowaną ustawą, warunek pozostawania aktywnym zawodowo będzie dotyczyć obojga rodziców, a jedynie wyjątkowo wymóg ten będzie dotyczył tylko jednego rodzica w przypadku deklarowania przez niego samotnego wychowywania dziecka (wówczas tego rodzica dotyczy minimalny poziom podstawy składek na ubezpieczenie emerytalno-rentowe w wysokości co najmniej 100% minimalnego wynagrodzenia za pracę). W przypadku gdy dziecko zostanie umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej, powyższe świadczenie będzie przysługiwało odpowiednio aktywnej zawodowo osobie będącej rodziną zastępczą albo prowadzącej rodzinny dom dziecka.

W przypadku prawa do świadczenia „aktywni rodzice w pracy”, zgodnie z projektem ustawy, pojęcie „dziecko” oznacza dziecko własne rodzica, dziecko pozostające pod opieką opiekuna faktycznego lub dziecko umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej.

2. Warunki nabywania i wysokość świadczenia „aktywni rodzice w pracy”

Świadczenie „aktywni rodzice w pracy” będzie przysługiwało bez względu na osiągnięte dochody. Natomiast podstawową przesłanką warunkującą prawo do świadczenia „aktywni rodzice w pracy” jest aktywność zawodowa osób chcących ubiegać się o to świadczenie.

W świetle przepisów projektu ustawy za osobę aktywną zawodowo uznaje się:

- 1) osobę podlegającą obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 1–8, 10 i 23 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 497) – kategoria ta w szczególności obejmuje osoby będące pracownikami, osoby wykonujące pracę nakładczą, członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych, osoby wykonujące pracę lub świadczące usługi na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej, osoby prowadzące pozarolniczą działalność, osoby współpracujące z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność, posłów, senatorów, stypendystów sportowych, pobierających stypendium słuchaczy Krajowej Szkoły Administracji Publicznej oraz otrzymujących stypendium doktoranckie doktorantów;
- 2) osobę pobierającą zasiłek macierzyński, zasiłek chorobowy, zasiłek opiekuńczy, zasiłek wyrównawczy albo świadczenie rehabilitacyjne na podstawie ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 2780), zasiłek chorobowy, zasiłek wyrównawczy albo świadczenie rehabilitacyjne na podstawie ustawy z dnia 30 października 2002

o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2189), z wyjątkiem zasiłków i świadczeń przysługujących po ustaniu tytułu do ubezpieczenia chorobowego albo wypadkowego, oraz pobierającą wynagrodzenie chorobowe na podstawie ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1465);

- 3) osobę podlegającą obowiązkowo ubezpieczeniu zdrowotnemu na podstawie art. 66 ust. 1 pkt 4–15 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 146), w stosunku do osób, których zgłoszenie jest dokonywane za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – kategoria ta w szczególności obejmuje funkcjonariuszy służb, żołnierzy zawodowych, sędziów i prokuratorów;
- 4) osobę podlegającą z mocy ustawy ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu rolników albo na wniosek ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez nieprzerwany okres co najmniej 12 miesięcy na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2024 r. poz. 90).

Jednocześnie zgodnie z definicją aktywności zawodowej zawartą w projekcie ustawy za osobę aktywną zawodowo nie będzie uznawana osoba przebywająca na urlopie wychowawczym, jak i osoba, która zawiesiła pozarolniczą działalność gospodarczą.

W celu uniknięcia przypadków pozorowania aktywności zawodowej ustawodawca zdefiniował minimalny wymiar aktywności, od której będzie uzależnione prawo do świadczenia „aktywni rodzice w pracy”.

Projekt ustawy przewiduje, że warunek aktywności zawodowej, co do zasady, będzie dotyczyć obojga osób wspólnie sprawujących opiekę nad dzieckiem. W takim przypadku świadczenie będzie przysługiwało, jeżeli zarówno zawodowo aktywna osoba ubiegająca się lub otrzymująca świadczenie „aktywni rodzice w pracy”, jak i aktywna zawodowo osoba wspólnie z nią wychowująca dziecko, z tytułu aktywności zawodowej, podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym od podstawy, której łączna wysokość wynosi nie mniej niż 100% minimalnego wynagrodzenia za pracę. Jednocześnie ustawodawca określił minimalny próg aktywności zawodowej dla każdej z tych osób, zgodnie z którym podstawa, od której są opłacane składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe każdej z nich, nie może być niższa niż:

- 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w danym okresie, na który jest ustalane prawo do świadczenia „aktywni rodzice w pracy”,

- 30% minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w danym okresie, na który jest ustalane prawo do świadczenia „aktywni rodzice w pracy” – w przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, o których mowa w ust. 4 projektu ustawy (tj. osób korzystających ze zwolnienia przewidzianego w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2024 r. poz. 236)) lub w art. 18a i art. 18c ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Natomiast w przypadku osób, które zgodnie ze złożonym oświadczeniem samodzielnie wychowują dziecko i z tego względu nie wskażą drugiej osoby, z którą wspólnie wychowują dziecko, świadczenie „aktywni rodzice w pracy” będzie przysługiwało, jeżeli aktywnie zawodowa osoba ubiegająca się lub otrzymująca to świadczenie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu od podstawy, której wysokość wynosi nie mniej niż 100% minimalnego wynagrodzenia za pracę.

W przypadku np. funkcjonariuszy, żołnierzy zawodowych, sędziów i prokuratorów, którzy zgodnie z obowiązującymi przepisami w okresie pełnienia służby nie są objęci obowiązkiem ubezpieczeń społecznych, niepodleganie ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu wykonywania pracy na podstawie stosunku służbowego uznaje się za równoważne z opłacaniem składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od podstawy, której łączna wysokość wynosi 100% minimalnego wynagrodzenia za pracę.

W przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, które korzystają ze zwolnienia przewidzianego w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców – tzw. ulga na start, niepodleganie ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej na podstawie ww. art. 18 ust. 1 jest równoważne z opłacaniem składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od podstawy, której łączna wysokość wynosi 30% minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Jednocześnie w przypadku rolników, małżonków rolników lub domowników podleganie, na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu rolników z mocy ustawy albo przez nieprzerwany okres co najmniej 12 miesięcy ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu rolników na wniosek uznaje się za równoważne z opłacaniem składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od podstawy, której łączna wysokość wynosi 100% minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Świadczenie „aktywni rodzice w pracy” będzie przysługiwało na nieobjęte opieką w żłobku, klubie dziecięcym, przedszkolu albo sprawowaną przez dziennego opiekuna dzieci w wieku od

12. do 35. miesiąca życia. Świadczenie to będzie przysługiwało od pierwszego dnia miesiąca, w którym dziecko ukończyło 12. miesiąc życia, do ostatniego dnia miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym dziecko ukończy 36. miesiąc życia, czyli przez okres 24 miesięcy.

Świadczenie „aktywni rodzice w pracy”, co do zasady, będzie przysługiwać w wysokości 1500 zł miesięcznie na dziecko. Jednocześnie projekt ustawy przewiduje preferencję dla rodziców i opiekunów niepełnosprawnych dzieci. W przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji powyższe świadczenie będzie przysługiwało w podwyższonej wysokości 1900 zł miesięcznie.

Natomiast w sytuacji sprawowania, zgodnie z orzeczeniem sądu, opieki naprzemiennej na dzieckiem przez obydwójga rodziców rozwiedzionych, żyjących w separacji lub żyjących w rozłączeniu, w porównywalnych i powtarzających się okresach, kwotę świadczenia „aktywni rodzice w pracy” ustala się każdemu z rodziców w wysokości połowy kwoty przysługującego świadczenia.

Należy podkreślić, że od rodzica pobierającego świadczenie „aktywni rodzice w pracy” będzie zależało, na co przeznaczy otrzymane z tego tytułu środki. Będzie mógł w szczególności sfinansować z nich opiekę sprawowaną przez np. babcie (w tym emerytkę) na podstawie umowy uaktywniającej, uregulowanej w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3. W przypadku zawarcia z nią, w tym babcie, umowy uaktywniającej budżet państwa dodatkowo sfinansuje koszty ubezpieczenia emerytalno-rentowego i zdrowotnego niani (babci) z tytułu tej umowy do wysokości podstawy stanowiącej kwotę nie wyższą niż 50% wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę. W związku z tym skorzystanie z możliwości zawarcia umowy uaktywniającej z babcie będącą emerytką umożliwi dokonywanie corocznej waloryzacji wysokości jej emerytury, co jest szczególnie istotne dla osób w wieku emerytalnym.

W przypadku gdy osoba pobierająca świadczenie „aktywni rodzice w pracy” lub drugi rodzic dziecka, jej małżonek lub inna osoba, która wspólnie z nią wychowuje dziecko, zaprzestaną spełniać warunek dotyczący minimalnego poziomu aktywności zawodowej, to osoba zachowa prawo do świadczenia przez dodatkowy miesiąc, to jest do końca miesiąca następującego po miesiącu, w którym przestała spełniać ten warunek. Z powyższego wyjątku osoba pobierająca

świadczenie „aktywni rodzice w pracy” będzie mogła skorzystać nie więcej niż 2 razy w trakcie pobierania świadczenia na dane dziecko.

Świadczenie „aktywni rodzice w pracy” będzie objęte unijną koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego. Analogicznie do mających zastosowanie do świadczenia wychowawczego regulacji zawartych w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, wyjazd członka rodziny za granicę do kraju Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Konfederacji Szwajcarskiej oraz – w niektórych przypadkach – Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej nie będzie przeszkodą w otrzymywaniu w Polsce świadczenia „aktywni rodzice w pracy” w pełnej kwocie, niezależnie od finalnych ustaleń w zakresie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego i ustalenia pierwszeństwa kraju do wypłaty świadczeń.

Świadczenie „aktywni rodzice w pracy” nie będzie przysługiwało, jeżeli:

- 1) osoba ubiegająca się o to świadczenie albo osoba je pobierająca została pozbawiona władzy rodzicielskiej;
- 2) na to samo dziecko, za dany miesiąc, zostało przyznane świadczenie „aktywnie w żłobku”, świadczenie „aktywnie w domu” albo – w oparciu o przepisy przejściowe zawarte w projekcie ustawy – rodzinny kapitał opiekuńczy bądź dofinansowanie obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna;
- 3) członkowi rodziny przysługuje za granicą na dziecko świadczenie o podobnym charakterze do świadczenia „aktywni rodzice w pracy”, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

II. Świadczenie „aktywnie w żłobku”

Świadczenie „aktywnie w żłobku” jest rozwiązaniem, które zastąpi dotychczas funkcjonujące i zdecydowanie mniej korzystne dofinansowanie obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna w wysokości 400 zł miesięcznie, uregulowane w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, i jest w wielu aspektach świadczeniem o tożsamyh zasadach przysługiwania.

1. Osoby uprawnione do świadczenia „aktywnie w żłobku”

Świadczenie „aktywnie w żłobku” będzie przysługiwało rodzicom, przez których rozumie się również opiekunów prawnych oraz inne osoby, którym sąd powierzył sprawowanie opieki nad

dzieckiem (przykładowo osoby sprawujące na dzieckiem pieczę zastępczą).

Świadczenie „aktywnie w żłobku” jest ściśle powiązane z ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 i zawartymi w niej regulacjami. Przepisy ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 nie zawierają definicji pojęcia „dziecko”, stąd w zakresie świadczenia „aktywnie w żłobku” także nie zdefiniowano tego pojęcia.

2. Warunki nabywania i wysokość świadczenia „aktywnie w żłobku”

Świadczenie „aktywnie w żłobku” będzie przysługiwało na dziecko, które uczęszcza do żłobka, klubu dziecięcego albo jest objęte opieką sprawowaną przez dziennego opiekuna, nie dłużej jednak niż do ukończenia roku szkolnego, w którym dziecko ukończy 3. rok życia. W wyjątkowych sytuacjach, gdy po tym okresie dziecko nadal będzie uczęszczało do instytucji opieki, ze względu na brak możliwości lub utrudnioną możliwość objęcia go opieką przedszkolną, świadczenie „aktywnie w żłobku” będzie przysługiwało nie dłużej niż do końca roku szkolnego, w którym dziecko ukończy 4. rok życia.

Projekt ustawy nie określa dolnej granicy wieku dziecka, na które może zostać przyznane ww. świadczenie, dzięki czemu z tej formy wsparcia będą mogli skorzystać rodzice uczęszczających do instytucji opieki dzieci w wieku poniżej 12 miesiąca życia. Należy wskazać, że obowiązujące przepisy ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 umożliwiają korzystanie ze żłobka lub opieki opiekuna dziennego przez dziecko w wieku od ukończenia 20. tygodnia życia (w przypadku klubu dziecięcego dolną granicę wieku stanowi ukończenie przez dziecko pierwszego roku życia).

Świadczenie „aktywnie w żłobku” ma na celu dofinansowanie kosztów objęcia dziecka opieką w instytucji opieki.

Świadczenie będzie przysługiwało bez względu na osiągnany dochód. Aktywność zawodowa rodziców nie jest warunkiem uzyskania prawa do świadczenia „aktywnie w żłobku”.

Świadczenie „aktywnie w żłobku” będzie wypłacane, co do zasady, w wysokości 1500 zł miesięcznie na dziecko, ale nie więcej niż kwota ponoszonej opłaty za pobyt dziecka w instytucji opieki. W przypadku gdy dziecko legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, powyższe świadczenie będzie przysługiwało maksymalnie w wysokości 1900 zł miesięcznie, nie więcej jednak niż kwota opłaty za pobyt

dziecka w instytucji opieki.

W przypadku gdy rodzice rozwiedzeni, w separacji lub żyjący w rozłączeniu sprawują, zgodnie z orzeczeniem sądu, opiekę naprzemienną nad dzieckiem w porównywalnych i powtarzających się okresach, kwota świadczenia „aktywnie w żłobku” zostanie ustalona każdemu z nich w wysokości połowy przysługującego świadczenia (co do zasady 750 zł) miesięcznie na dziecko, nie więcej jednak niż wysokość opłaty ponoszonej przez danego rodzica za pobyt dziecka w instytucji opieki.

W celu uniknięcia sytuacji, w której w wyniku wprowadzenia świadczenia „aktywnie w żłobku” nastąpiłby znaczący wzrost opłat za żłobek, klub dziecięcy lub dziennego opiekuna, projekt ustawy wprowadza próg wysokości opłat żłobkowych, którego przekroczenie wykluczy daną instytucję opieki lub dziennego opiekuna z procesu przyznawania świadczenia „aktywnie w żłobku”. W pierwszym okresie obowiązywania ustawy, tj. od dnia 1 października 2024 r. do dnia 31 marca 2025 r., powyższy próg został określony kwotowo i świadczenie to będzie przysługiwało, jeżeli wysokość opłaty ponoszonej przez rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna będzie wynosiła nie więcej niż 2100 zł miesięcznie. Jednocześnie projekt ustawy przewiduje, że kwota progu wysokości opłat żłobkowych będzie obowiązywała od dnia 1 kwietnia danego roku do dnia 31 marca kolejnego roku i będzie ogłaszana w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” do końca marca roku, w jakim zaczyna obowiązywać.

Przez opłatę ponoszoną za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna rozumie się miesięczną opłatę ponoszoną przez rodzica za pobyt w tych instytucjach, tj. bez wyżywienia, ale z uwzględnieniem: środków finansowych pozyskanych z programów, w tym rządowych i resortowych (np. z programu Aktywny Maluch 2022–2029), kierowanych do instytucji opieki do lat 3, zniżek przewidzianych przez podmiot prowadzący lub wynikających z uzyskania przez podmiot prowadzący dotacji z budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

Podobnie jak dofinansowanie obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna, świadczenie „aktywnie w żłobku” nie będzie trafiało bezpośrednio do rodziców. Wniosek o przyznanie tego świadczenia będzie składał rodzic, natomiast świadczenie to będzie przekazywane co miesiąc bezpośrednio podmiotowi prowadzącemu instytucję opieki (na wskazany przez nią rachunek bankowy) z przeznaczeniem na obniżenie opłat za pobyt dzieci ponoszonych przez rodziców.

W celu zapobieżenia możliwości kumulowania świadczeń świadczenie „aktywnie w żłobku” nie będzie przysługiwało, jeżeli na dane dziecko za dany miesiąc będzie już wypłacane: świadczenie „aktywni rodzice w pracy”, świadczenie „aktywnie w domu” albo, w oparciu o przepisy przejściowe zawarte w projekcie ustawy, rodzinny kapitał opiekuńczy lub dofinansowanie obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna.

III. Świadczenie „aktywnie w domu”

Świadczenie „aktywnie w domu” zastąpi dotychczas funkcjonujący i mniej korzystny, gdyż nie przysługujący na pierwsze dziecko, rodzinny kapitał opiekuńczy uregulowany w ustawie z dnia 17 listopada 2021 r. o rodzinnym kapitale opiekuńczym.

1. Osoby uprawnione do świadczenia „aktywnie w domu”

Katalog podmiotowy osób uprawnionych do świadczenia „aktywnie w domu”, tj. obywatele Rzeczypospolitej Polskiej oraz wskazane kategorie cudzoziemców, jest analogiczny, jak w przypadku katalogu osób uprawnionych do dotychczas funkcjonującego rodzinnego kapitału opiekuńczego oraz wskazanego w art. 7 niniejszego projektu ustawy katalogu osób uprawnionych do świadczenia „aktywni rodzice w pracy”.

Świadczenie „aktywnie w domu”, podobnie jak dotychczasowy rodzinny kapitał opiekuńczy, będzie przysługiwało matce albo ojcu, albo opiekunowi faktycznemu, przez którego rozumie się osobę, która faktycznie opiekuje się dzieckiem i wystąpiła do sądu rodzinnego o jego przysposobienie. W przypadku sprawowania przez rodziców opieki naprzemiennej nad dzieckiem świadczenie to będą mogli uzyskać obydwaj rodzice w wysokości połowy podstawowej kwoty.

2. Warunki nabywania i wysokość świadczenia „aktywnie w domu”

Świadczenie „aktywnie w domu”, w przeciwieństwie do rodzinnego kapitału opiekuńczego, będzie przysługiwało na każde dziecko w rodzinie w wieku od 12. do 35. miesiąca życia dziecka. Świadczenie to będzie przysługiwało od pierwszego dnia miesiąca, w którym dziecko ukończyło 12. miesiąc życia, do ostatniego dnia miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym dziecko ukończy 36. miesiąc życia, czyli przez okres 24 miesięcy. Świadczenie „aktywnie w domu” będzie wypłacane w wysokości 500 zł miesięcznie przez okres 24 miesięcy, co oznacza, że łączna wysokość wypłaconych świadczeń, co do zasady, wyniesie 12 000 zł na dziecko, czyli tyle samo co dotychczasowy rodzinny kapitał opiekuńczy.

W przypadku gdy rodzice rozwiedzeni, w separacji lub żyjący w rozłączeniu sprawują, zgodnie z orzeczeniem sądu, opiekę naprzemienną nad dzieckiem w porównywalnych i powtarzających się okresach, kwota świadczenia „aktywnie w żłobku” zostanie ustalona każdemu z nich w wysokości połowy kwoty przysługującego świadczenia na dziecko.

Świadczenie „aktywnie w domu” będzie przysługiwało bez względu na osiągnięty dochód. Aktywność zawodowa rodziców albo opiekuna faktycznego nie będzie warunkiem uzyskania prawa do tego świadczenia.

Projekt ustawy przewiduje, że świadczenie „aktywnie w domu” nie będzie przysługiwało, jeżeli dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej, rodzic został pozbawiony władzy rodzicielskiej, na dane dziecko za dany miesiąc jest już wypłacane świadczenie „aktywni rodzice w pracy”, świadczenie „aktywnie w żłobku”, rodzinny kapitał opiekuńczy lub dofinansowanie obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku albo członkowi rodziny przysługuje za granicą na dziecko świadczenie o podobnym charakterze do świadczenia „aktywnie w domu” – chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

W projekcie ustawy znajdują się, analogiczne do odpowiednich przepisów ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, regulacje dotyczące marnotrawienia świadczenia „aktywnie w domu” oraz świadczenia „aktywni rodzice w pracy”.

IV. Postępowanie w sprawach świadczeń „aktywny rodzic”

Ustalenie prawa do świadczenia „aktywny rodzic” będzie następować na wniosek osoby uprawnionej złożony do ZUS.

W przypadku ubiegania się o świadczenie „aktywni rodzice w pracy” osobą uprawnioną do złożenia wniosku będzie odpowiednio matka, ojciec dziecka, opiekun faktyczny dziecka (rozumiany jako osoba faktycznie opiekująca się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka) lub osoba pełniąca funkcję rodziny zastępczej albo osoba prowadząca rodzinny dom dziecka. W przypadku świadczenia „aktywnie w żłobku” wniosek będą mogli złożyć rodzice, przez których rozumie się również opiekunów prawnych, oraz inne osoby, którym sąd powierzył sprawowanie opieki nad dzieckiem. Natomiast z wnioskiem o świadczenie „aktywnie w domu” będzie mogła wystąpić matka, ojciec albo opiekun faktyczny (zdefiniowany jak wyżej).

Projekt ustawy zakłada całkowitą cyfryzację procesu ubiegania się i przyznawania wyżej wskazanych świadczeń.

Wniosek o świadczenie „aktywny rodzic” będzie można złożyć wyłącznie w postaci elektronicznej, za pomocą systemów teleinformatycznych obecnie już wykorzystywanych w procesie wnioskowania o świadczenie wychowawcze, świadczenie dobry start, dotychczas funkcjonujący rodzinny kapitał opiekuńczy czy dofinansowanie obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna, tj.:

- 1) profilu informacyjnego utworzonego w systemie teleinformatycznym udostępnionym przez ZUS;
- 2) systemu teleinformatycznego banków krajowych oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych świadczących usługi drogą elektroniczną, spełniających wymogi określone w informacji zamieszczonej na stronie Biuletynu Informacji Publicznej ZUS;
- 3) systemu teleinformatycznego utworzonego przez ministra właściwego do spraw rodziny.

Narzędziem wykorzystywanym w sprawach dotyczących powyższych świadczeń będzie Platforma Usług Elektronicznych ZUS (PUE ZUS). ZUS będzie kontaktował się z osobą ubiegającą się lub pobierającą świadczenie „aktywny rodzic” za pośrednictwem PUE ZUS. W tym celu każdy/każda osoba, która złożyła wniosek o świadczenie „aktywny rodzic”, będzie korzystała z posiadanego już konta na PUE (założonego uprzednio, w szczególności w związku z wcześniejszym ubieganiem się o świadczenie wychowawcze, świadczenie dobry start, rodzinny kapitał opiekuńczy, dofinansowanie obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w instytucji opieki do lat 3 lub inne formy wsparcia bądź też z uwagi na bycie płatnikiem składek) lub założy takie konto w celu zawnioskowania o świadczenie. W przypadku wystąpienia takiej konieczności konto takie będzie także zakładane wnioskodawcy przez ZUS.

Korespondencja kierowana do osoby ubiegającej się o świadczenie „aktywny rodzic” lub pobierającej to świadczenie, tj. decyzje, postanowienia, zawiadomienia, wezwania, zaświadczenia, informacje i inne pisma, będzie doręczana przez ZUS wyłącznie w postaci elektronicznej na profilu informacyjnym utworzonym na PUE ZUS, o czym osoba ta będzie przez ZUS informowana SMS-em lub pocztą elektroniczną. Osoba ubiegająca się lub pobierająca powyższe świadczenia będzie mogła wносить do ZUS pisma dotyczące tych świadczeń wyłącznie w postaci elektronicznej na swoim profilu informacyjnym utworzonym na PUE ZUS.

Jednocześnie ustawa wprowadza rozwiązanie, które zapewnia potencjalnym świadczeniobiorcom wsparcie i pomoc przy złożeniu wniosku, w sytuacji gdy będą ich

potrzebowali. ZUS może zapewnić, w swojej siedzibie, oddziale lub innej wyznaczonej jednostce organizacyjnej, dostęp do środków technicznych umożliwiających złożenie wniosku o świadczenie „aktywny rodzic”, wnoszenie innych pism w sprawie tych świadczeń oraz odbiór decyzji, informacji, postanowień, zawiadomień, wezwań, zaświadczeń i innych pism, a także zapewnić pomoc przy wnoszeniu i odbiorze tych dokumentów.

Projekt ustawy przewiduje, że przyznanie przez ZUS świadczenia „aktywny rodzic” nie będzie wymagało wydania decyzji. W takim przypadku ZUS udostępni osobie ubiegającej się informację o przyznaniu tego świadczenia na jej profilu informacyjnym utworzonym na PUE ZUS – o czym osoba zostanie poinformowana telefonicznie, SMS-em lub przy użyciu podanego we wniosku adresu poczty elektronicznej. Nieodebranie informacji nie będzie wstrzymywało wypłaty przyznanego świadczenia. W celu zapewnienia stronie postępowania prawa do odwołania projekt ustawy przewiduje, że ZUS będzie miał obowiązek wydawania decyzji administracyjnych w sprawach odmowy przyznania, uchylecia, zmiany prawa do świadczenia „aktywny rodzic” oraz w sprawach nienależnie pobranych świadczeń. Kolejnym elementem mającym usprawnić proces obsługi wszelkich spraw związanych ze świadczeniami „aktywny rodzic” jest ich prowadzenie w postaci elektronicznej i dokonywanie doręczeń jedynie w tej formie. Jest to rozwiązanie analogiczne do obecnie funkcjonujących już przepisów dotyczących świadczenia wychowawczego, świadczenia dobry start, dotychczas funkcjonującego rodzinnego kapitału opiekuńczego oraz dofinansowania obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w instytucji opieki do lat 3.

Świadczenia „aktywni rodzice w pracy” i świadczenia „aktywnie w domu”, podobnie jak świadczenie wychowawcze, będą podlegały unijnej koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Organami pełniącymi funkcję instytucji właściwej w przypadku przemieszczania się osób między państwami Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Konfederacji Szwajcarskiej i Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej będą ZUS i wojewoda. Projekt ustawy przewiduje mieszany model pełnienia tej funkcji, w którym ZUS będzie prowadził postępowania w zakresie świadczeń „aktywni rodzice w pracy” i „aktywnie w domu” podlegających koordynacji systemów zabezpieczenia i wypłacał je oraz będzie przekazywał wojewodom informacje pozyskane od wnioskodawców dla celów realizacji przez wojewodów funkcji instytucji właściwej w zakresie prowadzenia postępowań międzynarodowych. Natomiast wojewoda – w oparciu o informacje przekazane przez ZUS oraz uzyskane samodzielnie, będzie ustalał, czy i w jakim okresie w danej sprawie mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, wyznaczał

ustawodawstwo jako mające pierwszeństwo zgodnie z przepisami o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego i informował o tym ZUS. Ponadto wojewoda będzie prowadził postępowanie międzynarodowe w zakresie tych świadczeń oraz w zakresie pozyskiwania świadczeń przysługujących klientowi z innych państw Unii Europejskiej.

Wypłata świadczenia „aktywni rodzice w pracy” i świadczenia „aktywnie w domu” będzie następowała w formie bezgotówkowej na wskazany przez osobę we wniosku numer rachunku bankowego. Proponowana regulacja stanowi powielenie rozwiązań funkcjonujących przy realizacji świadczenia wychowawczego i świadczenia dobry start oraz dotychczasowego rodzinnego kapitału opiekuńczego.

W przypadku zbiegu prawa osób uprawnionych do świadczeń „aktywny rodzic” świadczenie wypłaca się tej osobie, która faktycznie sprawuje opiekę nad dzieckiem. Jeżeli opieka nad dzieckiem jest sprawowana równocześnie przez więcej niż jedną osobę, świadczenie wypłaca się tej osobie, która pierwsza złoży wniosek.

Projekt ustawy zawiera także szczegółowe regulacje dotyczące ustalenia i zwrotu nienależnie pobranych świadczeń „aktywny rodzic”. Zawarte w projekcie ustawy regulacje w tym zakresie są analogiczne do przepisów dotyczących nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego oraz świadczenia wspierającego.

V. Finansowanie świadczeń „aktywny rodzic”

Świadczenia „aktywny rodzic” oraz koszt obsługi tych świadczeń przez ZUS będą finansowane z budżetu państwa lub ze środków Funduszu Pracy. Szacuje się, że w pierwszym pełnym roku obowiązywania ustawy (2025 r.) wydatki na jej realizację wyniosą 8,975 mld zł. Koszty obsługi powyższych świadczeń oraz ich wypłaty wyniosą 0,4% kwoty przeznaczonej na wypłatę świadczeń „aktywny rodzic”.

VI. Zmiany w przepisach obowiązujących

1. Zmiany w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3

Proponuje się dodanie przepisów (odpowiednio art. 25a i art. 47b ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3), które wyraźnie wskazują, że podmiot prowadzący żłobek, klub dziecięcy lub zatrudniający dziennego opiekuna ma obowiązek obniżyć opłatę rodzica za pobyt dziecka w instytucji opieki o kwotę otrzymanego świadczenia „aktywnie w żłobku”. Jeśli podmiot prowadzący instytucję opieki, mimo otrzymania świadczenia „aktywnie w żłobku”, nie obniży opłaty rodzica, będzie obowiązany do zwrotu wypłaconego mu

świadczenia. Przy ustalaniu i dochodzeniu tych należności ZUS będzie odpowiednio stosował przepisy dotyczące nienależnie pobranych świadczeń „aktywni rodzice”.

W celu umożliwienia uzyskania przez rodziców świadczenia „aktywnie w żłobku” oraz określenia przez ZUS właściwej wysokości tego świadczenia jest konieczne rozszerzenie danych zbieranych w rejestrze żłobków i klubów dziecięcych albo wykazanie dziennych opiekunów o takie informacje, jak:

- czy żłobek lub klub dziecięcy, lub dzienny opiekun otrzymał lub otrzymuje środki finansowe pozyskane z programów, w tym rządowych lub resortowych, służących rozwojowi instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, ze wskazaniem źródła pochodzenia poszczególnych środków finansowych, ich wysokości i kwocie przypadającej na jedno miejsce odpowiednio w żłobku lub klubie dziecięcym,
- czy żłobek lub klub dziecięcy bądź dzienny opiekun otrzymał lub otrzymuje środki finansowe pozyskane z dotacji z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, ze wskazaniem źródła pochodzenia poszczególnych środków finansowych, ich wysokości i kwocie przypadającej na jedno miejsce odpowiednio w żłobku lub klubie dziecięcym,
- czy żłobek lub klub dziecięcy, lub dzienny opiekun przyznaje jakieś ulgi w opłacie dla rodziców,
- czy dziecko przebywające w żłobku lub klubie dziecięcym bądź pod opieką dziennego opiekuna jest niepełnosprawne.

Dodatkowo, w celu ułatwienia znalezienia przez rodziców informacji, czy dziecko znajduje się pod opieką instytucji oferującej wysokiej jakości usługi, zostanie dodana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych lub wykazu dziennych opiekunów dana, czy placówka uwzględnia standardy niezbędne i fakultatywne opieki określone w przepisach wydanych na podstawie art. 6c ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.

Proponuje się dodanie przepisów pozwalających na kontrolę przez gminę realizacji świadczenia „aktywnie w żłobku” zgodnie z przepisami prawa, a w razie niewywiązywania się podmiotów z obowiązku obniżenia opłat rodziców o środki otrzymane w ramach ww. świadczenia bądź niespełnienia po okresie *vacatio legis* standardów minimum w zakresie jakości – sankcji polegających na wykreśleniu z rejestru żłobków i klubów dziecięcych albo wykazu dziennego opiekuna. Ma to na celu zabezpieczenie, aby w systemie opieki funkcjonowały jedynie instytucje gwarantujące dostępność finansową i terytorialną, przy jednoczesnej wysokiej jakości świadczonych usług.

Jednocześnie proponuje się usunąć informacje o obywatelstwie rodziców i dzieci znajdujących się pod opieką w żłobku, klubie dziecięcym albo u dziennego opiekuna. Wynika to z faktu, że obywatelstwo nie wpływa na preferencje w dostępie do opieki instytucjonalnej i jest daną nadmiarowo przekazywaną.

Pozostałe zmiany w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 są związane z koniecznością uchylecia przepisów ustawy dotyczących dofinansowania opieki obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna albo zastąpienia ich odpowiednimi regulacjami dotyczącymi świadczenia „aktywnie w żłobku”.

2. Zmiany w ustawie z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 167, z późn. zm.)

Zmiany w ustawie z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa mają charakter dostosowawczy i wynikają z konieczności uchylecia przepisów ustawy dotyczących rodzinnego kapitału opiekuńczego oraz dofinansowania opieki obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna oraz zastąpienia ich odpowiednimi regulacjami dotyczącymi świadczeń „aktywny rodzic”, co będzie oznaczać, że uchodźcom wojennym z Ukrainy świadczenia te będą przysługiwać na takich samych zasadach jak dotychczasowe ww. świadczenia.

3. Pozostałe zmiany w przepisach obowiązujących

Projektowana ustawa przewiduje, że świadczenia „aktywny rodzic”:

- będą wolne od egzekucji,
- będą wolne od podatku dochodowego od osób fizycznych,
- nie będą wliczane do dochodu, którego wysokość warunkuje przyznanie pomocy ze środków publicznych,
- nie będą podlegały regule finansowej, o której mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
- będą realizowane w ten sposób, że ZUS będzie zobowiązany do samodzielnego uzyskania lub weryfikacji drogą elektroniczną z rejestrów publicznych, w tym z rejestru PESEL, o którym mowa w przepisach o ewidencji ludności, z Centralnego Wykazu Ubezpieczonych, o którym mowa w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej

finansowanych ze środków publicznych, Elektronicznego Krajowego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności, o którym mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44), z systemu informacji oświatowej, o którym mowa w ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 152), z rejestrów prowadzonych przez ministra właściwego do spraw rodziny oraz z własnych rejestrów, danych niezbędnych do ustalenia prawa do świadczeń „aktywny rodzic”.

Projekt ustawy wprowadza także zmiany, które będą pozwalały na potrącanie kwot nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego łącznie z odsetkami ustawowymi za opóźnienie z wypłacanego świadczenia „aktywny rodzic”, świadczenia „aktywnie w domu” oraz z rodzinnego kapitału opiekuńczego i dofinansowania obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna – wypłacanych na podstawie przepisów przejściowych niniejszej ustawy.

W związku z powyższym jest konieczne wprowadzenie również odpowiednich zmian w następujących ustawach:

- 1) ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – *Kodeks postępowania cywilnego* (Dz. U. z 2023 r. poz. 1550, z późn. zm.);
- 2) ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. *o postępowaniu egzekucyjnym w administracji* (Dz. U. z 2023 r. poz. 2505, z późn. zm.);
- 3) ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. *o podatku dochodowym od osób fizycznych* (Dz. U. z 2024 r. poz. 226, z późn. zm.);
- 4) ustawie z dnia 30 listopada 1995 r. *o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych* (Dz. U. z 2023 r. poz. 1446);
- 5) ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. *o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* (Dz. U. z 2024 r. poz. 44);
- 6) ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. *o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych* (Dz. U. z 2023 r. poz. 1251, z późn. zm.);
- 7) ustawie z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2023 r. poz. 901, z późn. zm.);
- 8) ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*

- (Dz. U. z 2024 r. poz. 475);
- 9) ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. *o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych* (Dz. U. z 2024 r. poz. 146);
 - 10) ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych* (Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, z późn. zm.);
 - 11) ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. *o systemie informacji oświatowej* (Dz. U. z 2024 r. poz. 152);
 - 12) ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (Dz. U. z 2024 r. poz. 177);
 - 13) ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. *o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci* (Dz. U. z 2024 r. poz. 421).

VII. Przepisy przejściowe i wejście w życie

W projekcie ustawy wprowadzono przepisy przejściowe mające zapewnić ochronę praw nabytych osobom, które nabyły bądź nabędą prawo do dofinansowania obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna albo rodzinnego kapitału opiekuńczego na podstawie przepisów dotychczasowych. Przepisy projektu ustawy zapewniają szerokie stosowanie przepisów dotychczasowych do ww. dofinansowania i dotychczasowego rodzinnego kapitału opiekuńczego, to jest nie tylko w zakresie ustalania prawa do tych świadczeń na zasadzie praw nabytych lub spraw będących w toku, ale obejmują też np. w dalszym ciągu zwolnienia tych świadczeń, tak jak dotychczas, z egzekucji sądowej i administracyjnej, jak i z opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych. Dodano także przepisy wykluczające możliwość kumulacji w danym miesiącu na dane dziecko rodzinnego kapitału opiekuńczego i ww. dofinansowania, przyznanych na podstawie przepisów dotychczasowych oraz świadczeń „aktywny rodzic”. Wprowadzono przepis przejściowy zapewniający wydłużony, 3-miesięczny okres od dnia wejścia w życie ustawy, w którym osoba dotychczas pobierająca dofinansowanie obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna będzie mogła wystąpić do ZUS z wnioskiem o uchylenie jej prawa do tego dofinansowania oraz ustalenie jej prawa do korzystniejszego świadczenia „aktywnie w żłobku”, z wyrównaniem od miesiąca wejścia w życie ustawy, czyli od dnia 1 października 2024 r. Wypłacone za ten okres dofinansowanie ZUS zaliczy na poczet przyznanego świadczenia „aktywnie w żłobku”. Ponadto projekt ustawy wprowadza maksymalny pułap łącznej kwoty pobranego na dane dziecko rodzinnego kapitału

opiekuńczego oraz świadczenia „aktywnie w domu” w wysokości 12 000 zł. Oznacza to, że w sytuacji, gdy na dane dziecko został wypłacony rodzinny kapitał opiekuńczy w łącznej maksymalnej wysokości 12 000 zł, to na to dziecko nie będzie już przysługiwało świadczenie „aktywnie w domu”, zastępujące dotychczasowy rodzinny kapitał opiekuńczy. W sytuacji gdy na dane dziecko został pobrany rodzinny kapitał opiekuńczy w części, bez przekroczenia powyższego pułapu, osobie będzie mogło zostać wypłacone świadczenie „aktywnie w domu” do osiągnięcia łącznego limitu 12 000 zł. Wprowadzono przepis przewidujący wyłączenie trybu przetargowego na zamówienia na usługi lub dostawy udzielane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w związku z realizacją zadań związanych z określaniem warunków nabywania prawa do świadczeń „aktywny rodzic” oraz zasad przyznawania i wypłacania tych świadczeń. Powyższe ma na celu umożliwienie, aby osoby zainteresowane mogły wnioskować i pobierać świadczenia „aktywny rodzic” od dnia 1 października 2024 r. Taki termin rozpoczęcia funkcjonowania powyższych świadczeń daje ZUS krótki okres na wdrożenie projektowanych rozwiązań. Wobec tego nawet nadzwyczajny tryb realizacji zamówienia publicznego, o którym mowa w regulacjach odnoszących się do zamówień publicznych, np. negocjacje bez ogłoszenia lub tryb z wolnej ręki, nie gwarantuje realizacji obowiązku w terminie. Jednocześnie, w celu zapewnienia transparentności zamówienia realizowanego w takim nadzwyczajnym trybie, na ZUS został nałożony obowiązek zamieszczenia, w terminie 7 dni od dnia udzielenia zamówienia w Biuletynie Zamówień Publicznych, informacji o udzieleniu zamówienia obejmujących:

- 1) nazwę i adres siedziby zamawiającego;
- 2) datę i miejsce zawarcia umowy lub informację o zawarciu umowy drogą elektroniczną;
- 3) opis przedmiotu umowy, z wyszczególnieniem odpowiednio ilości rzeczy lub innych dóbr oraz zakresu usług;
- 4) cenę albo cenę maksymalną, jeżeli cena nie jest znana w chwili zamieszczenia ogłoszenia;
- 5) okoliczności faktyczne uzasadniające udzielenie zamówienia bez zastosowania przepisów o zamówieniach publicznych;
- 6) nazwę (firmę) podmiotu albo imię i nazwisko osoby, z którymi została zawarta umowa.

Należy ponadto wskazać, że wyłączenie trybu przetargowego nie ma charakteru stałego – dotyczy wąskiego zakresu zamówień związanych z koniecznością wdrożenia rozwiązań przewidzianych w projekcie ustawy, przez co nie wywiera znaczącego wpływu na konkurencyjność i otwartość rynku zamówień publicznych.

Ponadto projekt ustawy uchyla przepisy ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o rodzinnym kapitale opiekuńczym.

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie (z wyjątkami) z dniem 1 października 2024 r. i od tej daty będą przyjmowane również wnioski o świadczenia „aktywny rodzic”.

Inny niż 1 października 2024 r. termin wejścia w życie dotyczy przepisów:

- 1) art. 5, art. 52 ust. 4–7, art. 64 pkt 18 i 19, art. 70 ust. 13 i art. 73–76, które wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia;

Art. 5 ustawy stanowi podstawę dla ministra właściwego do spraw rodziny do prowadzenia działań promocyjnych dotyczących wspierania rodziców w aktywności zawodowej oraz opieki i wychowania dziecka, a także przeprowadzenia w tym obszarze badań, ekspertyz i analiz. Natomiast art. 64 pkt 19 ustawy daje ministrowi właściwemu do spraw rodziny możliwość ogłaszania i realizacji programów obejmujących dodatkowe działania w zakresie poprawy jakości opieki w instytucjach opieki nad dziećmi do lat 3, promowania i uświadamiania rodzicom, jak istotna z punktu widzenia rozwoju dziecka w wieku do lat 3 jest właściwa opieka instytucjonalna, oraz przeprowadzania badań czy ewaluacji wprowadzonych rozwiązań w celu ich usprawniania i doskonalenia. Powyższe działania mają wpłynąć na poprawę jakości świadczonych usług i bezpieczeństwa dzieci korzystających z opieki instytucjonalnej oraz służyć promowaniu i zachęcaniu rodziców dzieci w wieku do lat 3 do aktywności zawodowej, stąd zaproponowano, aby minister właściwy do spraw rodziny miał możliwość ich podejmowania jeszcze przed dniem 1 października 2024 r., czyli dniem, od którego, co do zasady, zaczną funkcjonować rozwiązania przewidziane w projekcie ustawy.

Przepis art. 52 ust. 4–7 umożliwia dokonywanie odpowiednich przesunięć wydatków budżetowych na realizację zadań wynikających z projektu ustawy. Wejście w życie z dniem następującym po ogłoszeniu jest związane z koniecznością realizacji części zadań jeszcze przed rozpoczęciem realizacji wypłat świadczeń.

Proponowane zmiany w art. 64 pkt 18 i art. 73 służą przede wszystkim uporządkowaniu podstaw prawnych udzielania dofinansowania w obszarze VAT przyznawanego jako uzupełnienie do środków KPO, a także uporządkowaniu nazewnictwa środków europejskich FERS i środków KPO. Obecnie zgodnie z art. 62 ust. 1a pkt 4 ww. ustawy wojewoda może przyznawać środki europejskie, pochodzące z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, przeznaczone na wsparcie o charakterze

bezzwrotnym, o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz. Urz. UE L 57 z 18.02.2021, str. 17, z późn. zm.), podczas gdy jest to pojęcie bynajmniej nietożsame i niestanowiące równoważnika (w obowiązującym systemie prawnym) pojęcia środków z PFR, o których mowa w art. 141l ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 1259, z późn. zm.). Projektowana zmiana natomiast jednoznacznie wskaże, że chodzi o środki realizowane przez Polski Fundusz Rozwoju, które *de facto* na mocy porozumienia MRPiPS i MFiPR dotyczą wypłaty zarówno środków KPO, jak i środków będących uzupełnieniem w obszarze VAT przez PFR bezpośrednio na konta OOW realizujących zadania z Programu MALUCH. Zarówno środki KPO, jak i środki uzupełniające na VAT są traktowane jako plan rozwojowy, o którym mowa w art. 141n ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Jednocześnie, ze względu na fakt, że Program MALUCH, finansowany z ww. źródeł, został ogłoszony dnia 19 stycznia 2023 r., proponuje się, aby przepisy ujednolicające środki na VAT i środki KPO oraz porządkujące terminologię dla środków programu „obowiązywały z mocą wsteczną”. Ma to na celu przede wszystkim rozwiązanie wszelkich wątpliwości interpretacyjnych przy realizacji Programu MALUCH 2022–2029. Podobne rozwiązanie proponuje się zastosować do przepisów, które wskazują, iż wojewoda może przyznawać dofinansowanie do wysokości łącznej kwoty wydatków określonych przez ministra właściwego do spraw rodziny na cały okres realizacji programów bądź normujących kwestię, iż ze środków programu nie mogą korzystać podmioty figurujące w rejestrze podmiotów wykluczonych z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich.

Przepis art. 70 ust. 13 ustawy nakłada na ZUS obowiązek poinformowania osób, które mają ustalone prawo do dofinansowania obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna, o możliwości ubiegania się o świadczenie „aktywnie w żłobku” i o warunkach uprawniających do tego świadczenia (w tym o jego wyższej – niż w przypadku dofinansowania – wysokości). Zasadne jest, aby przepis regulujący powyższy obowiązek informacyjny wszedł w życie przed dniem 1 października 2024 r., tj. dniem, od którego osoby będą mogły ubiegać się o świadczenie „aktywnie w żłobku”.

Przepisy art. 74 i art. 75 ustawy dotyczą przygotowania się ZUS do wdrożenia rozwiązań

technicznych związanych z realizacją świadczeń „aktywny rodzic”. Zasadne jest, aby regulacje te weszły dużo wcześniej w życie, aby ZUS mógł poprawnie i terminowo przygotować się do realizacji zadań związanych z wdrożeniem świadczeń „aktywny rodzic”.

Przepis art. 76 ustawy pozwala na dokonanie podziału rezerw celowych do dnia 31 grudnia 2024 r., co oznacza przedłużenie terminu w stosunku do art. 154 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych ustalonego na dzień 15 października, co umożliwi elastyczne gospodarowanie środkami budżetowymi na realizację zadań w okresie wprowadzania rozwiązań wynikających z ustawy.

- 2) art. 64 pkt 3, który wchodzi w życie z dniem 28 czerwca 2024 r.;

Przepisem tym zmienia się zawarte w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 upoważnienie ustawowe do określenia, w drodze rozporządzenia, przez ministra właściwego do spraw rodziny standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3. Proponuje się, aby zmiana ta weszła w życie z dniem 28 czerwca 2024 r., dzięki czemu minister właściwy do spraw rodziny będzie miał możliwość wydania nowego rozporządzenia w sprawie wskazanych standardów przed terminem wejścia w życie ustawy.

- 3) art. 64 pkt 7 lit. a tiret pierwsze, pkt 8, pkt 9, pkt 10 lit. a tiret pierwsze i pkt 11, art. 71 i art. 72, które wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 2025 r.

oraz

- 4) art. 64 pkt 4, pkt 15 lit. b, pkt 16 lit. b i pkt 17 lit. a, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.

Powyższe przepisy obejmują zmiany w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, dotyczące wprowadzenia obligatoryjności w przestrzeganiu standardów opieki w żłobkach, klubach dziecięcych oraz u dziennego opiekuna. Wprowadzenie obligatoryjności standardów w instytucjach opieki wiąże się z koniecznością zapewnienia wystarczającego czasu na przygotowanie się aż 3 grup osób zaangażowanych w ten proces, tj. 1) kadr zatrudnionych w tych instytucjach, 2) podmiotów tworzących i prowadzących te instytucje oraz 3) pracowników gmin kontrolujących te instytucje. W celu zapewnienia wystarczającego czasu na wprowadzenie zmian proponuje się, aby obligatoryjność została wprowadzona od dnia 1 stycznia 2026 r., przy jednoczesnym uprawnieniu ministra właściwego do spraw rodziny, wraz z wejściem

w życie ustawy, do podejmowania działań dotyczących podnoszenia i wdrażania jakości w obszarze opieki nad dziećmi do lat 3 od dnia 1 czerwca 2025 r. W tym celu w rejestrze żłobków i klubów dziecięcych oraz w wykazie dziennych opiekunów będzie możliwość wskazania, czy instytucje spełniają standardy niezbędne i fakultatywne, tak aby minister właściwy do spraw rodziny mógł podjąć działania wspierające te instytucje w osiągnięciu standardów określonych w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 6c ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3. Dodatkowo jest potrzebny czas na dostosowanie systemów informatycznych do obsługi ww. zmian, stąd propozycja, aby te podmioty prowadzące instytucje opieki uzupełniały dane w rejestrze lub wykazie od dnia 1 czerwca 2025 r.

W ocenie projektodawcy przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

W ocenie projektodawcy regulacje zawarte w projekcie nie stanowią przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.), w związku z tym nie podlega on notyfikacji.

Projekt ustawy nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, zgodnie z § 27 ust. 4 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348).

Projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie „Rządowy Proces Legislacyjny”, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248).

Rozwiązania zaproponowane w projekcie nie stwarzają zagrożeń korupcyjnych.

<p>Nazwa projektu Projekt ustawy o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic”</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Sekretarz Stanu Aleksandra Gajewska</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Tomasz Pactwa – Dyrektor Departamentu Polityki Rodzinnej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, tel. 538 117 230</p>	<p>Data sporządzenia 9 kwietnia 2024 r.</p> <p>Źródło Expose Premiera</p> <p>Nr w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów UA9</p>
---	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

W obliczu dynamicznych zmian demograficznych, społecznych oraz ekonomicznych, z jakimi mierzy się Polska na początku XXI w., rysuje się potrzeba intensyfikacji działań zmierzających do kompleksowego wsparcia rodzin w ich codziennych wyzwaniach. Istotne w tym kontekście jest zagadnienie umożliwienia i zachęcenia do aktywności zawodowej rodziców dzieci w wieku od 12. do 35. miesiąca życia (tj. w wieku po zakończeniu urlopu rodzicielskiego na dziecko przez rodzica, a przed osiągnięciem przez dziecko wieku uprawniającego do korzystania z opieki przedszkolnej), aby mogli powrócić lub wejść na rynek pracy po przerwie związanej z opieką nad małym dzieckiem. Obecnie rodzice, najczęściej matki, po urodzeniu dziecka muszą wybierać między życiem rodzinnym a zawodowym. Rolą państwa jest stworzenie kompleksowego systemu wsparcia dla tych rodziców, umożliwiającego im efektywne godzenie ról rodzinnych i zawodowych.

Analiza aktywności rodziców dzieci na rynku pracy wskazuje, że wśród ojców-pracowników występuje stały poziom aktywności zawodowej bez względu na liczbę posiadanych dzieci. Natomiast w przypadku kobiet jest widoczne powiązanie ich aktywności zawodowej z liczbą posiadanych dzieci oraz wiekiem najmłodszego (lub jedyne) dziecka. Według danych Eurostatu wskaźnik zatrudnienia dla kobiet w wieku 20–49 lat w 2022 r. (ostatnie dane) z dziećmi w wieku do lat 6 wyniósł 66,1%. Współczynnik ten dla kobiet z jednym dzieckiem wyniósł 68,9%, z dwójką – 68,2% i z trójką lub więcej dzieci – 56,2%.

Ponadto zagadnienie umożliwienia i ułatwienia rodzicom dzieci w wieku od 12. do 35. miesiąca życia aktywności zawodowej nabiera także szczególnego znaczenia w kontekście niekorzystnych tendencji demograficznych w Polsce. Wśród barier wskazywanych przez rodziców w posiadaniu potomstwa Polacy wskazują również brak instytucji opieki dostępnej nie tylko terytorialnie, ale i finansowo, a także brak zaufania do jakości świadczonej opieki nad dziećmi w żłobkach i innych instytucjach opieki nad najmłodszymi dziećmi.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Projekt ustawy będzie częścią programu „Aktywny Rodzic” – systemowej strategii wspierania rodziców w łączeniu ról zawodowych z rolami rodzicielskimi. Projektowana ustawa stanowi kompleksowe podejście do wspierania rodziców dzieci w tzw. wieku żłobkowym, zapewniając im różnorodne formy wsparcia w zależności od ich potrzeb i sytuacji życiowej.

Projekt ustawy przewiduje wprowadzenie do systemu prawnego trzech świadczeń wspierających rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowywaniu dziecka: „aktywni rodzice w pracy”, „aktywnie w żłobku” oraz „aktywnie w domu”.

Świadczenie „aktywni rodzice w pracy” jest kierowane do aktywnych zawodowo rodziców dziecka w wieku od 12. do 35. miesiąca życia. W ustawie została zdefiniowana aktywność zawodowa, której poziom/rodzaj będzie uprawniał do otrzymywania ww. świadczenia. Świadczenie to będzie przysługiwać w wysokości 1500 zł miesięcznie przez okres 24 miesięcy od 12. do 35. miesiąca życia dziecka. Od rodziców będzie zależało, na co przeznaczą te środki – będą mogli np. sfinansować z nich opiekę sprawowaną przez babcię (w tym emerytkę) na podstawie umowy uaktywniającej (to jest umowy zawieranej z nianią). W przypadku wykorzystania przez rodziców umowy uaktywniającej składki od tej umowy będą dodatkowo finansowane i zostały przewidziane w projekcie, co umożliwi dokonywanie corocznej waloryzacji wysokości emerytury. Jest to szczególnie istotne dla osób w wieku emerytalnym.

Zamiast funkcjonującego obecnie dofinansowania w wysokości do 400 zł do opłaty za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna zostanie wprowadzone świadczenie „aktywnie w żłobku”. Świadczenie to będzie wynosić 1500 zł, nie więcej niż wysokość opłaty, jaką rodzic ponosi za pobyt dziecka w instytucji opieki.

Świadczenie „aktywnie w domu” będzie stanowiło wsparcie dla rodziców dzieci w wieku od 12. do 35. miesiąca życia, którzy nie będą uprawnieni lub z własnej woli nie zdecydują się na skorzystanie z dwóch wyżej opisanych świadczeń. Będzie to w szczególności dotyczyć sytuacji, gdy rodzice pozostaną nieaktywni zawodowo i nie będą mogli uzyskać prawa

do świadczenia „aktywni rodzice w pracy” lub ich dziecko nie będzie uczęszczało do instytucji opieki i nie będą mogli pobierać świadczenia „aktywnie w żłobku”. Świadczenie „aktywnie w domu” będzie przysługiwało na analogicznych zasadach jak obecnie funkcjonujący rodzinny kapitał opiekuńczy, z tą różnicą, że świadczenie „aktywnie w domu” będzie można uzyskać na każde, w tym na pierwsze i jedyne dziecko w wieku od 12. do 35. miesiąca życia, oraz świadczenie „aktywnie w domu” będzie przysługiwało wyłącznie w wysokości 500 zł miesięcznie przez 24 miesiące (nie będzie możliwości pobierania świadczenia w wysokości 1000 zł przez 12 miesięcy, jak ma to miejsce w przypadku rodzinnego kapitału opiekuńczego). Wprowadzenie świadczenia „aktywnie w domu” skutkuje koniecznością uchylecia dotychczas obowiązującej ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o rodzinnym kapitale opiekuńczym (Dz. U. z 2023 r. poz. 883).

Rodzic będzie miał możliwość, w miarę potrzeb i indywidualnej sytuacji, zmiany, nawet wielokrotnej, jednego świadczenia na inne, przy czym na to samo dziecko, za dany miesiąc, może być pobierane tylko jedno świadczenie wspierające rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowywaniu dziecka.

Projekt wprowadza zmiany w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3, mające na celu zwiększenie dostępności miejsc i podnoszenie jakości świadczonych usług w tych instytucjach. Ponadto wprowadza regulacje dające ministrowi właściwemu do spraw rodziny możliwość ogłaszania i realizacji programów obejmujących dodatkowe działania w zakresie poprawy jakości opieki w instytucjach opieki nad dziećmi do lat 3, promowania i uświadamiania rodzicom, jak istotna z punktu widzenia rozwoju małego dziecka jest właściwa opieka instytucjonalna, oraz przeprowadzania badań czy ewaluacji wprowadzonych rozwiązań w celu ich usprawniania i doskonalenia.

Tym samym projekt ustawy wpisuje się również w założenia i cele strategiczne Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności, realizując kamienie milowe obejmujące reformy na rzecz poprawy sytuacji rodziców na rynku pracy przez zwiększenie dostępu do wysokiej jakości opieki nad dziećmi do lat 3. Przede wszystkim jest wypełnieniem kamienia milowego A58G Wejście w życie nowelizacji ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3, zapewniającej stabilne długoterminowe finansowanie usług opieki nad dziećmi do lat 3, ale także kamienia milowego A57 Wdrożenie standardów jakości opieki nad dziećmi, w tym wytycznych edukacyjnych oraz standardów usług opiekuńczych dla dzieci do lat 3, zapewniających wysoką jakość, w tym edukacyjną i opiekuńczą.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Czechy

W Czechach ubezpieczone matki są uprawnione do 28 tygodni urlopu macierzyńskiego (z czego 6 tygodni do wykorzystania przed urodzeniem dziecka) i równoległego zasiłku macierzyńskiego o wartości 70% wynagrodzenia. Rodzice wszystkich dzieci otrzymują wsparcie w formie gotówkowego kapitału macierzyńskiego o wartości 300 tys. koron (ok. 51 tys. zł), do elastycznego wykorzystania do osiągnięcia przez dziecko 4. roku życia (450 tys. koron w przypadku cięż mnogich). Rodzice uprawnieni do zasiłku macierzyńskiego nabywają prawo do korzystania z kapitału macierzyńskiego od momentu zakończenia okresu uprawnienia do zasiłku macierzyńskiego, a pozostali rodzice od momentu urodzenia dziecka. Najczęstszym schematem wykorzystywania kapitału macierzyńskiego jest jego równomierne pobieranie w kolejnych miesiącach do osiągnięcia przez dziecko 3. roku życia. Zgodnie z tym schematem matka uprawniona do zasiłku macierzyńskiego pobiera miesięcznie równowartość ok. 1640 zł, a pozostałe matki równowartość ok. 1400 zł. W przypadku urodzenia kolejnego dziecka przed upływem wyczerpania kapitału przysługującego na poprzednie dziecko rodzice zwiększają wypłaty do wyczerpania kapitału macierzyńskiego przed urodzeniem kolejnego dziecka. W przeciwnym razie niewykorzystany kapitał macierzyński ulega przepadkowi. Rodzice tracą również prawo do kapitału macierzyńskiego, jeśli dziecko korzysta z opieki instytucjonalnej w wymiarze większym niż 96 godzin miesięcznie (średnio ok. 4,5 godziny dziennie).

Francja

Z tytułu urodzenia lub przysposobienia dziecka w wieku do lat 20 dla rodzin spełniających kryterium dochodowe przysługuje jednorazowe świadczenie w wysokości 1019 EUR (urodzenie) lub 2038 EUR (przysposobienie). Od miesiąca następującego po miesiącu urodzenia dziecka lub jego przysposobienia przysługuje zasiłek podstawowy w wysokości 184 EUR lub 92 EUR (zależny od dochodu rodziny). Rodzic dziecka może korzystać z tego zasiłku do miesiąca, w którym dziecko kończy 3 r.ż. lub w przypadku przysposobionego dziecka – przez 3 lata od miesiąca następującego po adopcji, do maks. 20 r.ż. Kolejną formą wsparcia rodzin jest wspólny zasiłek na edukację (*Prestation partagée d'éducation de l'enfant, PreParE*), który ma ułatwiać jednemu lub obojgu rodziców ograniczenie aktywności zawodowej w celu opieki nad dzieckiem do lat 3 (brak kryterium dochodowego). Wysokość zasiłku zależy od poziomu aktywności zawodowej rodzica i wynosi od 428 EUR (brak aktywności) do 159 EUR (ograniczenie czasu pracy na poziomie 20%–50%). Zasiłek ten przysługuje przez okres 6 miesięcy (pierwsze dziecko), 24 miesięcy (drugie dziecko) lub 48 miesięcy (trzecie i kolejne dziecko). Ponadto rodzicowi, który zatrudni nianię lub umieści dziecko w klubie malucha, przysługuje dodatek z tytułu tzw. wolnego wyboru modelu opieki (*Complément de libre choix du mode de garde*). Jest to częściowe (do 85%) pokrycie kosztów związanych z organizacją opieki nad dzieckiem. Jego wysokość zależy od liczby i wieku dzieci oraz sytuacji dochodowej rodziny.

Węgry

Wprowadzono świadczenie opiekuńcze, które przysługuje rodzicowi, małżonkowi rodzica, rodzicowi adopcyjnemu lub opiekunowi dziecka wychowanego pod jego dachem do ukończenia 3. roku życia, w przypadku bliźniąt – do końca

pierwszego roku obowiązku szkolnego, lub w przypadku dziecka przewlekle chorego lub poważnie niepełnosprawnego – do 10. roku życia. Świadczenie może być wypłacane dziadkom, jeżeli dziecko ma co najmniej 1 rok, za pisemną zgodą rodziców. Rodzic otrzymujący świadczenie nie może podjąć pracy zarobkowej, dopóki dziecko nie ukończy sześciu miesięcy: gdy dziecko ma więcej niż sześć miesięcy, rodzic może podjąć pracę zarobkową. Dziadkom nie wolno prowadzić działalności zarobkowej przed ukończeniem przez dziecko 3. roku życia; gdy dziecko ma więcej niż 3 lata, beneficjent może wykonywać działalność zarobkową nie dłużej niż 30 godzin tygodniowo lub bez ograniczeń czasowych w domu. Miesięczne świadczenie jest równe minimalnej emeryturze (28 500 HUF – ok. 310 zł), niezależnie od liczby dzieci; z wyjątkiem bliźniąt, gdzie kwota jest mnożona w zależności od liczby dzieci; za ułamki miesiąca zasiłek jest naliczany w trzydziestych częściach miesięcznej kwoty.

Włochy

Dodatek żłobkowy (Bonus asilo nido) – coroczne świadczenie przyznawane rodzinom z dziećmi w wieku do lat 3, w wysokości od 1150 EUR do 3000 EUR w zależności od sytuacji majątkowej rodziny. Przyznawany jest w celu częściowej refundacji kosztów poniesionych opłat za pobyt dziecka w żłobku. Uprawnieni są również rodzice dzieci, które z tytułu niepełnosprawności/ciężkiej choroby nie mogą uczęszczać do żłobka.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Rodzice dzieci w wieku 0–3 lata	577 tys. w 2024 r.	Dane administracyjne	Wzrost świadczeń z tytułu wsparcia opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3
Instytucje opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	8092 (stan na 31 grudnia 2023 r.)	Rejestr żłobków	
dzieci w wieku do lat 3 z orzeczeniem o niepełnosprawności ze wskazaniem 7., 8.	33 tys. dzieci	EKSMOoN	Dodatkowe wsparcie w wysokości 400 zł
Rejestr żłobków	1	-	Zmiany funkcjonalne
ZUS	1	-	Zmiany w sposobie wypłaty świadczeń, przystosowanie do wypłaty i obsługi nowych świadczeń, przystosowanie systemów informatycznych do obsługi nowych świadczeń

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projektowana ustawa nie była przedmiotem konsultacji.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0–10)
Dochody ogółem	105,1	1 318,9	1 437,8	1 438,6	1 432,3	1 430,2	1 427,1	1 427,2	1 427,1	1 427,0	1 427,0	14 298,3
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0
ZUS – koszty obsługi nowych świadczeń	7,8	33,4	33,2	33,9	34,4	35,8	36,1	36,2	36,1	36,0	36,0	358,9
ZUS – utrata dochodów z tytułu kosztów obsługi (DZ i RKO)	-4,7	-14,5	-14,5	-14,5	-14,5	-14,5	-14,5	-14,5	-14,5	-14,5	-14,5	-149,7
FUS składki emerytalno-rentowe osób zaktywizowanych	81,9	1026,4	1120,4	1120,5	1115,1	1112,4	1109,7	1109,7	1109,7	1109,7	1109,7	11 125,2
NFZ – składki zdrowotne osób zaktywizowanych	20,1	273,6	298,7	298,7	297,3	296,5	295,8	295,8	295,8	295,8	295,8	2 963,9
Wydatki ogółem:	1 426,6	6 077,3	5 859,3	6 026,8	6 156,0	6 508,7	6 589,9	6 600,1	6 592,9	6 565,4	6 565,1	64 968,1
1. Budżet państwa ogółem:	1 426,6	6 077,3	5 859,3	6 026,8	6 156,0	6 508,7	6 589,9	6 600,1	6 592,9	6 565,4	6 565,1	64 968,1
1.1 budżet państwa świadczenia: „aktywni rodzice w pracy”, „aktywnie w żłobku”, „aktywnie w domu”	1 789,8	8 189,4	8 156,5	8 322,8	8 451,0	8 801,8	8 882,1	8 891,7	8 884,1	8 856,2	8 855,4	88 080,8
1.2 koszty obsługi świadczeń	7,2	32,8	32,6	33,3	33,8	35,2	35,5	35,6	35,5	35,4	35,4	352,3

1.3 Podwyższone świadczenia dla dzieci z ON	127,6	127,6	127,6	127,6	127,6	127,6	127,6	127,6	127,6	127,6	127,6	127,6	1 403,6
1.4 koszty obsługi (świadczeń dla dzieci z ON)	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	6,6
1.5 Prawa nabyte (RKO)	140,7	189,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	330,6
1.6 koszty obsługi (RKO)	1,4	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,3
1.7 Składki emerytalno-rentowe i zdrowotne od umów uaktywniających	31,8	127,0	127,0	127,0	127,00	127,0	127,0	127,0	127,0	127,0	127,0	127,0	1 301,8
1.8 oszczędności z tytułu likwidacji świadczeń RKO i Dofinansowania do obniżenia opłat w żłobku	-943,9	-2875,5	-2875,5	-2875,5	-2875,5	-2875,5	-2875,5	-2875,5	-2875,5	-2875,5	-2875,5	-2875,5	-29 698,9
1.9 oszczędności z tytułu kosztów obsługi likwidowanych świadczeń RKO i Dofinansowania do obniżenia opłat w żłobku	-4,7	-14,5	-14,5	-14,5	-14,5	-14,5	-14,5	-14,5	-14,5	-14,5	-14,5	-14,5	-149,7
1.10 Budżet państwa – MRPiPS systemy teleinformatyczne	3,0	4,0	4,5	5,0	5,5	6,0	6,5	7,0	7,5	8,0	8,5		65,5
1.11 Budżet państwa – etaty MRPiPS	0,2	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	5,7
1.12 Programy/Badania MRPiPS	272,9	293,6	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	3 266,5
Saldo ogółem	-1	-4	-4	-4	-4	-5	-5	-5	-5	-5	-5	-5	
budżet państwa	321,5	758,4	421,5	588,2	723,7	078,5	162,8	172,9	165,8	138,4	138,1		-50 669,8
budżet państwa	-1	-6	-5	-6	-6	-6	-6	-6	-6	-6	-6	-6	
pozostałe jednostki (ZUS)	426,6	077,3	859,3	026,8	156,0	508,7	589,9	600,1	592,9	565,4	565,1		-64 968,1
	3,1	18,9	18,7	19,4	19,9	21,3	21,6	21,7	21,6	21,5	21,5		209,2
FUS	81,9	1026,4	1120,4	1120,5	1115,1	1112,4	1109,7	1109,7	1109,7	1109,7	1109,7		11 125,2
NFZ	20,1	273,6	298,7	298,7	297,3	296,5	295,8	295,8	295,8	295,8	295,8		2 963,9

Źródła finansowania

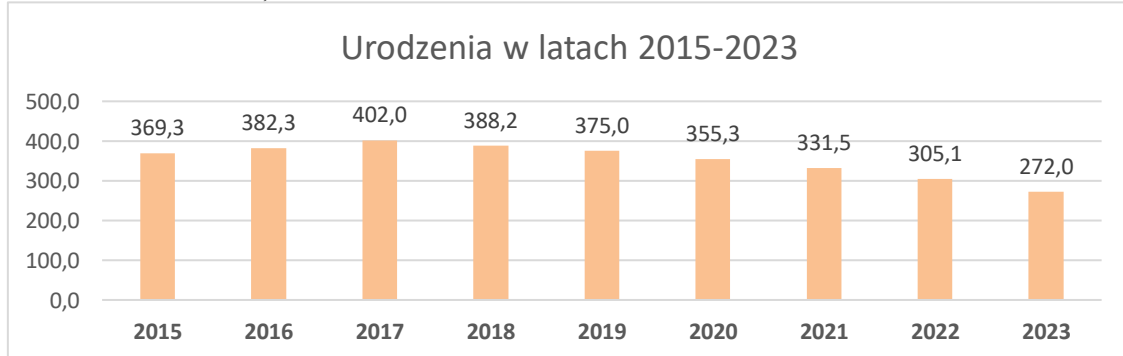
W 2024 r. nowe świadczenia finansowane ze środków zabezpieczonych w cz. 73 – ZUS na program „Aktywny rodzic” w wysokości 1,5 mld zł oraz ze środków na rodzinny kapitał opiekuńczy i dofinansowanie do obniżenia opłaty w żłobkach znajdujące się w cz. 73 i w Funduszu Pracy. W latach kolejnych finansowanie ze środków budżetu państwa zabezpieczonych w cz. 73 i rezerwie celowej oraz Funduszu Pracy.

Programy, etaty w MRPiPS, systemy IT w MRPiPS, badania – w 2024 r. finansowane z budżetu państwa, w tym z rezerwy celowej poz. 58 oraz ze środków Funduszu Pracy, przez zwiększenie cz. 63 i budżetów wojewodów lub ze środków będących w obszarze ministra do spraw rodziny, których jest dysponentem.

W latach kolejnych zadania dot. systemów IT MRPiPS i badań oraz etaty finansowane ze środków – w cz. 63, rezerwy celowej poz. 58 oraz Funduszu Pracy.

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

W obliczeniach dotyczących skutków finansowych wprowadzenia świadczeń: „aktywni rodzice w pracy”, „aktywnie w żłobku” i „aktywnie w domu” wykorzystano dane statystyczne o liczbie urodzeń w latach 2021, 2022 i 2023.

Źródło : Dane GUS.

W celu ustalenia przewidywanej liczby urodzeń w latach kolejnych skorelowano ją ze zmieniającą się w czasie kohortą kobiet w wieku rozrodczym (18–49 lat).

Liczba kobiet w wieku rozrodczym (15–49) w latach 2024–2029

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
liczba kobiet	8 546 671	8 466 196	8 363 336	8 261 984	8 148 495	8 030 048
dynamika (rok poprzedni =100)	99,23	99,06	98,79	98,79	98,63	98,55

Źródło: Opracowanie własne MRPiPS DPR na podstawie danych GUS.

Proponowana zmiana wprowadza komponent 3 świadczeń w ramach programu „Aktywny rodzic”, które mogą być wybierane alternatywnie przez rodzica dziecka w wieku 12–35 miesięcy. Do oszacowania populacji dzieci objętych wsparciem uwzględniono dotychczasowe wskaźniki korzystania ze świadczeń: rodzinny kapitał opiekuńczy i dofinansowanie do obniżenia opłaty w żłobku, które zostaną zastąpione przez nowo proponowane rozwiązania. W związku z uwzględnieniem praw nabytych w ramach rodzinnego kapitału opiekuńczego na podstawie danych ze sprawozdań z wykonywania rodzinnego kapitału opiekuńczego w 2023 r. udział korzystających w 80% w kwocie 1000 zł przez 12 miesięcy i 20% w kwocie 500 zł przez 24 miesiące. Uwzględniono dotychczasowe wskaźniki aktywności zawodowej kobiet z dziećmi w wieku 0–6 lat na podstawie danych z EUROSTATU.

Wskaźnik zatrudnienia według płci, liczby dzieci i wieku najmłodszego dziecka, 2022 r.

Płeć	Mężczyźni					Kobiety					
	Liczba dzieci	Total	bez dzieci	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci i więcej	Total	bez dzieci	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci i więcej
ogółem		79,1	75,0	79,6	86,1	84,8	71,6	72,6	73,4	71,9	57,5
poniżej 6 lat		85,6	:	84,5	87,0	84,0	66,1	:	68,9	68,2	56,2
6–11 lat		83,7	:	80,3	85,5	87,9	73,7	:	75,8	74,4	61,0
12 lat i więcej		77,4	:	75,5	84,6	77,3	75,5	:	75,2	78,0	57,6

Źródło: EUROSTAT Employment rate of adults by sex, age groups, educational attainment level, number of children and age of youngest child (%) [LFST_HHEREDCH_custom_9201554].

Ponadto uwzględniono wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności przeprowadzone przez Polski Instytut Ekonomiczny, według których dla matek dzieci w wieku 0–3 lata aktywność zawodowa wynosiła w 2022 r. 62%. Wzięto również pod uwagę wyniki analiz przeprowadzonych w ramach wdrażania Zintegrowanej Platformy Analitycznej w Badaniu nr 4.

Uwzględniono ponadto istniejącą i przewidywaną liczbę miejsc w instytucjach opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3.

Liczba miejsc w instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Ogółem	262 848	279 132	319 815	329 815	329 815	329 815
w tym finansowanych ze środków FERS	35 674	51 958	92 641	102 577	102 577	102 577

Opracowanie własne MRPiPS (DPR) na podstawie danych z Rejestru żłobków, założeń i celów Programu MALUCH+ 2022–2029 oraz sprawozdania jednorazowego z realizacji programu Maluch + ze środków FERS.

1. „Aktywnie w żłobku”

Przyjęto, że liczba świadczeń „aktywnie w żłobku” będzie równa liczbie dzieci w żłobkach, klubach dziecięcych i u dziennych opiekunów, pomniejszona o dzieci przebywające w instytucjach, w których przeciętny koszt utrzymania dziecka jest wyższy od 120% średniej miesięcznej opłaty za żłobek samorządowy. Z analiz danych z rejestru żłobków dotyczących kosztów utrzymania miejsca w poszczególnych instytucjach wynika, że 11% instytucji nie spełnia założonego progu kosztów uprawniających do skorzystania ze wsparcia w postaci świadczenia „aktywnie w żłobku”. Taki też udział miejsc w żłobkach wyłączono z obliczeń kosztów świadczenia „aktywnie w żłobku”.

Udział instytucji w zależności od miesięcznego kosztu 1 miejsca

koszt (w zł)	<100 0	1000 - 1100	1100 - 1200	1200 - 1300	1300 - 1400	1400 - 1500	1500 - 1600	1600 - 1700	1700 - 1800	1800 - 1900	1900 - 2000	>200 0
% udział instytucji	23%	6%	8%	9%	9%	8%	7%	5%	5%	9%	4%	7%

Opracowanie własne MRPiPS (DPR) na podstawie danych z Rejestru żłobków.

Do obliczeń przyjęto wysokość świadczenia w wysokości 1500 zł, natomiast dla świadczeń na dzieci w instytucjach objętych wsparciem ze środków FERS w wysokości 766 zł. Z uwagi na ograniczony okres wsparcia środkami FERS, zgodnie z prognozami realizacji programu MALUCH+, w obliczeniach uwzględniono zmniejszającą się od 2027 r. liczbę miejsc, których będzie dotyczyć wsparcie stanowiące różnicę między wysokością świadczenia „aktywnie w żłobku” a wysokością wsparcia ze środków FERS. Jednocześnie uwzględniono 36-miesięczny okres wsparcia ze źródeł FERS, co oznacza, że liczba miejsc finansowanych z FERS będzie się zmniejszała od 2027 r. a co za tym idzie będzie zwiększała się liczba dzieci, na które będzie przysługiwała pełna kwota.

Wydatki i liczba świadczeń „aktywnie w żłobku”

Rok	2024	2025	2026	2027	2028
Liczba świadczeń (w tys.)	202,2	202,2	209,0	237,9	254,1
Liczba świadczeń pomniejszonych (w tys.)	35,7	52,0	85,8	67,0	50,7
Wydatki w mln zł*	996,8	4 137,5	4 573,8	4 921,5	5 065,7

*z kosztami obsługi

2. „Aktywni rodzice w pracy”

Biorąc pod uwagę wysokość świadczeń i ich atrakcyjność metodą ekspercką, przyjęto, że w pierwszym okresie funkcjonowania ustawy ze świadczeń „aktywni rodzice w pracy” skorzystają przede wszystkim osoby aktywne zawodowo, w tym osoby przebywające na urloпах wychowawczych (55 tys. rodziców dzieci w wieku 12–36 miesięcy – oszacowane na podstawie danych ZUS o liczbie ubezpieczonych wg tytułów ubezpieczeń) – łącznie 125,7 tys. osób w 2024 r. Biorąc pod uwagę czynnik behawioralny i założenie racjonalności podejmowanych decyzji, założono, że świadczenie „aktywni rodzice w pracy” będzie wybierane w drugiej kolejności po świadczeniu „aktywnie w żłobku”, tj. w przypadku braku miejsca w instytucjonalnej formie opieki. Będzie to oznaczać aktywizację zawodową grupy osób, która do tej pory decydowała się na pobieranie rodzinnego kapitału opiekuńczego. Jednocześnie wraz ze wzrostem liczby miejsc w instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 będzie spadać liczba osób zainteresowanych zatrudnieniem opiekunki i koniecznością spełniania wymogów formalnych oraz administracyjno-biurokratycznych związanych z kontaktami z ZUS.

Wydatki i liczba świadczeń „aktywni rodzice w pracy”

Rok	2024	2025	2026	2027	2028
Liczba świadczeń (w tys.)	125,7	215	189,1	179,1	178,2
Wydatki (w mln zł)*	568,3	3889,4	3420	3239,4	3224,1

*z kosztami obsługi

3. „Aktywnie w domu”

Świadczenie „aktywnie w domu” w pierwszych miesiącach będzie wybierane przez osoby nieaktywne zawodowo, osoby, które nie będą mogły oddać dziecka pod opiekę instytucjonalnej formy. Biorąc pod uwagę liczbę miejsc w żłobkach oraz liczbę osób aktywnych zawodowo, w IV kw. 2024 r. z tego świadczenia w wysokości 500 zł miesięcznie skorzysta 155 tys. osób. W latach kolejnych liczba ta ulegnie znacznemu obniżeniu ze względu na atrakcyjność pozostałych świadczeń i aktywizacji zawodowej pozostałej grupy rodziców, co wpłynie na spadek liczby osób korzystających z tej formy wsparcia do ok. 34 tys. w latach kolejnych.

Wydatki i liczba świadczeń „aktywnie w domu”

Rok	2024	2025	2026	2027	2028
Liczba świadczeń (w tys.)	155,0	33,8	33,8	33,8	33,8
Wydatki (w mln zł)*	233,7	203,5	203,5	203,5	203,5

*z kosztami obsługi

4. Prawa nabyte – rodzinny kapitał opiekuńczy

W związku z uwzględnieniem praw nabytych w ramach rodzinnego kapitału opiekuńczego na podstawie danych ze sprawozdań z wykonywania rodzinnego kapitału opiekuńczego w 2023 r. udział korzystających w 80% w kwocie 1000 zł przez 12 miesięcy i 20% w kwocie 500 zł przez 24 miesiące. To oznacza potencjalną liczbę osób pobierających rodzinny kapitał opiekuńczy na starych zasadach w pierwszym kwartale funkcjonowania ustawy w liczbie 122 tys. osób. Mając na względzie korzystniejsze warunki finansowe świadczenia „aktywni rodzice w pracy” i „aktywnie w żłobku”, przyjęto na podstawie wskaźnika użłobkowania (40%), jak też uwzględniając skłonność do skorzystania ze świadczenia „aktywni rodzice w pracy” w populacji (22%), że liczba osób, która pozostanie na prawach nabytych, wyniesie 46,9 tys. osób w IV kw. 2024 r. i 21,1 tys. osób w 2025 r. (przeciętnie miesięcznie). Przewidywane wydatki z tytułu praw nabytych wyniosą 142,1 mln zł w 2024 r. i 191,8 mln zł w 2025 r.

Wydatki i liczba świadczeń rodzinnego kapitału opiekuńczego (prawa nabyte)

Rok	2024	2025
Liczba świadczeń (w tys.)	46,9	21,1
Wydatki (w mln zł)	142,1	191,8

5. Podwyższenie świadczeń „aktywni rodzice w pracy” i „aktywnie w żłobku” dla dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności ze wskazaniem 7. i 8.

Wg danych z EKSMOoN dzieci w wieku 0–3 lata z orzeczeniem o niepełnosprawności i wskazaniem 7., 8. jest 33 tys. Z uwagi na specyfikę tej grupy dzieci założono, że ze świadczeń „aktywni rodzice w pracy” i „aktywnie w żłobku” skorzysta maksymalnie 80% dzieci, tj. 26,6 tys., co oznacza dodatkowe koszty po stronie budżetu państwa w wysokości 32 mln zł w 2024 r. i 128 mln zł w 2025 r. i latach kolejnych.

6. Dofinansowanie składek w umowach uaktywniających

W związku z wprowadzeniem świadczenia „aktywni rodzice w pracy” zakłada się utworzenie dodatkowo 20 tys. umów uaktywniających, na których będą zatrudnione nianie.

Przyjęto, że podstawą naliczania składek jest wartość 1500 zł, co oznacza koszty po stronie ZUS w wysokości 31,8 mln zł w IV kw. 2024 r. i 127 mln zł w 2025 r.

Wydatki na składki emerytalno-rentowe i zdrowotne

Rok	2024	2025	2026	2027	2028
Liczba opiekunów na umowach uaktywniających (w tys.)	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Wydatki na składki (w mln zł)	31,75	127,03	127,03	127,03	127,03

7. Dochody z tytułu aktywizacji zawodowej rodziców

Atrakcyjność nowych świadczeń powinna spowodować aktywizację zawodową rodziców zajmujących się opieką dzieci w wieku 1–3 lat. Przewiduje się, że w 2024 r. zaktywizują się w głównej mierze osoby przebywające na urlopie wychowawczym (55 tys. rodziców dzieci w wieku 12–36 miesięcy – oszacowane na podstawie danych ZUS o liczbie ubezpieczonych wg tytułów ubezpieczeń). W latach kolejnych aktywizuje się od 161 tys. w 2025 r., z tego 117,5 tys. na umowie o pracę, 27,4 tys. osób prowadzących działalność gospodarczą i 16,1 tys. osób oskładkowanych w KRUS, do 175 tys. w 2026 r.

Z uwagi na ogólną tendencję do powrotu do pracy w niepełnym wymiarze czasu, jak też uwzględniając wymóg ustawowy osiągnięcia 50% minimalnego wynagrodzenia, do obliczeń przyjęto dochody w wysokości 50% minimalnego wynagrodzenia osób na umowie o pracę.

8. Etaty

W celu sprawnego wdrożenia programu „Aktywny rodzic” konieczne jest zwiększenie już w okresie *vacatio legis* ustawy obsady kadrowej Departamentu Polityki Rodzinnej (3 etaty). Do obliczenia kosztów przyjęto zatrudnienie na podstawie umowy o pracę w służbie cywilnej z mnożnikiem 3,3 i stażem pracy 20 lat. Dla lat kolejnych kwota indeksowana wskaźnikami inflacji zgodnie z wytycznymi dotyczącymi stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych publikowanymi przez ministra finansów (wersja z października 2023 r.).

9. Koszty systemów informatycznych MRPiPS

W związku z wprowadzanymi zmianami w realizacji świadczeń z tytułu opieki nad dziećmi wieku do lat 3 konieczne jest zabezpieczenie środków na rozwój i utrzymanie systemów informatycznych MRPiPS. Szacunkowe koszty wprowadzenia zmian to 3 mln zł w 2024 r., 4 mln zł w 2025 r.

(MRPiPS) systemy teleinformatyczne zabezpieczenia społecznego, w tym Rejestr Żłobków:

Rok	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Wydatki (w mln zł)	3	4	4,5	5	5,5	6	6,5	7

Szacunek własny MRPiPS DI

10. Badania, programy

Program Aktywny Maluch

Na badania oraz ewaluację prowadzonych zmian, a także na działania służące m.in.:

- likwidacji tzw. białych plam w mapie dostępności miejsc w instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3,
- wprowadzeniu standardu jakości we wszystkich żłobkach,
- stworzeniu platformy e-learningowej wraz z ze szkoleniami/warsztatami na temat jakości opieki w domu dla wszystkich nianń korzystających z umowy uaktywniającej w ramach świadczenia „aktywni rodzice w pracy”,
- wprowadzeniu mechanizmów certyfikacji jakościowej w żłobkach publicznych i niepublicznych,
- upowszechnieniu opieki żłobkowej w świadomości rodziców i przyszłych rodziców,
- promocji,
- szkoleniom

przewiduje się konieczność zabezpieczenia 272,9 mln zł w 2024 r., 293,6 mln zł w 2025 r. i 300 mln zł w latach kolejnych.

Koszty obsługi

W przypadku świadczeń w ramach programu Aktywna Rodzina założono 0,4% udział kosztów obsługi dla ZUS, zaś w przypadku świadczeń wypłacanych w ramach praw nabytych (RKO) koszty obsługi na poziomie 1% wypłaconych świadczeń.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców, oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	1 146,0	5 758,4	5 535,6	5 701,9	6 180,9	6 234,5	61 417,9
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Brak wpływu.						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Projektowana ustawa służy wspieraniu rodziców w łączeniu ról zawodowych z rolami rodzicielskimi i stanowi kompleksowe podejście do wspierania rodziców dzieci w tzw. wieku żłobkowym, zapewniając im różnorodne formy wsparcia w zależności od ich potrzeb i sytuacji życiowej.						
Niemierzalne								
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		<p>Projektowana ustawa uwzględni w formach przyznawanego wsparcia rodziców wychowujących niepełnosprawne dzieci.</p> <p>Projekt nie wywiera wpływu na sytuację osób starszych.</p> <p>Projektowane rozwiązanie nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców.</p> <p>Projektowane rozwiązanie nie wywiera wpływu na sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.</p>						

	Korzyści po stronie rodzin z tytułu wydatków na świadczenia pomniejszone o oszczędności wynikające z zamknięcia rodzinnego kapitału opiekuńczego i dofinansowania obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym i u dziennego opiekuna.
--	---

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).

tak
 nie
 nie dotyczy

zmniejszenie liczby dokumentów
 zmniejszenie liczby procedur
 skrócenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

zwiększenie liczby dokumentów
 zwiększenie liczby procedur
 wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.

tak
 nie
 nie dotyczy

Komentarz:

9. Wpływ na rynek pracy

Aktywizacja rodziców dzieci w wieku 1–3 lata (opisane w pkt 6).

10. Wpływ na pozostałe obszary

środowisko naturalne
 sytuacja i rozwój regionalny
 sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe

demografia
 mienie państwowe
 inne:

informatyzacja
 zdrowie

Omówienie wpływu

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Projektowana ustawa wejdzie w życie z dniem 1 października 2024 r.

Inny niż 1 października 2024 r. termin wejścia w życie dotyczy przepisów:

- 1) art. 5, art. 52 ust. 4–7, art. 64 pkt 18 i 19, art. 70 ust. 13 i art. 73–76, które wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia;
- 2) art. 64 pkt 3, który wchodzi w życie z dniem 28 czerwca 2024 r.;
- 3) art. 64 pkt 7 lit. a tiret pierwsze, pkt 8, pkt 9, pkt 10 lit. a tiret pierwsze i pkt 11, art. 71 i art. 72, które wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 2025 r.;
- 4) art. 64 pkt 4, pkt 15 lit. b, pkt 16 lit. b i pkt 17 lit. a, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Planowana ewaluacja na podstawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji ustawy w 2026 r.

Mierniki:

Liczba dzieci objętych wsparciem w poszczególnych świadczeniach. Procent dzieci w wieku 1–3 lata objętych opieką w porównaniu do stanu sprzed wejścia w życie ustawy.

Wskaźnik aktywności zawodowej kobiet z dziećmi w 2025 r., w porównaniu do okresu sprzed wejścia w życie ustawy.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)